

SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ KULTÚRNEJ ORGANIZÁCIE V ZRIAĐOVATEĽSKEJ PÔSOBNOSTI ŽSK ZA ROK 2023

Základné informácie: a) Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne
b) sledované obdobie – rok 2023

I. VŠEOBECNÁ ČASŤ

1. Úlohy a miesto kultúrnej organizácie v národnom systéme kultúrnych organizácií

1.1. Poslanie knižnice a jej funkcie

Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne je príspevkovou organizáciou Žilinského samosprávneho kraja a jej základným dokumentom pre činnosť je zriaďovacia listina. V zmysle zriaďovacej listiny pôsobí ako regionálna kultúrna, informačná a vzdelávacia inštitúcia, poskytujúca v rámci svojej územnej pôsobnosti slobodný prístup k informáciám všetkým občanom. Knižnica pri naplňovaní svojich funkcií vychádza zo Zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach, koncepčných strategických dokumentov pre rozvoj knihovníctva na Slovensku a má na zreteli princípy, ktoré boli sformulované ako základné tézy vychádzajúce z prijatých medzinárodných knižničných deklarácií. Činnosť knižnice sa riadi internými normatívnymi dokumentmi – organizačnou štruktúrou, knižničným a výpožičným poriadkom, pracovným poriadkom a pod. Operatívne sú plnené úlohy, ktoré jej kladie zriaďovateľ Žilinský samosprávny kraj.

Plnenie funkcie mestskej knižnice

Na základe zriaďovacej listiny plní knižnica funkciu verejnej mestskej knižnice pre mesto Dolný Kubín. V roku 2023 bolo takmer 70 % čitateľov z radov občanov mesta. Táto skutočnosť do značnej miery ovplyvňuje plánovanie jednotlivých aktivít knižnice. Oravská knižnica A. Habovštiaka obsahom svojej činnosti, spoluprácou s kultúrnymi, výchovno-vzdelávacími, verejnými a spoločenskými inštitúciami, ako aj občianskymi a záujmovými združeniami pôsobí vo svojom prostredí ako kultúrne, výchovné, informačné a komunitné centrum s rozsiahlym používateľským zázemím. Poskytuje komplexné knižnično-informačné služby všetkým používateľským skupinám – absenčné a prezenčné výpožičky, bibliografické a informačné služby, zabezpečovanie medziknižničnej výpožičnej služby, vyhotovovanie rešerší a kópií dokumentov z fondu knižnice, spracovanie a vydávanie bibliografií a medailónov regionálnych osobností. Zabezpečuje slobodný prístup k informáciám a poznatkom šírených na všetkých druhoch nosičov, svojou činnosťou vytvára podmienky pre rovnoprávne uspokojovanie kultúrnych, spoločenských a informačných potrieb a záujmov všetkých používateľov, podporuje celoživotné vzdelávanie a svojimi kultúrno-spoločenskými a výchovnými aktivitami sa osobitne zameriava na vekovú kategóriu detí a mládeže a podporuje ich záujem o čítanie.

Plnenie regionálnej funkcie

V zmysle svojej regionálnej funkcie pôsobí Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne ako koordinačné, vzdelávacie, štatistické a metodické strediskom pre sieť verejných a školských knižníc okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Metodická činnosť a poradenské služby sa okrem oblasti poskytovania služieb sústreďujú vo veľkej miere na pomoc pri automatizácii knižničných procesov a pri podávaní projektov. Svoje regionálne poslanie knižnica plní aj budovaním fondu regionálnych dokumentov a s ním súvisiacej informačnej databázy, ktoré slúžia používateľom celej Oravy.

Plnenie medzinárodných funkcií

Uvedenú funkciu knižnici zriaďovacia listina priamo nevymedzuje, ale v ostatnom čase Oravská knižnica A. Habovštiaka rozvíja aktivity v oblasti cezhraničnej spolupráce s Mestskou knihovnou Krnov a Miejskou Bibliotekou Publiczną v Limanowej

Porovnanie kvantitatívnych a kvalitatívnych výstupov činnosti

Analýzu výstupov a ich podrobné porovnanie predkladáme v časti II. Odborná činnosť knižníc.

1.2. Plnenie prioritných úloh v roku 2023

Prioritné úlohy vyplývajúce zo zriaďovacej listiny a vytýčené v pláne činnosti pre rok 2023 boli plnené nasledovne:

Udržať úroveň hlavných ukazovateľov v oblasti zabezpečovania informačných zdrojov, počte používateľov a počte výpožičiek.

Plnenie: Bilancia finančných zdrojov na nákup fondu bola vyššia ako v predchádzajúcom roku, OKAH získala vyšší objem financií z dotácie z FPU. Nákup knižničného fondu bol realizovaný vo výške **21 210,29 €** (r. 2022 - 18 714,44 €, r. 2021 - 33 190,52 €, r. 2020 - 15 645,11 €, r. 2019 - 16 763,66 €, r. 2018 - 19 329,74 €, r. 2017 - 17 982,59 €, r. 2016 - 15 608,91 €, r. 2015 - 13 751,93 €, r. 2014 - 8 316,24 €, r. 2013 - 17 939,51 €).

V tejto sume sú zahrnuté získané mimorozpočtové zdroje vo výške **13 635,45 €**, čo predstavuje **64 %** (v predchádzajúcom roku 58 %) z celkovej sumy vynaloženej na nákup knižničného fondu. Z toho z dotačného systému FPU - Akvizícia knižníc 10 952,44 €, z projektu podporeného Nadáciou Televízie Markíza v sume 475,74 €, z projektu podporeného z finančnej rezervy predsedu vlády SR v sume 1 207,27 €, z projektu podporeného Fondom na podporu kultúry národnostným menším v sume 1000 €.

Významným zdrojom dopĺňovania knižničného fondu sú aj dary od fyzických a právnických osôb, z počtu všetkých získaných knižničných jednotiek predstavovali dary podiel 14 %.

V roku 2023 sa v knižnici zaregistrovalo **3 037** používateľov, z toho **1 197** do 15 rokov. Oproti predchádzajúcemu roku sa celkový počet zaregistrovaných používateľov zvýšil o 55, vo vekovej kategórii do 15 rokov o 69 používateľov.

V hodnotenom období bolo celkovo realizovaných **167 246** výpožičiek, čo je o 1 749 výpožičiek viac ako v predchádzajúcom roku.

Podrobnejšie údaje k ukazovateľom činnosti sú uvedené v časti II. Odborná činnosť knižnice.

Revitalizácia interiérov knižnice

Plnenie: Úsek regionálnej bibliografie bol presťahovaný do iných priestorov v knižnici a získal nové interiérové vybavenie v celkovej sume 17 520 €, z toho z FPU (7 000 €), ŽSK (5 500 €, z toho 1 750 € povinné spolufinancovanie, vlastné zdroje (2 320 €), použitie finančnej odmeny za získanie ocenenia Inovácia ŽSK 2022 (2 000 €), použitie finančnej odmeny za získanie ocenenia SAKAČIK (700 €). Nové regály, vyrobené zo svetlej brezovej preglejky, boli vyhotovené na mieru. Vybavenie zahŕňalo aj komodu, ktorá spolu s regálmi vytvorila jeden kompaktný celok, poskytuje úložný priestor na knižničné dokumenty a zároveň slúži ako oddychové miesto pre návštevníkov. Jednotlivé oproti sebe stojace regály

sú prepojené stropnou konštrukciou a v kontraste s prirodzenou kresbou dreva má časť regálov ružovú povrchovú úpravu. Miestnosť bola revitalizovaná novou podlahou, osvetlením a vymaľovaním stien.

Zo skladových priestorov bolo vytvorené spoločné sociálne zázemie pre pracovníkov – šatňa a priestor pre stretávanie sa na poradách a stravovanie. Z vlastných finančných zdrojov boli vymaľované steny a položená nová podlaha.

Počas roka bola realizovaná úprava priestoru letnej čítárne, v oplotení bola osadená bránka pre vonkajší prístup, časť pozemku bola vysypaná štrkom a uložené drevené lavičky pre návštevníkov podujatí v letnej čítárni.

V spolupráci s Mestom Dolný Kubín a Technickými službami bolo pri vchode do knižnice umiestnené niekoľkometrové zábradlie, zabraňujúce priamemu vstupu na vozovku, aby sa tak zvýšila bezpečnosť najmä detských návštevníkov knižnice.

V rámci realizácie projektu Knižnica pre všetkých bolo na budove knižnice a pred oddeleniami nainštalované nové označenie uľahčujúce orientáciu v priestoroch.

Získavanie mimorozpočtových zdrojov

Plnenie: Oravská knižnica Antona Habovštiaka aktívne pristupuje k získavaniu mimorozpočtových zdrojov na svoje aktivity a nákup knižničných fondov. V roku 2023 sme v súhrne vypracovali a podali 8 projektov (2 FPU, 1 FPKNM, 1 Nadácia ČSOB, 1 Nadácia Orange, 2 SLC, 1 SAK), z ktorých bolo 7 podporených a 1 je v štádiu schvaľovania. Realizovali sme ďalších 8 projektov, ktoré boli podporené v predchádzajúcom roku, z toho jeden cezhraničný.

Podrobnejšie údaje o finančnej a obsahovej stránke realizovaných projektov uvádzame v príslušných častiach správy a prílohe č. 2.

Skvalitňovanie a inovácia knižnično-informačnej činnosti

Plnenie: OKAH priniesla aj v roku 2023 viaceré inovácie v poskytovaných službách, komunitných aktivitách, knižnično-informačnej a kultúrno-výchovnej činnosti.

OKAH ako prvá na Slovensku zaviedla nové smart riešenie svojich služieb – digitálny čitateľský preukaz, ktorý okrem hlavnej funkcie prináša ďalšie služby a zlepšenia v komunikácii knižnice s čitateľom. Čitateľ má vďaka aplikácii s digitálnym preukazom všetky informácie o vypožičaných knihách, ich počte a dátume vrátenia v mobilnom telefóne. Formou notifikácií knižnica zasiela aktuálne informácie a pozvánky na podujatia, preukaz je prelinkovaný na on-line katalóg a informácie o e-knihách. Voliteľnou funkciou je nastavenie si zasielania informácií o novinkách v knižnom fonde. Prostredníctvom digitálneho preukazu sú zasielané aj pripomienky o končiacej sa výpožičnej dobe a upomienky pri nevrátení kníh v termíne. V roku 2023 OKAH mala podporený projekt od ČSOB nadácie z grantového programu Digitálny Smart grant v sume 10 000 Eur, v rámci ktorého budú doprogramované ďalšie funkcionality digitálneho preukazu. K 31.12.2023 používalo digitálny preukaz 736.

V roku 2022 sme ako prvá knižnica na Slovensku sprístupnili ďalšiu smart novinku - digitálnu knižnicu detských e-kníh od spoločnosti Kubo Media s.r.o. Bratislava. Obsahuje viac než tisíc titulov kníh, predovšetkým pre škôlkarov a najmladších školákov. Po stiahnutí aplikácie Kubo – detské knihy, vytvorení si užívateľského profilu, prepojení s knižnicou a potvrdení platnej registrácie v knižnici, je každému čitateľovi digitálna čítareň k dispozícii na ktoromkoľvek digitálnom zariadení s prístupom na internet. Služba je pre záujemcov poskytovaná bezplatne. V ponuke sú detské knihy v slovenčine, angličtine a ukrajinčine. V roku 2023 si 33 čitateľov požičalo 268 detských e-kníh. OKAH bola v roku 2023 za túto smart novinku ocenená v rámci iniciatívy ŽSK Inovácia Žilinského kraja, kde v kategórii Regionálne inovácie získala 1. miesto.

Riaditelia piatich regionálnych knižníc Žilinského kraja vytvorili neformálne združenie K5, ktorého cieľom je prepájanie a väčšia vzájomná spolupráca. Na svojich pracovných

stretnutiach sa venovali viacerým témam - marketing knižníc, nové spoločné kampane na podporu čitateľskej gramotnosti, digitálny preukaz, digitalizácia, zlepšenie a skvalitnenie služieb, architektúra knižníc, nové plány a projekty, spoločná stratégia rozvoja a udržateľnosti knižníc Žilinského kraja.

Pod názvom Ruka v ruke už druhý rok realizuje OKAH v spolupráci s Centrom sociálnych služieb Brezovec, ZŠ M. Kukučina, ZŠ J. Matúšku a MŠ Obrancov mieru v Dolnom Kubíne medzigeneračný sociálny experiment, v rámci ktorého sa seniori a deti počas roka pravidelne stretávali, čítali si, komunikovali, tvorili, hrali sa, vystrihovali, lepili, kreslili, vyrábali fašiangové masky, pracovali s hlinou, pripomínali si tradície a zvyky, spievali, cítili sa spolu dobre a radostne. Za realizáciu tejto aktivity OKAH získala cenu SAKÁČIK, ktorú udeľuje Slovenská asociácia knižníc každý rok za výnimočnú aktivitu niektorej členskej knižnici.

Pre seniorov sme v spolupráci s Národnou koalíciou pre digitálne zručnosti a povolania SR - Digitálna Koalícia realizovali 4 kurzy pod názvom Internet a e-mail pre seniorov v rozsahu 20 hodín jeden kurz.

Zlepšovanie dostupnosti našich služieb aj pre používateľov so zdravotným znevýhodnením a seniorov mal za cieľ projekt Knižnica pre všetkých, v rámci ktorého sme vytvorili študijno-pracovné miesto s nastaviteľným stolom a ergonomickou stoličkou, vybavené novým hardvérom - počítač, notebook, veľká klávesnica a myš, bezdrôtové slúchadlá, elektronická lupa, prenosný skener a skenovacie pero. Indukčné slučky, ktoré zabezpečia prenos zvuku priamo do načúvacieho aparátu pomôžu pri využívaní služieb knižnice osobám s poruchami sluchu, vydanie knižničného poriadku v súlade s európskymi pravidlami tvorby ľahko čitateľných a ľahko zrozumiteľných textov pomôžu používateľom s poruchami zraku. Na oddelení beletrie, náučnej literatúry a detskej literatúry boli pri výpožičných pultoch nainštalované 3 dotykové monitory, na ktorých sa zobrazujú aktuálne informácie o knižnici a zároveň slúžia aj ako on-line katalógy pre čitateľov. Ďalším benefitom projektu bola príprava videomanuálu na používanie online katalógu a jeho zverejnenie na web stránke a Youtube knižnice.

Znevýhodnenej skupine ľudí – osobám bez domova boli určené aktivity projektu Predsudky. Cieľom projektu bola podpora dostupnosti kultúry ľuďom bez domova, rozvoj ich kultúrnych potrieb, sebarealizácia, tvorivé využitie voľného času, možnosť verejnej prezentácia umeleckých výtvorov a pocitov znevýhodnených osôb pred širokou verejnosťou, ako aj poukázanie na potrebu tolerancie, predchádzanie predsudkov a stereotypov, posilňovanie vzťahov medzi znevýhodnenými skupinami a majoritou. Tvorivé dielne pre nich boli pripravené v spolupráci s lektormi z oblasti literárneho, výtvarného a fotografického umenia. Stretnutí sa zúčastňovali aj psychológovia, ktorí účastníkov usmerňovali pri vyjadrovaní ich pocitov.

V rámci aktivity Zaži kino v knižnici sme v hodnotenom roku priniesli záujemcom okrem výberovej prehliadky štyroch festivalových filmov Be2Can aj premietanie štyroch súčasných severských filmov v rámci celoslovenskej prehliadky Scandi a dva večery s premietaním dobrodružných cestovateľských filmov.

Projekt Na ceste – Daruj knihe nový domov, v rámci ktorého sme vytvorili z vyradených a darovaných kníh malé knižnice na vlakových a autobusových staniach v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín mal v roku 2023 úspešné pokračovanie. Pribudli malé knižnice na Hematologicko-transfúznom oddelení v kubínskej nemocnici, vo veterinárnej ambulancii, vo firme Miba Sinter Slovakia Dolný Kubín.

V spolupráci so Slovenským cykloklubom, oblastnou organizáciou cestovného ruchu Klaster Orava, Žilinským turistickým krajom a portálom Slovakia Travel bol pred budovou knižnice umiestnený servisný stojan Cyklohub s náradím a pumpou na údržbu bicyklov.

V spolupráci s firmou Antik Telecom s.r.o. sme v roku 2023 priniesli ďalšiu novú smart novinku – zdieľané power banky, ktoré boli umiestnené na detskom a náučnom oddelení a záujemcovia si po registrácii mohli power banku zapožičať na 24 hodín bezplatne.

V rámci ponúknutej novej služby - obalovanie učebníc sme do fólie obalili 112 ks kníh.

Čitateľom sme umožnili vstup s domácimi zvieratami, psami a mačkami, na základe stanovených podmienok – majiteľ sa musí preukázať platným očkovacím preukazom, zviera musí byť na vôdzke a pod dohľadom majiteľa, agresívnejšie zviera musí mať náhubok, za akúkoľvek škodu, ktorú zviera spôsobí je zodpovedný majiteľ. V súvislosti s projektom *Vstup povolený* bola vyhlásená aj materiálna zbierka pre miestny útulok.

Na oddelenie detskej literatúry bolo umiestnené terárium s agamou bradatou, ktorá bola na základe čitateľského hlasovania pomenovaná menom Persy.

Podrobnejšie údaje uvádzame v príslušných častiach správy.

Zapojenie sa do benchmarkingu

Plnenie: Účelom benchmarkingu je lepšie poznanie fungovania organizácie, uvedomenie si vlastných kvalít i rezerv v kvalitatívnom i kvantitatívnom zlepšovaní práce. Oravská knižnica sa v roku 2012 prvýkrát zapojila do merania a hodnotenia svojich výkonov prostredníctvom benchmarkingu.

Pri porovnaní výkonov s priemerom všetkých zapojených knižníc v SR a ČR dosiahla Oravská knižnica v základných ukazovateľoch nasledovné výsledky:

Ukazovateľ	OKAH	Priemer SR*	Priemer ČR*
Nákup kníh, prepočet 1 obyvateľa	1,06 €	0,86 €	1,61 €
Prírastok kníh na 1000 obyvateľov	100,62	90,02	180,22
% registr. používateľov z populácie	16,83	11,14	12,71
% detí do 15 rokov z populácie	39,26	31,72	31,77
Počet výpožičiek na používateľa	22,28	20,72	24,06
Počet podujatí na 1000 obyvateľov	38,37	11,98	20,14
% získaných dotácií	8,26	6,75	5,26

(* porovnávacie indikátory sú za rok 2022)

V porovnaní s priemerom SR dosiahla OKAH nadpriemerné výsledky vo všetkých ukazovateľoch a okrem nákupu knižničných fondov a počtu výpožičiek na používateľa aj lepšie výsledky ako je priemer knižníc v ČR.

Realizácia celoslovenských a regionálnych aktivít

Plnenie: Oravská knižnica Antona Habovštiaka je dlhoročným spoluorganizátorom celoslovenskej súťaže v umeleckom prednese a tvorbe divadiel poézie Hviezdoslavov Kubín. Aktívne sme sa zapojili do celoslovenských podujatí, literárnych a výtvarných súťaží, aktivít a kampaní na podporu čítania – Týždeň slovenských knižníc, Čítame s Osmijankom – Pridaj sa aj ty!, Celé Slovensko číta deťom a Adventné čítanie, Noc s Andersenom, Prečítané leto, Dni európskeho kultúrneho dedičstva, Európsky týždeň mobility. Detské oddelenie zapojilo svojich čitateľov do celoslovenskej súťaže *Lesný hádanka*, ktorú realizovalo Národné lesnícke centrum vo Zvolene, do celoslovenských súťaží s časopismi *Fifík*, *Adamko* *Slniečko*, s vydavateľstvom *Slovart*.

Knižnica je organizátorom súťaže *Kniha Oravy*, v ktorej verejnosť prostredníctvom ankety vyberá najzaujímavejšiu knižnú publikáciu s regionálnou tematikou.

V roku 2023 bola OKAH vyhlasovateľom 2. ročníka celoslovenskej výtvarnej súťaže pre deti na motívy Dobšinského rozprávok pod názvom *Prečítaj a nakresli*, literárnej súťaže *Nedokončený príbeh*, 4. ročníka fotografickej súťaže *Stromy a my*, kreatívnej súťaže *Sila priateľstva: virtuálny a reálny priateľ*.

Podrobnejšie údaje o aktivitách uvádzame v príslušných častiach správy.

Rozvíjať aktivity v oblasti kultúrno-výchovnej a komunitnej činnosti

Plnenie: Knižnica v roku 2023 realizovala 930 podujatí pre všetky vekové kategórie návštevníkov, s osobitným dôrazom na deti a mládež so zámerom motivovať ich k čítaniu, ako jednej z dôležitých podmienok celkového osobnostného rozvoja. Knižnica sa týmto ukazovateľom dlhodobo zaraďuje medzi najaktívnejšie regionálne knižnice. Vysoký počet aktivít pre deti a mládež je výsledkom výbornej spolupráce so všetkými typmi škôl v meste Dolný Kubín a širšom okolí a zvýšeného záujmu pedagógov, ktorí tým oceňujú prínos našich podujatí vo výchovno-vzdelávacom procese. Rozsiahla je aj spolupráca s občianskymi združeniami, kultúrnymi inštitúciami, regionálnymi médiami, s ktorými participujeme na realizácii kultúrno-spoločenských aktivít.

Podrobnejšie údaje o tejto oblasti uvádzame v časti II. Odborná činnosť knižníc, 1.4. Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

1.3. Sieť verejných knižníc v regióne v zriaďovateľskej pôsobnosti iných subjektov

Oravská knižnica A. Habovštiaka má vo svojej metodickej pôsobnosti 56 verejných knižníc v okrese Dolný Kubín (1 obecná profesionálna, 21 neprofesionálnych), Námestovo (1 mestská, 3 obecné profesionálne, 17 neprofesionálnych) a Tvrdošín (2 mestské, 1 obecná profesionálne, 10 neprofesionálnych).

V súlade s naším regionálnym poslaním poskytujeme týmto knižniciam priebežnú metodickú a inštruktážno-konzultačnú pomoc, oboznamujeme ich s dôležitými zmenami v knižničnej práci formou metodických návštev, porád a školení, sumarizujeme a vyhodnocujeme štatistické údaje o ich činnosti, usmerňujeme ich pri vypracovávaní, realizácii a vyhodnocovaní projektov do grantovej schémy Fondu na podporu umenia, pomáhame im pri automatizácii knižničných procesov.

Na požiadanie poskytujeme metodickú pomoc aj knižniciam iných sietí, predovšetkým školským knižniciam.

1.4. Potenciálne používateľské zázemie

Oravská knižnica A. Habovštiaka plní funkciu mestskej knižnice pre mesto Dolný Kubín a regionálnej knižnice pre okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Potenciálne používateľské zázemie je v jednotlivých územných celkoch nasledovné:

Počet obyvateľov miest a okresov v regióne (aktuálne údaje z databázy Štatistického úradu SR, platné k 30. 09. 2023)

Dolný Kubín (mesto) – **17 643** obyvateľov

Dolný Kubín (okres) – **38 769** obyvateľov

Námestovo (mesto) – **7 503** obyvateľov

Námestovo (okres) – **64 166** obyvateľov

Tvrdošín (mesto) – **8 784** obyvateľov

Tvrdošín (okres) – **35 768** obyvateľov

Počet školopovinných detí (údaje – školský rok 2023/2024, k 15.9.2023)

okres Dolný Kubín – **3 748** žiakov

mesto Dolný Kubín – **2 531** žiakov

okres Námestovo – **7 934** žiakov

mesto Námestovo – **1 162** žiakov

okres Tvrdošín – **3 480** žiakov

mesto Tvrdošín – **832** žiakov

V meste Dolný Kubín pôsobí 6 základných škôl, 1 špeciálna základná škola, 1 gymnázium, 1 cirkevné gymnázium, 1 obchodná akadémia, 4 stredné odborné školy.

2. Vzájomná koordinácia a kooperácia.

2.1. Spolupráca s kultúrnymi organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK

Oravská knižnica Antona Habovštiaka spolupracuje s inštitúciami v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK v regióne Orava i mimo neho. Sú to predovšetkým Oravské kultúrne stredisko, Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava, Oravská galéria, Krajská knižnica v Žiline, Kysucká knižnica v Čadci, Knižnica G. F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši, Turčianska knižnica v Martine, Obchodná akadémia v Dolnom Kubíne, Gymnázium P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, Centrum sociálnych služieb Brezovec v Dolnom Kubíne, Centrum sociálnych služieb Prameň a Zariadenie núdzového bývania v Dolnom Kubíne.

S regionálnymi knižnicami ŽSK sme boli v pravidelnom pracovnom kontakte. Priebežne sme konzultovali odborné i praktické otázky na úrovni riaditeľov, ekonómov, metodičiek, bibliografiiek, pracovníčok akvizície a katalogizácie a pod. Podporovali sme sa navzájom pri organizovaní odborných a spoločenských podujatí vystúpeniami a účasťou na nich. V súvislosti s používaním jednotného knižnično-informačného systému Clavius si pracovníci vo zvýšenej miere vymieňali skúsenosti a spolupracovali pri riešení odborných problémov, aby bola zabezpečená jeho korektná prevádzka. Riaditelia piatich regionálnych knižníc Žilinského kraja sa dohodli na vzniku neformálneho združenia K5, ktorého hlavnou úlohou bude pripraviť spoločnú stratégiu rozvoja a udržateľnosti knižníc Žilinského kraja.

So všetkými kultúrnymi organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK si navzájom poskytujeme vydané materiály, informujeme sa o pripravovaných podujatiach a podľa možnosti sa na nich zúčastňujeme, prípadne sa podieľame na spoluorganizovaní.

V roku 2023 pracovníčky OKAH a Oravskej galérie realizovali spoločne 14 tvorivých čitateľsko-výtvarných podujatí pre žiakov ZŠ v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva.

Detské oddelenie pripravilo v spolupráci s Obchodnou akadémiou v Dolnom Kubíne - Ambasadorskou školou Európskeho parlamentu pre 14 tried prvákov pasovanie za Rytierov európskej rozprávkovej krajiny. V spolupráci s Gymnáziom P. O. Hviezdoslava bolo pri príležitosti Medzinárodného dňa frankofónie pripravené matiné s bohatým programom zameraným na francúzsku kultúru a realie. Pre študentov gymnázia sa v priestoroch knižnice uskutočnil výchovný koncert hudobného zoskupenia František Báleš Ansámbeľ pod názvom Hviezdoslav do lavíc, v rámci ktorého sa poézia Hviezdoslava oživuje v spojení s jazzovou hudbou.

Rozvinula sa veľmi bohatá spolupráca s CSS Brezovec pri realizácii projektu Ruka v ruke.

Podrobnejšie údaje uvádzame v príslušných častiach správy.

2.2. Spolupráca s kultúrnymi organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti iných subjektov

V rámci regiónu Oravská knižnica A. Habovštiaka, v zmysle svojej regionálnej funkcie, spolupracuje predovšetkým s verejnými knižnicami, školskými knižnicami a podľa požiadaviek aj s knižnicami iných sietí. Zamieravame sa na realizáciu medziknižničnej výpožičnej služby zo svojho fondu, pomoc pri spracovávaní, realizácii a vyhodnocovaní projektov, zaškoloňovanie v automatizácii a elektronizácii knižnično-informačných procesov, metodickom usmerňovaní, realizáciu kultúrno-výchovnej činnosti a pod.

Dlhoročná je spolupráca s Mestským kultúrnym strediskom v Dolnom Kubíne a Národným osvetovým centrom v Bratislave pri spoluorganizovaní celoslovenského podujatia Hviezdoslavov Kubín, so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, Mestskou knižnicou v Ružomberku. Na Akadémii moderného knihovníka 2023, ktorú niekoľko rokov organizuje Knižnica pre mládež mesta Košice, vystúpil riaditeľ OKAH s príspevkom „Prečo knižnica robí s vecami, ktoré s knižnicou nesúvisia?“, na konferencii školských knižníc, ktorú organizoval Národný inštitút vzdelávania a mládeže, prezentoval príklady dobrej praxe, ktoré

v Oravskej knižnici realizujeme a môžu byť inšpiráciou aj pre školské knižnice. Na seminári Efektívne služby knižnice pre súčasnú spoločnosť, ktorý organizovala Mestská knižnica Bratislava vystúpil s príspevkom Interaktívny čitateľský preukaz.

2.3 Spolupráca s mestami a obcami, organizáciami 3. sektoru, s občianskymi združeniami, s organizáciami poskytujúcimi služby v oblasti kultúry

Oravská knižnica Antona Habovštiaka spolupracuje takmer so všetkými obcami a mestami v regióne. Táto spolupráca sa týka hlavne úseku verejného a školského knihovníctva a knižníc, spolupráce pri vykazovaní štatistických údajov, vydávaní rôznych materiálov, príprave spoločných podujatí. Intenzívna spolupráca sa rozvíja so základnými, materskými a základnými umeleckými školami v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Dolný Kubín, ako aj so základnými školami v zriaďovateľskej pôsobnosti mestských a obecných úradov v regióne Orava, Súkromnou ZŠ a MŠ Jánoš v Dolnom Kubíne, CZŠ A. Radlinského, Mestským úradom v Dolnom Kubíne.

Základným a stredným školám v regióne Orava sme poskytovali informačný servis prostredníctvom portálu EduPage. Správy o aktivitách a službách knižnice boli pravidelne zasielané 32 stredným a 72 základným školám.

V priebehu roka sme spolupracovali aj s nasledujúcimi subjektmi: Slovenská asociácia knižníc, Spolok slovenských knihovníkov a knižníc, občianske združenia (Ženy Orava ORBIS LIBRI, KUKučíNKA, Centrum Montessori Dolný Kubín), nezisková organizácia Úsmev, prosím, Denné centrum Dolný Kubín, Europedirect Žilina, Športová akadémia Mareka Hajasa, Mladiinfo.

V spolupráci s OZ Ženy Orava bolo pripravených niekoľko prednášok a stretnutí s odborníkmi – Stanislava Opálová: Ako dať deťom 10 miliónov za rok (rozvoj záujmu o čítanie), MUDr. Ivan Kubačka: Ochorenia prsníkov - estetická chirurgia, Liba Chiara Hladeková: Ako si udržať mozog v kondícii, Mgr. Katarína Kvašňovská a PhDr. Zuzana Machajová, PhD.: Domáce násilie – pomôžeme obetiam, fyzioterapeutka Mgr. Kristína Buľáková PhD., fyzioterapeutka Mgr. Miroslava Šutvajová PhD. a gynekologička MUDr. Petra Turňová: seminár Bábätko a ja, Maja Švábiková: Tvárová gymnastika a masáže. V spolupráci s ďalšími partnermi, poradenskou agentúrou Inovia a Žilinskou univerzitou, boli pod názvom „Podnikatelia, stretnime sa!“ záujemcom sprostredkované informácie z oblasti podnikania, získavania nových zákazníkov a zvyšovania ziskovosti.

Celoročná spolupráca prebiehala s OZ Inšpirácie, v rámci ktorého funguje výtvarný klub pre neprofesionálnych výtvarníkov, jeho členovia sa raz týždenne stretávali v knižnici pri výtvarnej tvorbe. Vytvorili portréty knihovníkov OKAH, ktoré boli vystavené v priestoroch knižnice. Počas KUKfestu zachytávali jeho atmosféru a vystupujúcich umelcov netradičnou formou záznamových kresieb. Portréty Juraja Červenáka, Magdy Vašáryovej, Arpáda Soltesza, Tomáša Kriššáka, Evy Borušovičovej, Toni Revajovej, Michala Wiezika, Dada Nagya, Ondreja Kameniaru, Metoda Maceka, Jána Uličianskeho, Pavla Seriša, Evy Blondýny Sukovej boli neskôr vystavené v oknách knižnice.

OKAH v priebehu roka spolupracovala na viacerých aktivitách s Mestom Dolný Kubín, tradičná je participácia na Svetovom dni kreativity a letnej ponuke zaujímavých podujatí Leto v parku, Leto v meste, Hviezdoslavov lampiónový sprievod pri príležitosti výročia jeho narodenia. Dňa 14.11.2023 sa v priestoroch OKAH uskutočnila prezentácia dotačnej schémy Mesta Dolný Kubín pre oblasť kultúry a školenie vyplňovania on-line žiadosti za účasti spoločnosti Paysy a zástupcov organizácií, ktoré majú záujem žiadať o dotácie poskytované mestom. V spolupráci s Odborom sociálnych vecí a rodiny a klientami Nocľahárne Stop-Šanca-Kotva sme realizovali projekt Predsudky, zameraný na rozvoj kultúrnych potrieb, sebarealizáciu a motivovanie k tvorivým aktivitám ľudí bez domova.

Viacročná je spolupráca s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Dolnom Kubíne pri realizácii projektu Psychológ v podkroví, v r. 2023 bola poskytnutá psychologická pomoc 70 záujemcom. Na pôde OKAH sa 17.3. uskutočnilo multidisciplinárne pracovné stretnutie pre výchovných poradcov, koordinátorov prevencie a školských psychológov na tému „Spolupráca subjektov pri práci s dieťaťom s poruchami vzťahovej väzby“. Výchovní poradcovia základných a stredných škôl, koordinátori prevencie, školskí psychológovia, školskí špeciálni pedagógovia, zamestnanci Centra pre deti a rodiny, Mestskej polície, sociálnej kurately a odborní zamestnanci CPP Dolný Kubín sa 13.11. stretli v OKAH na odbornom vzdelávaní k problematike toxických vzťahov a pornografie.

Spoločne s koordinátorkou ochrany detí pred násilím a referátom poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Dolný Kubín sme realizovali preventívne aktivity na motívy knižiek Ja, páňko hnev a Bambuľka pre deti v materských a základných školách.

V spolupráci s hlavným koordinátorom NKS pri ÚPSVaR a organizáciami sme sa podieľali na realizácii podujatia Bubnovačka 2023, ktoré už od roku 2014 symbolicky upozorňuje na dôležitosť ochrany detí pred násilím a usiluje v spoločnosti o podporu témčasnej prevencie.

Oravská knižnica dlhodobo pracuje na vytváraní komunitného a bezpečného priestoru pre všetkých, a tak v spolupráci s Ligou za duševné zdravie pripravila niekoľko diskusií o duševnom zdraví v rámci projektu Spoluvorba – Podel' sa so svojou skúsenosťou s duševným zdravím.

Na zlepšovanie finančnej gramotnosti dospelých boli zamerané pripravené v spolupráci s Nadáciou Partners.

OZ Cestou necestou pripravilo v OKAH niekoľko filmových večerov s premietaním cestopisných a cestovateľských dokumentárnych filmov.

OKAH je členom oblastnej organizácie cestovného ruchu Klaster Orava, v roku 2023 riaditeľ OKAH Roman Večerek predstavil aktivity knižnice na podporu cestovného ruchu na konferencii „Potenciál a stratégia cestovného ruchu v regióne“. Odbornú konferenciu zároveň aj moderoval.

V spolupráci s OZ Ďakujem – „Paľikerav“ sa OKAH stala miestom krajského kola 7. ročníka celoslovenskej súťaže *Rómovia recitujú*, riaditeľ Oravskej knižnice Roman Večerek bol predsedom poroty krajského kola v OKAH i celoslovenského finále v Košiciach.

2.4 Medzinárodná spolupráca – komentár, prehľad subjektov a aktivít

S naším českým cezhraničným partnerom, Městskou knihovnou Krnov, sme v roku 2022-2023 realizovali projekt *Kultúra nás spája*, ktorý bol podporený z Programu Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika – Fond malých projektov. Podrobnejšie údaje k aktivitám projektu sú uvedené v časti II. Odborná činnosť knižnice.

S naším tradičným cezhraničným poľským partnerom Miejskou Bibliotekou Publiczną sme participovali na príprave ďalšieho projektu s názvom *Cezhraničné kultúrne inšpirácie*, ktorý plánuje OKAH ako žiadateľ podať v najbližšej výzve do Programu Interreg Poľsko – Slovensko 2021 – 2027, Fond malých projektov.

V dňoch 15.-17.10.2023 sa riaditeľ a dve pracovníčky zúčastnili na Kolokviu českých, moravských a slovenských bibliografov vo Vedeckej knižnici v Olomouci. V rámci odborného programu odznel príspevok pracovníčky OK AH Kataríny Kozákovej *Florinove bibliofilie*.

Riaditeľ OKAH sa v dňoch 1.-2.11.2023 zúčastnil v Národni knihovně ČR v Prahe na konferencii Knihovnická dílna 2023, ktorú organizuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. Vystúpil s príspevkom „*Spájame sa, aby sme boli bližšie k sebe a bližšie k vám*“, v ktorom predstavil činnosť neformálneho združenia K5 - regionálnych

knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, aktuálne smart novinky digitálny čitateľský preukaz, digitálnu detskú knižnicu KUBO, poradenskú činnosť Psychológ v knižnici, KUKfest a mnohé iné, ktoré všetkých veľmi zaujali a prejavili záujem o vzájomnú spoluprácu.

Fond na podporu kultúry národnostných menšín podporil náš projekt S knižnicou k českej kultúre. Dotácia vo výške 1 000 Eur a 5-percentné spolufinancovanie nám umožnili nakúpiť 84 zaujímavých kníh v českom jazyku pre všetky kategórie našich používateľov.

3. Riadiaca a kontrolná činnosť.

3.1. Výsledky vnútornej kontrolnej činnosti

Vnútoraná kontrolná činnosť bola vykonaná na jednotlivých oddeleniach Oravskej knižnice a na ekonomickom oddelení. Jedenkrát ročne boli vykonané kontroly pokladničnej hotovosti na oddelení beletrie, hudobnom, náučnom a detskom oddelení. Každá kontrola je spracovaná zápisom a podpismi kontrolnej komisie a zodpovednými pracovníkmi oddelení. Pokladničná kontrola na ekonomickom oddelení bola vykonávaná každý mesiac. Poštové známky, príspevok na stravovanie a zo sociálneho fondu boli kontrolované štvrťročne kontrolnou komisiou Oravskej knižnice. Pravidelne pri každej finančnej operácii bola vykonaná predbežná kontrola na základe Zákona č. 502/2001. Priebežné kontroly boli vykonávané pravidelne podľa zákona 4-krát ročne. Kontrola dochádzky a pracovnej činnosti bola vykonávaná priebežne riaditeľom a kontrolnou komisiou. Pravidelne prebiehala kontrola čerpania dovolenky s evidenciou mzdového softvéru. Bola vykonaná kontrola služobných ciest v evidencii vedenej v organizácii. V roku 2023 bola v organizácii vykonaná fyzická inventarizácia majetku.

Vnútoranou kontrolou vyplácania príspevku za stravovanie a stravného zamestnancom OKAH počas čerpania náhradného voľna za ostatné tri roky došlo k nasledovným zisteniam: Na základe Kolektívnej zmluvy medzi Oravskou knižnicou A. Habovštiaka a Základnou organizáciou Odborového zväzu pracovníkov knižníc SR pri OKAH, časť V. – sociálna oblasť a sociálny fond, odsek 3., patrí zamestnancovi počas čerpania náhradného voľna nárok na stravný lístok alebo príspevok na stravovanie. Kontrolou bol zistený nedoplatok, ktorý bol následne vyrovnaný a vyplatený zamestnancom na bankový účet.

3.2 Výsledky kontrolnej činnosti kontrolných orgánov (Útvar hlavného kontrolóra ŽSK, kontrola jednotlivých ministerstiev a ďalších subjektov...)

V roku 2023 kontrolné orgány Daňového úradu a jednotlivých zdravotných poisťovní neuskutočnili žiadnu kontrolnú činnosť. V júli 2023 bola vykonaná následná kontrola Útvaram hlavného kontrolóra Žilinského samosprávneho kraja na nasledovné doklady:

- Interné smernice a vnútorné predpisy platné v roku 2022, vrátane ich zoznamu, stanovenie denného limitu zostatku finančných prostriedkov v hotovosti platné pre rok 2022,
- Záväzný ukazovateľ rozpočtu organizácie na rok 2022 za účelom preverenia zníženia zabezpečenia podielu tržieb k celkovým výrobným nákladom za rok 2022,
- Súvaha organizácie za rok 2021 a rok 2022,
- Výročná správa organizácie za rok 2022,
- Hlavná kniha za rok 2022,
- Interné doklady za rok 2022,
- Inventarizácia peňažných prostriedkov v hotovosti vykonaná v roku 2022,
- Pokladničná kniha organizácie za rok 2022 spolu s výdavkovými a príjmovými pokladničnými dokladmi,

- Evidencia tuzemských a zahraničných pracovných ciest v organizácií a cestovné príkazy za rok 2022,
- Listy vlastníctva,
- Doklady o vykonanej riadnej a mimoriadnej inventarizácií v roku 2022,
- Doklady k vyrad'ovaniu majetku v roku 2022,
- Ostatné doklady súvisiace s predmetom kontroly podľa vyžiadania kontrolnej skupiny

Zistené nedostatky:

- Aktualizácia smerníc,
- Doplnenie výkazov do jednotlivých poisťovní k inventarizačnému zápisu,
- Opätovné zdôvodnenie a zaslanie žiadosti na Žilinský samosprávny kraj – odbor kultúry o zníženie podielu tržieb k celkovým výrobným nákladom. Žilinský samosprávny kraj uvedenú situáciu nerieši aj napriek viacerým žiadostiam o úpravu percenta podielu tržieb k výrobným nákladom.

4. Návštevnosť, výkony a náklady kultúrnej organizácie

Tabuľkový prehľad *Návštevnosť kultúrnej organizácie*, (pozri Prílohu č. 1). Podrobnejšie údaje v časti II. Odborná činnosť, 1.2 Používatelia, návštevníci

5. Otváracie hodiny pre verejnosť a výška vstupného v roku 2023

5.1 Otváracie hodiny centrálného objektu:

Pondelok	8.00 – 16.00 hod.
Utorok	8.00 – 18.00 hod.
Streda	10.00 – 18.00 hod.
Štvrtok	8.00 – 18.00 hod.
Piatok	8.00 – 18.00 hod.
Sobota	8.30 – 12.30 hod.

Otváracie hodiny počas mesiacov júl – august:

Pondelok	8.00 – 12.00	12.30 – 16.00 hod.
Utorok	8.00 – 12.00	12.30 – 16.00 hod.
Streda	10.00 – 12.00	12.30 – 16.00 hod.
Štvrtok	8.00 – 12.00	12.30 – 16.00 hod.
Piatok	8.00 – 12.00	12.30 – 16.00 hod.

5.2 Otváracie hodiny pobočiek, expozícií: pobočky nemáme

5.3 Týždenný výpožičný čas: 50 hodín

5.4 Výška vstupného - ročný registračný poplatok

Dospelí	7,00 €
Študenti	5,00 €
Dôchodcovia, ŤZP	3,00 €
Deti	4,00 €
Vojn. veteráni, držiteľia Jánskeho plakety	bezplatne
Turistický preukaz, platnosť 2 týždne	2,00 €

Výška poplatkov bola od 1.10.2023 zvýšená.

5.5 Poskytované zľavy

Zľavy z registračného poplatku poskytujeme vybraným skupinám podľa vyššie uvedeného cenníka (dôchodcovia 58%, deti 43 %, študenti 30 %, vojnoví veteráni bezplatne). Bezplatné

členstvo v knižnici bolo poskytnuté vybraným používateľským skupinám – žiakom 1. ročníkov ZŠ v rámci aktivity Pasovanie za Rytierov európskej rozprávkovej krajiny (299 používateľov), účastníkom súťaží *Čítame s Osmijankom, pridaj sa aj ty* a *Knihomoli do akvaparku* (63 používateľov). Bezplatný zápis mali možnosť používatelia využiť aj počas aktivít Týždňa slovenských knižníc, Leto v parku, Dni obcí, Valentín v knižnici, MDD, Týždeň mobility, Deň učiteľov, pri príležitosti konca školského roka pre žiakov ZŠ.

Čestné bezplatné členstvo poskytujeme dlhoročným spolupracovníkom, dobrovoľníkom, darcom viacerých exemplárov kníh, výhercom v súťažiach, organizovaných knižnicou.

Pre rodiny s maloletými deťmi je zavedená forma *Rodinného preukazu*, v rámci ktorého plné členské platí jeden rodič a ostatní členovia platia zvyhodnené 2. rodič 3 Eurá, deti do 15 rokov 1 Euro. Túto službu využilo 409 čitateľov, čo je o 70 viac ako v predchádzajúcom roku (155 osôb s plným členským, 19 osôb ako druhý rodič, 235 detí).

5.6 Zmeny v otváracích hodinách a v registračných poplatkoch v roku 2024

Zmeny v otváracích hodinách a registračných poplatkoch sa v roku 2024 neplánujú.

	Rok 2024
Dospelí	7,00 €
Študenti	5,00 €
Dôchodcovia	3,00 €
Deti	4,00 €

6. Projektová činnosť kultúrnej organizácie, granty, nadácie

Tabuľkový prehľad *Projekty kultúrnych organizácií*, (pozri Prílohu č. 2).

6.1 Sponzorské príspevky, fundraising – krátky komentár

OKAH sa darilo získavať finančné dary účelovo viazané na kultúrnu činnosť, príspevky poskytli: BUKNA, advokátska kancelária (premietanie filmov) – 850 €, BKA, s.r.o. Dolný Kubín – 500 €, Detská športová akadémia D. Kubín – 30 €, ALP TRADE s.r.o. Dolný Kubín – 200 €, OFZ a.s. Istebné – 500 €, Janka Kevešová – 250 €, Centrum montessori Dolný Kubín – 260 €, Združenie miest a obcí Slovenska- Dolná Orava - 1 500 €, ORAVING stavebniny s.r.o. Dolný Kubín – 400 €. Celková čiastka bola vo výške 4490 €.

Sponzorská materiálna pomoc, ktorú knižnica v roku 2023 získala bola v hodnote cca 1500 Eur. Aktivity KUKfest, Leto v parku, detský denný letný tábor podporila firma Callo zmrzlina, Aquapark Dolný Kubín venoval bezplatný vstup víťaznej triede v literárnej súťaži triednych kolektívov Knihomoli do Aquaparku, knihy víťazom súťaží a do tomboly v rámci KUKfestu venovali vydavateľstvá Slovart, Martinus, Artforum a Verbarium, Lesy SR darovali vianočný stromček a 2 ks sadeníc stromčekov ako výhru do fotografickej súťaže *Stromy a my*, výtvarníčka Daniela Pápežová venovala svoje výtvarné dielo ako cenu pre Priateľa knižnice, Transbet Orava a ORAVINGstavebniny s.r.o. prispeli na úpravu letnej čítárne, predajňa Super zoo Dolný Kubín darovala agamu bradatú, občerstvenie na podujatiach poskytli Vodax, a.s. (voda Lucka), Vinotéka-Winemarket DK, Magdaléna Dudášová (vegánsky catering), La Donuteria LT - Donuts & Coffee

Hodnota knižných darov, ktoré knižnica zaradila do svojich fondov sú uvedené v časti II. Odborná činnosť, 1.1 Knižničné fondy.

Finančná a materiálna podpora, získaná prostredníctvom aktivít občianskeho združenia a premietnutá do činnosti knižnice je uvedené v časti 15.2 Občianske združenie.

7. Public relations

7.1 Odborná publikačná činnosť pracovníkov kultúrnej organizácie: 7

1. Kožáková, Katarína. *Theo H. Florin – Človek so srdcom básnika*. In: Bulletin SAK, roč. 31, č. 2/2022, s. 18-22.
2. Kožáková, Katarína. *XXV. Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografov*. In: Bulletin SAK, roč. 31, č. 4/2023, s. 67-71.
3. KOŽÁKOVÁ, Katarína. *Orava v Mňačkových reportážach*. In: Zborník XXIV. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografov, Studijní a vědecká knihovna, Hradec Králové 2023, 64 – 69 s. (e-kniha)
4. Večerek, Roman. *KUBO CLUB*. In: Bulletin SAK, roč. 31, č. 1/2023, s.30-33.
5. Večerek, Roman – Fecskeová, Martina. *Kultúra nás spája – ako sa z projektového priateľstva stáva ľudské*. In: Bulletin SAK, roč. 31, č. 1/2023, s.45-50.
6. Večerek, Roman. *Ruka v ruke (Sakačik 2022)*. In: Bulletin SAK, roč. 31, č. 2/2023, s.12-15.
7. Večerek, Roman. *Knihomoli do aquaparku*. In: Bulletin SAK, roč. 31, č. 4/2023, s.48-51.

7.2 Publikačná činnosť o kultúrnej organizácii a jej činnosti

- 7.2.1 Počet titulov vlastných zamestnancov organizácie v printových médiách a v online prostredí: 13
- 7.2.2 Počet titulov iných autorov o organizácii v printových médiách a v online prostredí: 40
- 7.2.3 Počet vydaných tlačových správ: 9

7.2.4 Propagácia a prezentácia kultúrnej organizácie v iných médiách (rozhlas, televízia) a vynaložené finančné prostriedky:

- Média:

1. TV DK Dolný Kubín (mestská káblová televízia)

Textové spravodajstvo:

Oravská knižnica Antona Habovštiaka v textovom spravodajstve propaguje činnosť knižnice formou oznamov a pozvánok na pripravované podujatia. Zároveň v rámci spolupráce s TV DK uverejňuje knižnica každý týždeň aktualizované bannery o nových službách knižnice, aktuálnych súťažiach, či o zmene otváracích hodín a pod.

Obrazové spravodajstvo:

1. 13.01.2023 - Na vernisáži ocenili Priateľa knižnice 2022
2. 27.01.2023 - Krátke správy: nominácie na Knihu Oravy, výstava Tiché putovanie v knižnici.
3. 03.02.2023 - Krátke správy: SCANDI v knižnici.
4. 03.02.2023 - Krátke správy: vystavujú tvorbu Rosie Naive Art
5. 24.02.2023 - O skutočnom Rusku porozprával v D. Kubíne Filipp Sedov
6. 10.03.2023 - Krátke správy: Or. knižnica v iniciatíve „Je nás počuť“
7. 17.03.2023 - Zápisky spod Choča - spoločné dielo akademika a umelca

8. 17.03.2023 - Krátke správy: rómska recitačná súťaž
9. 24.03.2023 - Ocenenie Knihovnícky počin roka získala Or. knižnica A. Habovštiaka.
10. 14.04.2023 - Kresbami upozorňuje na spoločenské problémy
11. 05.05.2023 - Krátke správy: nové služby v knižnici
12. 12.05.2023 - Knihy Oravy 2022 sú známe
13. 19.05.2023 - Noc literatúry prilákala ľudí na knižné potulky mestom
14. 09.06.2023 - Krátke správy: ocenenie pre Oravskú knižnicu
15. 09.06.2023 - Na Hviezdoslavovom námestí môžete spoznať silné príbehy žien
16. 16.06.2023 - Do Dolného Kubína prišla žena z Marsu
17. 30.06.2023 - D. Kubín ožil festivalom kníh, umenia a kultúry
18. 25.08.2023 - Do Leta v parku sa zapojili aj kultúrno spoločenské inštitúcie
19. 20.10.2023 - Krátke správy: výstavy a kino v knižnici
20. 28.10.2023 - Krátke správy: Knihomoli do aquaparku
21. 10.11.2023 - Na motorkách prešiel s partiou až do Indie
22. 17.11.2023 - Projekt Predsudky spojil ľudí s nedostatkom príležitostí
23. 24.11.2023 - Bubnovaním sa postavili proti násiliu páchanému na deťoch
24. 15.12.2023 - V rámci projektu Predsudky pripravili aj protidrogové prednášky na školách.

2. RTVS - Regina, Rádio Regina, Teraz.sk – spravodajský portál TASR

1. 23.2.2023 - Reportáž o besede s Rusom Filippom Sedovom
<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/14356/387624#1897>
2. 2.3.2023 - Reportáž o besede s Rusom Filippom Sedovom
<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/14356/388916#675>
3. 7.3.2023 – Informácie o TSK
<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/14356/390145#2225>
4. 21.3.2023 – Kultúra, rozhovor s riaditeľom OKAH o získaní ocenenia SAKAČIK
<https://reginastred.rtvsk.sk/clanky/kultura/320684/oravska-kniznica-antona-habovstiaka-zisakala-ocenie-sakacik>
5. 18.4.2023 – Ranné správy, reportáž o realizácii projektu Ruka v ruke
<https://www.facebook.com/erikvrabelrtvs/videos/1295402791324352>
6. 28.8.2023 – Host' rádia Regina, rozhovor s riaditeľom OKAH
<https://www.rtvsk.sk/radio/archiv/1603/2125826>

- **infotabule** (billboardy) pri cestných komunikáciách: nemáme
- **infotabule na parkoviskách a pri objektoch**: od r. 2009 v rámci jednotného informačného systému ŽSK je na budove organizácie umiestnená tabuľa s označením inštitúcie a zriaďovateľa. V roku 2020 boli z dôvodu výraznejšieho označenie organizácie umiestnené nové názvy na 2 stranách budovy, v roku 2022 bol výraznejšie označený Knižný box.
- **vývesné skrinky** pre aktuálne podujatia a oznamy: v budove knižnice a na 24 informačných plochách mesta. Pri vstupe do knižnice je na budove inštalovaná exteriérová vitrína, kde sú počas roka umiestňované plagáty o aktuálnych podujatiach.

7.3 Edičná činnosť

1. **Anton Bernolák** : medailóny oravských osobností / [zostavila Ľubica Luptáková]. – Dolný Kubín : Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023. Biografické letáky.

2. **Ivan Branislav Zoch** : medailóny oravských osobností / [zostavila Ľubica Luptáková]. – Dolný Kubín : Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023. Biografické letáky.
3. **Miloš Janoška** : životopisný medailón / [zostavila Ľubica Luptáková]. – Dolný Kubín : Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023. Životopisný medailón.
4. **Theo Herkeľ Florin** : medailóny oravských osobností / [zostavila Ľubica Luptáková]. – Dolný Kubín : Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023. Biografické letáky.
5. **Mária Jančová** : medailóny oravských osobností / [zostavila Ľubica Luptáková]. – Dolný Kubín : Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023. Biografické letáky.
6. **Predsudky** / [zostavil Večerek, Roman]. Dolný Kubín: Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023. Bulletin.
7. **Správa o činnosti a hospodárení za rok 2022** [zost. Martina Fecskeová]. – Dolný Kubín : Oravská knižnica Antona Habovštiaka, 2023.

7.4 Web stránka knižnice

Oravská knižnica propaguje svoju činnosť na vlastnej webovej stránke <https://oravskakniznica.sk/> s responzívny dizajnom, ktorá sa po návšteve z rôznych mobilných zariadení dokáže prispôbiť daným rozlíšeniam displejov, čo prispieva k lepšej prehľadnosti a dostupnosti informácií. Ďalšou podmienkou bezproblémového zobrazenia webu je platný SSL certifikát a prevádzka webu na adrese začínajúcej HTTPS. Webovú stránku a on-line katalóg Carmen sme zabezpečili prostredníctvom bezpečnostného certifikátu Let's Encrypt Authority X3 v roku 2018. Na webovú stránku knižnice bolo v priebehu roku 2023 zaznamenaných 68 621 vstupov, čo je o 2 116 viac než v roku 2022.

7.5 Sociálne siete

Knižnica prezentuje svoje aktivity aj prostredníctvom sociálnych sietí Facebook a Instagram. Kládol sa dôraz na proaktívnu propagáciu a marketingovú činnosť, zintenzívnilo sa používanie sociálnych sietí, zvýšila sa frekvencia príspevkov, rozšírilo sa ich tematické zameranie a rozsah. Účinnosť našej propagácie sme zabezpečovali aj prostredníctvom sponzorovaných príspevkov na Facebooku v sume 208,18 Eur.

Na Facebooku OKAH sme v roku 2023 zverejnili 507 príspevkov, ktorých obsah videlo 41 125 virtuálnych návštevníkov a dosah príspevkov sa zvýšil o 16,9%. Facebook má určité analytické nástroje, ktoré nám podrobnejšie charakterizujú skupiny záujemcov, sledovateľov a aktívnych ľudí za základe veku, pohlavia a geografickej lokalizácie. Z týchto ukazovateľov vyplýva, že najsilnejšou skupinou, ktorá videla niektorý z našich príspevkov sú ženy (76,9%) vo vekovej kategórii 35-44 rokov (22%) 25-34 rokov (20%). Zostupne uvádzame záujem ďalších kategórií žien: 45-54 rokov (18%), 55-64 (6%), 65 a viac rokov (4%), 18-24 rokov (4%). Kategória mužov má nasledovný záujem: 35-44 rokov (6%), 45-54 rokov (5%) 25-34 rokov (4%), 55-64 (3%), 18-24 rokov (1%), 65 a viac rokov (1%). K 1.1.2023 sme mali na FB 2 369 sledovateľov, na konci roka 2 862 osôb.

Na sociálnej sieti Instagram sledovalo naše aktivity 1 112 osôb, t.j. o 126 viac než v predchádzajúcom roku a bolo zverejnených 147 príspevkov, čo bolo o 24 menej ako v roku 2022.

7.6 Ďalšie aktivity knižnice v online prostredí

Od mája 2020 nahrávame a zdieľame svoje vlastné videá na Youtube kanáli, do konca roka 2023 sme mali 80 stálych odberateľov (pribudlo 15 nových), bolo zverejnených 5 videí, ktoré mali 285 videní. Kanál Youtube sa v porovnaní s obdobím pandémie využíva v menšej miere, činnosť knižnice sa z online priestoru presunula do priestorov knižnice.

7.7 Iné marketingové aktivity

OK AH bola v roku 2021 iniciátor marketingovej kampane s knižnicou na každom kroku, do ktorej sa postupne zapojili aj ostatné regionálne knižnice v Žilinskom kraji. Zámerom kampane bola propagácia knižnice a jej služieb na nových a netradičných miestach prostredníctvom nálepiek, ktorých grafický a textový vizuál kreatívne odkazoval na prepojenie knihy a samotnej prevádzky, napr. Knihy máme v krvi určenú pre transfúziu stanice, alebo Zamestnaj sa knihou pre úrad práce v danom meste. Na nálepkách je umiestnený programovateľný QR kód. Jeho flexibilita spočíva v tom, že štandardne odkáže čitateľa na web knižnice. Administrátor knižnice ho dokáže aj na diaľku preprogramovať, aby čitateľa presmeroval na konkrétnu aktivitu, program, ktorý chce knižnica v danom čase promovať na vlastnom webe. V roku 2023 sme zaznamenali 183 presmerovaní z QR kódov na web stránku knižnice (v roku 2022 to bolo 188 presmerovaní).

Naše podujatia a služby propagujeme aj prostredníctvom regionálnej televízie TVDK, v regionálnych periodikách My Orava, Kubín a Spoločník, spravodajskom kanáli TASR, prostredníctvom elektronického panelu vo vestibule knižnice a výraznejšie aj pomocou tlačených plagátov a pozvánok vďaka využívaniu mestských reklamných plôch. V roku 2023 boli na oddelení beletrie, náučnej literatúry a detskej literatúry pri výpožičných pultoch nainštalované 3 dotykové monitory, na ktorých sa zobrazujú aktuálne informácie o knižnici, pozvánky na podujatia, ukážky videí a zároveň slúžia aj ako on-line katalógy pre čitateľov.

Používanie digitálneho čitateľského preukazu nám poskytlo ďalší marketingový nástroj – možnosť zasielania informácií a pozvánok, ktoré sa zobrazia v mobilnej aplikácii čitateľov. Držiteľom digitálneho preukazu bolo zaslaných 41 notifikácií s pozvánkami na podujatia a ďalších informácií.

8. Ocenenia organizácie a jej pracovníkov

OKAH získala v rámci iniciatívy ŽSK Inovácia Žilinského kraja v kategórii Regionálne inovácie 1. miesto za sprístupnenie smart novinky - digitálnej knižnice detských e-knží od spoločnosti Kubo Media s.r.o. Bratislava pre svojich čitateľov. Za umiestnenie získala knižnica finančnú odmenu 2000 Eur.

Slovenská asociácia knižníc udelila OKAH cenu SAKAČIK za realizáciu medzigeneračného sociálneho experimentu pod názvom Ruka v ruka, v rámci ktorého sa pravidelne už druhý rok stretávajú seniori z Centra sociálnych služieb s deťmi z MŠ a ZŠ. Ocenenie bolo spojené s finančnou odmenou 700 Eur a darčkovou poukážkou od firmy Ceiba na 2 regály v hodnote 500 Eur.

Za realizáciu Noc literatúry sa poďakovalo České centrum Bratislava, ako hlavný organizátor podujatia, OKAH za spoluprácu a profesionálnu partnerskú komunikáciu na spoločnom európskom projekte.

Veľvyslanec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Nigel Baker poďakoval za možnosť osobne sa zoznámiť s priestormi a činnosťou Oravskej knižnice. Ocenil našu prácu na inklúzii znevýhodnených skupín návštevníkov, spoluprácu s mládežou a nové smart riešenia pri poskytovaní služieb, zaujal ho najmä digitálny čitateľský preukaz.

Digitálna koalícia – Národná koalícia pre digitálne zručnosti a povolania SR zaslala písomné poďakovanie knižnici a lektorke kurzov výpočtovej techniky pre seniorov Martine Fecskeovej za participáciu na realizácii celoslovenského projektu Digitálny klub, ktorý mal za cieľ rozvíjať digitálne zručnosti seniorov a zamestnancov verejnej správy.

Ocenenie za dlhoročné metodické vedenie školských kolektívov, propagáciu súťaže, tvorivú prácu a dosiahnuté výsledky v literárnej súťaži *Čítame s Osmijankom*, pridaj sa aj ty získala pracovníčka detského oddelenia Alena Javorková od neziskovej organizácie Osmijanko. Od Národného lesníckeho centra získala diplom – Najaktívnejšia knihovníčka za viacročnú účasť v celoslovenskej kampani na podporu čitateľskej a prírodovednej gramotnosti detí pod názvom Les ukrytý v knihe.

9. Majetok vo vlastníctve ŽSK v správe kultúrnej organizácie, priestorové podmienky, výstavba, rekonštrukcie

9.1 Pasportizácia nehnuteľného majetku vo vlastníctve ŽSK v správe OKAH

Oravská knižnica k 31. 12. 2023 spravovala majetok ŽSK (Pozri *Prílohu č. 3*):

- 381/1 – 76 m² zastavané plochy a nádvoria
- 385/1 – 31 m² záhrady
- 386/1 – 182 m² zastavané plochy a nádvoria
- 386/2 – 19 m² zastavané plochy a nádvoria
- 386/3 – 9 m² zastavané plochy a nádvoria
- 387 – 283 m² zastavané plochy a nádvoria
- budova – súpisné číslo 1763 postavená na parcele KN č. 386/1 a 387
- budova – súpisné číslo 1697 postavená na parcele KN č. 387- na základe návrhu na zrušenie zápisu Mestského úradu Dolný Kubín, bolo zrušené súpisné číslo budovy 1697 pre stavbu „Administratívna budova – knižnica“ umiestnená na pozemku parcele KN-C č.387 v katastrálnom území Dolný Kubín. K pôvodnej budove bola pristavená prístavba a vytvoril sa jeden samostatný celok knižnice so súpisným číslom č. 1763 a orientačným číslom 2.

9.2 Aktuálny stavebno-technický stav nehnuteľností

Stav nehnuteľnosti OKAH sa oproti minulým rokom značne zlepšil v súvislosti s realizáciou prístavby OKAH v roku 2014, ako aj rekonštrukciou strechy a schodiska v hlavnej, pôvodnej budove knižnice v roku 2017. V budove sa riešila havarijná situácia, realizovala sa výmena rozvodov vykurovacieho systému a radiátorov v starej časti budovy. Nadalej je však potrebné dokončenie opravy a zrekonštruovanie pivničných priestorov, ktoré by slúžili ako skladové priestory.

Rozsiahlejšie rekonštrukčné práce v roku 2023 neboli realizované. Bola revitalizovaná časť skladových priestorov na 1. poschodí, kde bol premiestnený úsek regionálnej bibliografie. Kapitálové výdavky na rok 2023 neboli pridelené. Organizácia žiadala svojho zriaďovateľa o schválenie kapitálových výdavkov z dôvodu ukončenia rekonštrukcie pivničných priestorov. Na základe obhliadky pivničných priestorov s odbornými technickými pracovníkmi bude nutné riešiť statickú situáciu pôvodnej budovy knižnice. Uvedená situácia bola riešená s odbornými pracovníkmi a so Žilinským samosprávnym krajom s investičným oddelením.

9.3 Prevádzkované priestory využívané na vlastnú činnosť - Pozri *Prílohu č.3*

Celková plocha knižnice je 1206 m², z toho priestory pre používateľov sú 688 m² Prevádzkové náklady činili celkove 28 301,30 Eur.

9.4 Prevádzkované priestory prenajaté od iných subjektov - Pozri *Prílohu č.4*

Organizácia nemá prenajaté žiadne priestory.

9.5 Spravované priestory prenajaté iným subjektom - Pozri *Prílohu č. 5*

Oravská knižnica v roku 2023 poskytla na prenájom priestory spoločenskej miestnosti vo výške 270,00 Eur.

9.6 Rekonštrukcie

V priebehu roka 2023 sa nerealizovali stavebné investičné akcie.

9.7 Opravy a údržba celkom a z toho riešenie havárií

Opravy a údržby prebiehali v bežnej úrovni odstránenia prevádzkových nedostatkov. V priebehu roka boli vykonávané pravidelné revízie plynovej kotelne, tlakových nádob, plynových kotlov, vzduchotechniky, hasiacich prístrojov, výťahů. V pivničných priestoroch je potrebné dokončiť prevedenú čiastočnú rekonštrukciu, aby sme ich mohli efektívne využívať ako skladové priestory. Plánovaný statický posudok na pôvodnú časť budovy Oravskej knižnice nebol v roku 2023 vypracovaný z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, žiadosť o jeho vypracovanie bola postúpená na Žilinský samosprávny kraj a konzultovaná s pracovníkmi odboru kultúry a investičného oddelenia. V priebehu roka prebehla oprava podlahy na regionálnom oddelení na I. nadzemnom podlaží firmou Koberce MAX Ružomberok, do týchto revitalizovaných priestorov bolo presťahované regionálne oddelenie, ktoré bolo vybavené novým interiérovým zariadením (financované z FPU, z prostriedkov ŽSK a vlastných zdrojov, kód zdroja 71).

9.8 Vozový park - Pozri Prílohu č. 6

Organizácia v roku 2014 zakúpila osobný automobil Renault Megane Grandtour – kategória M1 – 5 miestne combi vozidlo, s určením na jazdu po spevnených komunikáciách vo výške 15 400,00 Eur. Celkový počet najazdených km k 31.12.2023 bol 57 375,00 km. Za rok 2023 bolo najazdených 9 941 km (v roku 2022 bolo najazdených 9 694 km).

9.9 Poistenie majetku

V roku 2023 bol poistený majetok Oravskej knižnice Antona Habovštiaka v spoločnosti Respect Slovakia, s.r.o. Žilina. Zmluvy uzatváral Žilinský samosprávny kraj a náklady na poistenie v sume 1 019,94 Eur boli refakturované.

9.10 Plnenie úloh na úseku BOZP, PO

Úloha je zabezpečovaná dodávateľsky – Ing. Ján Skubeň Dolný Kubín. Zdravotnú službu zabezpečuje externe Mgr. Miroslav Sáréná.

10 Ročné dane z nehnuteľností - Pozri Prílohu č. 7

Organizácia v roku 2023 platila daň na základe spoločného rozhodnutia k daniam vo výške 3,27 Eur za daň z nehnuteľnosti záhrady, zastavané plochy a nádvorcia.

11 Elektronizácia, automatizácia, technické vybavenie, výpočtová technika, elektronické médiá

Tab. 1 Hardvér a iné technické vybavenie

Počet PC spolu	Z toho prístupných pre verejnosť
34	11

Oravská knižnica A. Habovštiaka je plne automatizovaná, všetky knižnično-informačné procesy sú realizované prostredníctvom integrovaného knižničného systému Clavius od

spoločnosti LANius, ktorý knižnica získala v rámci projektu ŽSK „Informácie bez hraníc“. Vlastné technické vybavenie knižnice tvoria dva servery s operačným systémom Windows Server 2008, jeden server so systémom Windows Server Essentials a 15 pracovných staníc s operačnými systémami Windows 10, ktoré sú zapojené v lokálnej štruktúrovanej sieti typu server – klient s rozvodovými uzlami 24-portovým switchom a 24-portovým patch panelom a prevádzkuje sa na nich KIS Clavius, z toho 3 slúžia ako on-line katalógy pre čitateľov. Okrem toho je pre čitateľov vyhradených 12 počítačov, z toho 3 s dotykovými displejmi. Ďalších 5 počítačov je zapojených v sieti VUCnet, ktorú spravuje náš zriaďovateľ. Knižnica využíva 12 notebookov (OS Windows 10 a 11), väčšinou na prácu z domu a 2 tablety s operačným systémom Android. Na počítačoch a notebookoch sa okrem spomínaných systémov požívajú kancelárske balíky MS Office 2016 a 2019 Standard a tiež voľne dostupný softvér LibreOffice.

Z periférnych zariadení PC disponuje knižnica 21 tlačiarmi (12 čiernobielych laserových, 7 farebných laserových, 1 farebná atramentová, 1 3D), 1 multifunkčným zariadením, 8 plošnými skenermi, z ktorých 5 umožňuje skenovanie dokumentov do veľkosti A4 a 3 do veľkosti A3, 1 skenovací perom, 12 laserovými snímačmi čiarových kódov, 3 dataprojektormi.

Súčasťou elektronického technického vybavenia knižnice je tiež 5 kopírovacích strojov (z toho 1 farebná kopírka), 2 digitálne kamery, 6 digitálnych fotoaparátov, 2 čítačky e-knží, elektronická čítacia lupa, 2 laminovacie stroje, 13 záložných zdrojov, IC rekordér, 3 televízory, 3 DVD prehrávače, videorekordér, interaktívna tabuľa a ozvučovací technika. Na oddeleniach náučnej literatúry, beletrie a literatúry pre deti a mládež je umiestnený elektromagnetický zabezpečovací systém na ochranu fondu pred odcudzením. Z vyššie uvedenej techniky zakúpila knižnica v roku 2023 prostredníctvom projektu Knižnica pre všetkých 4 PC, 3 dotykové monitory, mobilný skener A3, elektronickú čítaciu lupu a skenovací pero. Súčasťou projektu bolo i obstaranie bezdrôtových slúchadiel a špeciálnej klávesnice s myšou pre seniorov. Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, v rámci spolufinancovania knižnica získala 1 notebook.

V knižnici sa využívajú dva typy pripojenia na internet. Päť počítačov je zapojených v sieti DSL-VUCnet nášho zriaďovateľa (riaditeľ, 2x ekonomické oddelenie, projektový manažér, registratúra dokumentov) s prenosovou rýchlosťou 30/5 Mbit/s. Ostatné počítače využívajú internetové pripojenie od Slovak Telekomu s neobmedzeným prenosom dát a rýchlosťou pripojenia 70-90/3,7-11 Mbit/s. Fungovanie on-line katalógu s možnosťou ďalších on-line služieb zabezpečuje router, ktorý umožňuje aj prepojenie lokálnej a internetovej siete, čím sa zabezpečil prístup k internetu na všetkých oddeleniach knižnice. Využívanie internetového pripojenia umožňuje pracovníkom knižnice zvyšovať kvalitu, operatívnosť a efektívnosť poskytovaných služieb v oblasti akvizície, katalogizácie, medziknižničnej výpožičnej služby, vybavovania korešpondencie, získavania aktuálnych informácií, komunikácie s používateľmi a pod.

Prístup na internet pre verejnosť zabezpečuje 11 PC. Prístup na internet môžu používatelia využívať v samostatnej internetovej študovni, ktorá bola vybudovaná v rámci prístavby a prestavby knižnice a na detskom oddelení. Platený prístup na internet v internetovej študovni môžu využívať registrovaní i neregistrovaní používatelia po dovŕšení 14 rokov. Dva PC na detskom oddelení zabezpečujú bezplatný prístup na internet pre širokú verejnosť v intervale 15 minút, ďalší prístup je spoplatňovaný podľa aktuálneho cenníka. Na počítačoch, ktoré slúžia ako verejné internetové stanice, majú naši používatelia možnosť pracovať v súbore programov MS Office, resp. v programoch balíka LibreOffice, skenovať a tlačiť dokumenty. Na detskom oddelení knižnice sme v roku 2021 sprístupnili bezplatné bezdrôtové pripojenie na internet, poskytovateľom je Slovak Telekom, prenosová rýchlosť 30/5 Mbit/s.

Využiť ho môže každý používateľ knižnice s vlastným prenosným zariadením. Od roku 2022 je wi-fi signálom pokryté aj Oddelenie náučnej literatúry.

V roku 2023 využilo prístup na internet na PC 158 používateľov, čo je o 83 menej ako v r. 2022. Používatelia využívajú viac wi-fi pripojenie.

OK AH poskytuje používateľom prostredníctvom svojej webovej stránky nasledovné virtuálne služby:

- prístup do on-line katalógu knižničného fondu, bibliografickej databázy regionalík
- prístup do súborného katalógu regionálnych knižníc ŽSK
- prístup do databázy medailónov nežijúcich osobností Oravy
- prezeranie a kontrola svojho konta, predĺženie výpožičnej doby dokumentov
- rezervácia dokumentu, odloženie voľného dokumentu
- zasielanie informácií o novinkách knižného fondu v týždňovej periodicite
- možnosť zaslania elektronickej žiadanky pre MVS a vypracovanie rešerše
- elektronické poskytovanie informácií a on-line referenčné služby (napr. elektronické zasielanie tematických rešeršných výstupov, rôznych faktografických údajov, informácie o dostupnosti žiadaného dokumentu, predĺženie výpožičnej doby dokumentov, informácie o podujatiach a pod.)
- služba eVýpožičky - požičiavanie e-knihy

V decembri 2020 sme ako novú službu ponúkli čitateľom možnosť požičiavať si e-knihy na základe uzatvorenia licenčnej zmluvy na e-výpožičky pre konečného používateľa s dodávateľom Palmknihy s.r.o Praha. Čitatelia získali prístup k viac ako 9 000 e-knihám. Požičiavať si e-knihy je možné na viacerých typoch zariadení (čítačka, mobilný telefón, tablet) prostredníctvom bezplatnej aplikácie s názvom Palmknihy (do roku 2022 eReading), ktorá je zdarma k dispozícii na Google Play pre Android alebo App store pre iOS. Služba bola aj v roku 2023 poskytovaná bezplatne a každý čitateľ si mohol mesačne požičať tri knihy. O túto službu prejavilo záujem 23 čitateľov a požičalo si 158 e-knží, v porovnaní s predchádzajúcim rokom sme zaznamenali pokles o 3 čitateľov a nárast o 74 požičaných e-knží. Ponuka e-knží dodávateľa Palmknihy je obohatená aj o ďalších 1 300 knží, ktoré bezplatne ponúka Městská knihovna Praha a boli tiež zaradené do nášho on-line katalógu.

Od roku 2021 pribudla, na základe partnerstva s CVTI, možnosť bezplatného prístupu k ďalším e-knihám prostredníctvom služby Booport, ako aj prístup k rozsiahlemu výberu odborných databáz.

V roku 2022 riaditeľ OKAH Roman Večerek inicioval vytvorenie novej smart služby pre čitateľov Oravskej knižnice – požičiavanie detských e-knží, ktoré ponúka spoločnosť Kubo Media s.r.o. Bratislava. Digitálna knižnica obsahuje viac než tisíc titulov knží v slovenčine, angličtine a ukrajinčine, každý mesiac pribudne 30-50 nových titulov, klasických ale aj súčasných rozprávok, encyklopédií, riekaniek, didaktických textov. Ponúka knihy pre deti od 2 do 12 rokov, ale postupne pribúdajú knihy aj pre 2. stupeň ZS a stredoškôľakov. Služba je kompatibilná s mobilmi, tabletmi, stolovými počítačmi, interaktívnymi tabuľami a interaktívnymi stolmi. Projekt digitálnej knižnice KUBO CLUB sa pilotne realizoval v Oravskej knižnici, následne sa zapojili všetky regionálne knižnice Žilinského kraja, v súčasnosti je zapojených 13 verejných knižníc na Slovensku. Po stiahnutí aplikácie Kubo – detské knihy, vytvorení si užívateľského profilu, prepojení s knižnicou a potvrdení platnej registrácie v knižnici, je každému čitateľovi digitálna čítareň k dispozícii kedykoľvek, kdekoľvek a na ktoromkoľvek digitálnom zariadení s prístupom na internet. V roku 2023 si 33 čitateľov požičalo 268 detských e-knží, čo je o 14 čitateľov a 144 knží viac ako v predchádzajúcom roku.

OKAH bola v roku 2023 za túto smart novinku ocenená v rámci iniciatívy ŽSK Inovácia Žilinského kraja, kde v kategórii Regionálne inovácie získala 1. miesto.

Knižnično-informačný systém Clavius umožňuje používateľom prostredníctvom on-line katalógu Carmen vstupovať do svojho čitateľského konta, predlžovať výpožičnú dobu požičaných dokumentov, rezervovať si žiadanú literatúru, požiadať o odloženie voľne dostupných kníh, požičať si e-knihy, zaslať návrh na nákup novej literatúry, hodnotiť literatúru. Od r. 2019 je ku každej knihe pridaný QR kód, aby sa zvýšil komfort používateľov pri vyhľadani požadovaných dokumentov po príchode do knižnice. Zo strany používateľov pretrváva záujem o rezerváciu dokumentov a službu MVS, v roku 2023 bolo rezervovaných a objednaných 1 295 kníh a zaregistrovaných 186 žiadostí o MVS z našich fondov. Knižnično-informačný systém umožňuje aj zasielanie pripomienok na končiacu výpožičnú dobu, upomienok a oznámení o rezervovaných knihách prostredníctvom e-mailovej komunikácie našim používateľom. Prostredníctvom e-mailov bolo zaslaných 7 473 pripomienok (v roku 2022 zaslaných 9 778 pripomienok), upomienok 2 811 (v roku 2022: 2 795 upomienok), 1295 oznámení o rezervácii dokumentov (v roku 2022: 1 204), poštou bolo zaslaných 197 upomienok (v roku 2022: 322 upomienok),.

Na oddeleniach s interným on-line katalógom sme sa zameriavali naďalej na individuálnu prácu s používateľmi, a to hlavne v oblasti informačnej prípravy. Informovali sme ich o možnosti prezerania čitateľského konta, vyhľadávania dokumentov v knižničnom katalógu, ako aj o možnosti on-line rezervácie dokumentu a predĺženia výpožičnej doby prostredníctvom svojho konta, čo používatelia hodnotia veľmi pozitívne. V roku 2023 boli na oddelení beletrie, náučnej literatúry a detskej literatúry pri výpožičných pultoch nainštalované 3 dotykové monitory, na ktorých sa zobrazujú aktuálne informácie o knižnici a zároveň slúžia aj ako on-line katalógy pre čitateľov. Používatelia knižnice, ktorí chcú mať prístup do nášho katalógu kedykoľvek a kdekoľvek, môžu využívať mobilnú aplikáciu SMARTkatalog2 pre zariadenia s operačným systémom Android.

Záujmom knižnice je neustále zvyšovať požívateľský komfort pre čitateľov, k čomu prispela aj možnosť používať miesto čitateľského preukazu viaceré typy kariet (ITIC, ISIC, dopravná karta a pod.). V októbri 2021 sme ako prvá knižnica na Slovensku spustili novú digitálnu službu s názvom Digitálny čitateľský preukaz, moderné smart riešenie čitateľských preukazov. Softvér bol vyvinutý v spolupráci s firmou Paysy, do konca roka začalo digitálny preukaz používať 736 čitateľov (v r. 2022 to bolo 571 čitateľov). Čitateľ má vďaka tejto aplikácii v mobilnom telefóne všetky informácie o vypožičaných knihách, ich počte a dátume vrátenia. Formou notifikácií knižnica zasiela aktuálne informácie a pozvánky na podujatia, preukaz je prelinkový na on-line katalóg a informácie o e-knihách. Voliteľnou funkciou je nastavenie si zasielania informácií o novinkách v knižnom fonde. Prostredníctvom digitálneho preukazu sú zasielané aj pripomienky o končiacej sa výpožičnej dobe a upomienky pri nevrátení kníh v termíne. V roku 2023 OKAH mala podporený projekt od ČSOB nadácie z grantového programu Digitálny Smart grant v sume 10 000 Eur, v rámci ktorého budú doprogramované ďalšie funkcionality digitálneho preukazu.

Od roku 2018 je uzatvorená servisná zmluva pre KIS Clavius s p. Valérom Romokom, počas roka priebežne realizoval optimálne nastavenia funkcií KIS Clavius a on-line katalógu Carmen, pravidelne softvéry aktualizoval, zasielal informácie o nových implementovaných funkciách v jednotlivých moduloch, realizoval nastavenia podľa požiadaviek knižnice. V rámci servisných činností realizoval opravu chýb vzniknutých pri výpožičnom procese a spracovaní fondu, nastavenie predregistrácie čitateľa v rámci on-line katalógu, nastavenie platieb na účet so zarátaním do celkovej tržby, priebežná kontrola a vyhodnocovanie bezpečnostného nastavenia serverov, poskytnutie súčinnosti firme Paysy pri implementácii digitálnych kariet, poskytnutie súčinnosti firme Kubo Media pri implementácii digitálnej čítárne detských e-kníh. .

Poskytol vlastný softvérový modul, ktorý umožňuje využívať ďalšie štatistické a kontrolné funkcie v súvislosti s prevádzkou KIS Clavius (kontrola správnosti uvedených

mailov a ďalších údajov v čitateľských kontakoch, kontrola nevyzdvihnutých rezervácií po termíne, nová funkcia register obcí pre rýchlejší a bezchybný zápis v čitateľskom konte, štatistika požičaných spoločenských hier a pod.).

Od konca roku 2021 je možné bezhotovostne uhrádzať poplatky prevodom na účet prostredníctvom internet bankingu, kedy príde čitateľovi pri zaslaní upomienky a pred končiacou sa dobou registrácie automaticky mail s údajmi na bezhotovostnú úhradu spolu s QR kódom na rýchlu platbu mobilom. Prostredníctvom internetbankingu sa realizovalo 431 platieb vo výške 1 384,70 € (v roku 2022 sa realizovalo 424 platieb vo výške 1 160,64 €). Od januára 2022 majú čitatelia možnosť uhrádzať poplatky aj prostredníctvom platobného terminálu na oddelení beletrie, ktorý podporuje bezkontaktné platby. Prostredníctvom platobného terminálu sa realizovalo 298 platieb vo výške 1 137 € (v roku 2022 sa realizovalo 197 platieb vo výške 695,20 €).

V roku 2018 verejné regionálne knižnice Žilinského kraja prvýkrát platili za licenciu KIS Clavius, ktorý získali v r. 2012 v rámci realizácie cezhraničného projektu Informácie bez hraníc spolu s päťročnou licenciou, v r. 2023 OKAH zaplatila za ročnú licenciu všetkých používaných modulov sumu vo výške 1 335,55 Eur, za servisné služby podľa počtu pracovných staníc, na ktorých sa prevádzkoval KIS Clavius, sumu vo výške 805 Eur .

Od roku 2021, kedy bola podpísaná Dohoda o spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR, poskytujeme používateľom bezplatný prístup do svetových odborných online databáz a môžu využívať aj službu Bookport, ktorá obsahuje vyše 8 500 e-knží odbornej, populárno-náučnej a krásnej literatúry. V roku 2022 sme ponúkli čitateľskej verejnosti novú službu – bezplatný vstup do databázy PressReader, ktorá obsahuje viac ako 7 000 titulov periodík, z viac ako 120 krajín sveta, vo viac ako 60 jazykoch vrátane niekoľkých slovenských denníkov. Tituly sú dostupné online a v deň vydania ich tlačenej verzie.

V roku 2021 sme sa zapojili do súborného katalógu InfoGate, bibliografické záznamy fondu OK AH sa sprístupnili na portáli InfoGate. Katalóg je využívaný aj pri katalogizácii nových prírastkov kníh.

Pretrváva potreba pravidelnej obmeny technického vybavenia knižnice, najmä v súvislosti s oznámením spoločnosti Microsoft o ukončení podpory ich operačného systému Windows 10 po 14. októbri 2025. Potrebné bude tiež prejsť na modernejší knižnično-informačný systém, keďže vývoj súčasného systému Clavius je zameraný už len na opravy chýb, nie na pridávanie nových vlastností, režimov a modulov. Ďalším problémom je pomalá rýchlosť internetu. V lokalite, kde sa knižnica nachádza, však nie je k dispozícii kvalitnejšie pripojenie.

12. Personálna oblasť, personálne vybavenie

Tabuľkový prehľad *Zamestnanci organizácie*, (pozri Prílohu č. 8).

12.1 Organizačná štruktúra, kvalifikačná štruktúra, veková štruktúra zamestnancov, priemerná mzda

Tab. 2 Organizačná štruktúra

Organizačná štruktúra OKAH, schválená zriaďovateľom ŽSK, platí od 01.01.2019.

Oddelenie/úsek	skutočnosť r. 2022	
	Fyzické osoby	Prepočítaný stav
Riaditeľ	1	1
Oddelenie ekonomicko -tech. činnosti		
T. pracovník, šofér (kumulovaná	1	1

funkcia)		
Upratovačka	2	2
Vedúca odd. ekonomicko -tech. činnosti	1	1
Oddelenie metodiky, bibliografie, koordinácie, dopĺňovania a spracovania knižničných fondov		
Odborný knihovník metodik	1	1
Projektový a marketingový manažér	1	1
Knihovník – koordinátor služieb a KVCČ	1	1
Knihovník dopĺňovanie a spracovanie KF	1	1
Knihovník bibliograf	1	1
Oddelenie knižnično – informačných služieb		
Knihovník vedúci služieb NO	1	1
Knihovník vedúci služieb BE	1	1
Knihovník vedúci služieb DO	1	1
Knihovník	1	1
Knihovník	1	1
Knihovník	1	1
Knihovník	1	1
Knihovník	1	1
Knihovník	1	0,6
Spolu	19	18,6
z toho pracovníci R	3	3
z toho pracovníci na chránených pracoviskách	0	0

Tab. 3 Veková štruktúra zamestnancov vo fyzických osobách /okrem pracovníkov R/

Vek zamestnancov	Počet zamestnancov
do 30 rokov	0
31 – 40 rokov	3
41 – 50 rokov	3
51 a viac rokov	10
Spolu	16
Priemerný vek	52,20

Tab. 4 Priemerná mzda

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023
Priemerná mzda spolu	1 077,82	1 068,26
Priemerná mzda bez R *	1 137,42	1 120,44

* uvedte priemernú mzdu všetkých zamestnancov (vrátane riaditeľa a administratívy) bez robotníckych profesií

12.2. Počet zamestnancov na dohody, sezónnych zamestnancov, chránené pracovné miesta, aktivační zamestnanci

- na dohody o pracovnej činnosti: 4 osôb
- dohody o vykonaní práce: 0
- sezónni zamestnanci: organizácia nezamestnávala sezónnych pracovníkov

- chránené pracovné miesta: nie sú vytvorené
- aktivační zamestnanci formou dobrovoľníckej služby v roku 2023: 0
- dobrovoľnícka činnosť, zapracovanie odídencia do pracovného pomeru v roku 2023: 2 osoby v termíne od 1.1.2023 – do 30.6.2023 (dve dobrovoľníčky z Ukrajiny, vypomáhali na oddeleniach OKAH)

12.3. Počet a štruktúra pracovných miest neobsadených dlhšie ako 6 mesiacov + zdôvodnenie.

V roku 2023 sme nemali v našej organizácii dlhodobo neobsadené miesta.

13. Práca s dobrovoľníkmi

13.1. Počet zmluvných dobrovoľníkov, druhy a rozsah činností

Zmluvných dobrovoľníkov v roku 2023 organizácia mala 23. Títo dobrovoľníci sa podieľali na príprave a realizácii Kukfestu (festival kníh, umenia a kultúry) a Noci v knižnici, ktorá bola realizovaná pre výhercov súťaže Knihomoli do aquaparku, 1 dobrovoľník pomáhal na oddeleniach pri ukladaní fondu, obsluhu čitateľov, pomoci pri vyhľadávaní literatúry, robení odznakov.

Pri organizovaní našej kultúrnej činnosti nám pomáhajú aj ďalší dobrovoľníci (napr. členovia občianskeho združenia Orbis Libri, mladí dobrovoľníci Teens for town) alebo iné osoby, na ktoré sa obraciame so žiadosťou o materiálnu pomoc alebo o pomoc vo forme nejakej služby. Počet takto zapájaných dobrovoľníkov do našej činnosti je cca 15. Spolupracovníkom za dlhoročnú pomoc a podporu knižnici každoročne oceňujeme udelením titulu Priateľ knižnice. V roku 2023 získali toto ocenenie mladí dobrovoľníci z neformálnej skupiny Mladí za mesto, ktorí v knižnici organizujú pravidelne podujatie ARTclub (6 stretnutí s účasťou 120 záujemcov), jazykové konverzácie, pomáhajú pri organizovaní KUKfestu, letnej burzy kníh, podujatí Leto v parku, Leto v meste, zbierke Červené maky a ďalších aktivitách.

Ako dobrovoľníci poskytovali svoje poradenské služby dvaja psychológovia v projekte Psychológ v podkroví každú stredu v čase od 16.00 do 18.00 hod., v r. 2023 bola poskytnutá psychologická pomoc 70 osobám.

Vďaka spolupráci s občianskym združením Mladiinfo, ktoré funguje v rámci projektu EU European Solidarity Corps, viedla mladá dobrovoľníčka z Nemecka Selina Burkhard konverzačné kurzy anglického a nemeckého jazyka.

13.2. Občianske združenia pracujúce pri organizáciách (na podporu činnosti)

Pri knižnici pracuje občianske združenie ORBIS LIBRI, zaregistrované na MVSR bolo v auguste 2006 a svoju činnosť začalo v roku 2007. Občianske združenie sa roku 2022 zaregistrovalo do Zoznamu prijímateľov 2% z dane a v roku 2023 získalo finančné prostriedky vo výške 249,02 Eur. Finančné prostriedky boli použité na nákup vecných cien pre účastníkov rôznych súťaží, materiálu pre tvorivé dielne a podujatia na detskom oddelení, vstupenky pre deti v rámci letného tábora, nákup kancelárskych potrieb a režijné náklady.

Združenie sa zaregistrovalo do Zoznamu prijímateľov 2% z dane za rok 2023, ktoré budú poukázané subjektom v roku 2024.

14. Hospodárenie kultúrnej organizácie

14.1. Rozpočet – bežný a kapitálový transfer

Bežné transfery

Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja na svojom zasadnutí dňa 30. januára 2023 Uznesením č.5/3 schválilo rozpočet Žilinského samosprávneho kraja na rok 2023. Rozpočet na rok 2023 bol schválený vo výške **373 439,00 Eur**. V zmysle § 12 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov pre Oravskú knižnicu Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne boli stanovené tieto záväzné ukazovatele rozpočtu na rok 2023. **Bežný transfer vo výške 373 439,00 Eur.** Položka 610 mzdy, platy a služobné príjmy 238 436,00 Eur, položka 620 poisťné a príspevok do poisťovní 83 333,00 Eur, položka 630 tovary a služby 51 670,00 Eur.

V zmysle §13, ods.2 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, rozpočtové prostriedky je možné použiť len na účely, na ktoré boli v rozpočte Žilinského samosprávneho kraja schválené. Čerpanie rozpočtu (príjmy a výdavky) boli sledované podľa zdroja, programovej štruktúry a rozpočtovej klasifikácie platnej pre rok 2023. Poskytnutý príspevok sme sledovali v rozpočte pod zdrojom 41 (ŽSK) a pod zdrojom 46 (vlastné zdroje organizácie). Pri používaní rozpočtových prostriedkov sme zachovali maximálnu hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia. V zmysle zákona č.523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov sme postupovali podľa § 24.

Kapitálový transfer organizácií v roku 2023 nebol pridelený.

14.2. Čerpanie rozpočtu, úpravy rozpočtu, rozpočtové opatrenia v tisícoch

Čerpanie rozpočtu (príjmy a výdavky) sú sledované podľa zdroja, programovej štruktúry a rozpočtovej klasifikácie platnej pre rok 2023. Príspevok zo ŽSK je sledovaný v rozpočte pod zdrojom 41 (vlastné príjmy ŽSK) a pod zdrojom 46 (vlastné zdroje organizácie), zdroj 11H Fond na podporu umenia, 111 štátny rozpočet MK SR, finančné prostriedky mimo verejnej a štátnej správy pod kódom zdroja 71. Pri čerpaní prostriedkov bola zachovaná maximálna hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

Jednotlivými rozpočtovými opatreniami bol rozpočet Oravskej knižnice Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne upravený nasledovne - bežný transfer:

- Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja na svojom zasadnutí zo dňa 29. mája 2023 Uznesením č. 5/6 navýšilo rozpočet v rámci bežných výdavkov (600) bežné transféry v rámci verejnej správy(640), 641 001 - o **11 505,00 Eur**. Finančné prostriedky 630- (kód 41) vo výške 11 505,00 Eur účelovo určené na dofinancovanie navýšenia energií na rok 2023, ďalšie finančné prostriedky sú účelovo určené na spolufinancovanie ŽSK k dotáciám z Fondu na podporu umenia na rok 2023 (č.23-512-02005 vo výške 1 750,00 Eur, č. 23-513-01441 vo výške 400 Eur a č. 25-513-01742 vo výške 555, 00 Eur), finančné prostriedky 630 tovary a služby (kód zdroja 41) vo výške 3 750,00 Eur boli účelovo určené na dofinancovanie projektu Modernizácia regionálneho oddelenia knižnice na 1. Poschodí v pôvodnej budove (vyrobenie interiéru na mieru).
- Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja na svojom zasadnutí zo dňa 3. júla 2023 Uznesením č. 3/7 navýšilo rozpočet v rámci bežných výdavkov (600) bežné transféry (640), 641 001 transféry v rámci verejnej správy o 5 482,00 **Eur**, finančné prostriedky na 630 bežné výdavky – tovary a služby (kód zdr.41) sú účelovo určené na spolufinancovanie ŽSK k dotáciám z Fondu na podporu umenia na rok 2023 (č.23-512-02005 vo výške 1750,00 Eur, č. 23-513-01441 vo výške 400,00 Eur, č. 23-513-01742 vo výške 556,00 Eur, č. 23-214-01200 vo výške 50,00 Eur. Finančné prostriedky na 640 – bežné transféry (kód zdr. 41) vo výške 2 020 Eur sú účelovo určené na odchodné pre zamestnanca knižnice, odvody do poisťovní 620 kód zdroja 41 vo výške 706,00 Eur
- Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja na svojom zasadnutí zo dňa 3. júla 2023 Uznesením č. 3/7 navýšilo rozpočet v rámci bežných výdavkov (600) bežné transféry (640), 641 001 Transféry v rámci verejnej správy o 2 706,00 Eur. Finančné prostriedky 630 na tovary a služby (kód zdr. 41) sú účelovo viazané na

spolufinancovanie ŽSK k dotáciám Fondu na podporu umenia na rok 2023 (č.23-512-02005 vo výške 1 750,00 Eur, č. z. 23-513-01441 vo výške 400,00 Eur, a č. z. 23-513-01742 vo výške 556,00 Eur).

- Na základe požiadavky odboru kultúry a po chválení 3. úpravy rozpočtu na rok 2023 Zastupiteľstvom ŽSK zo dňa 25. Septembra 2023 Uznesením č. 4/8, boli upravené záväzné limity výdavkov na rok 2023 (z bežného transféru so ŽSK – zdroj 41 nasledovne: mínus – 1 456,00 Eur. Finančné prostriedky na 630 – tovary a služby sú účelovo určené na spolufinancovanie ŽSK k dotáciám z Fondu na podporu umenia na rok 2023 (č. 23-512-02005 vo výške – mínus 1 750,00 Eur, č.23-513-01441 vo výške 400,00 Eur, č. 23-513-01742 vo výške – 556,00 Eur, MK 6282/2022-180 vo výške 850,00 Eur a MK -6774/2022-180 vo výške 400,00 Eur.
- Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja po schválení 4. Úpravy rozpočtu na rok 2023 Uznesením č. 3/9 zo dňa 27.11. 2023 upravilo rozpočet 641 001 Transféry v rámci verejnej správy o 3 000,00 Eur. Finančné prostriedky na 630 – tovary a služby (kód zdr. 41) vo výške 2 000,00 Eur sú účelovo určené na spolufinancovanie ŽSK k dotáciám z Fondu na podporu umenia na rok 2023 (č.23-514-04105 vo výške 2 000,00 Eur). Ďalšie finančné prostriedky na 630 – tovary a služby (kód zdr. 41) vo výške 1 000,00 Eur účelovo určené na nákup knižničného fondu.
- Zastupiteľstvo Žilinského samosprávneho kraja na svojom zasadnutí upravilo a schválilo presun bežných výdavkov s kódom zdroja 41 620 -poistné mínus 379,00, plus 630 – tovary a služby (kód zdr. 41) 379,00 Eur, mínus 630 – tovary a služby 13 632,00 Eur a presunulo finančné prostriedky na 640 bežné transféry (kód zdr. 41) vo výške plus 13 632,00 Eur (príspevok zamestnávateľa na stravovanie).

Bežný transfer po úpravách k 31.12. 2023 – 393 647,00 Eur

14.3. Náklady, výnosy, sebestačnosť

Tabuľkový prehľad *Náklady, výnosy, sebestačnosť organizácie* v prílohe č. 9

14.4. Príjmy, výnosy – z vlastnej činnosti, z tržieb, z predaja majetku, nájmu, príj. iné výnosy, analýza príjmov podľa objektov (zo vstupného, z nájmu a iné)

Výnosy z vlastnej činnosti na rok 2023 boli plánované vo výške 12 910,00 €, ku koncu roku 2023 sme dosiahli príjem za poskytovanie knižničných služieb 13 847,00 €, z dobropisov 156,00 €, prenájom spoločenskej miestnosti 270,00 Eur.

Skladba tržieb

Členské	9 334,00 €
Neregistrovaný čitateľ	1,00 €
Upomienky, stratené knihy	2 768,00 €
Internet	101,00 €
Rezervácie	568,00 €
Kopírovanie	27,00 €
MVS + rešerš	655,00 €
Ostatné kniž. služby	393,00 €
Spolu za rok 2023:	13 847,00 €

V roku 2023 sa nám podarilo získať pre knižnicu knižné dary vo výške 2 836,01 €, časopisy vo výške 526,72 €.

14.5 Náklady na hlavnú činnosť

Náklady na hlavnú činnosť organizácie v roku 2023 boli vo výške boli **483 681,50 €**.

Spotrebované nákupy celkom : **65 309,96 €**

V tom :

Kancelárske potreby, papier, čistiace potreby, všeob. materiál	6 892,56 €
Výpočtová technika , prev. stroje, pr. a zariadenia	11 635,00 €
Nákup kníh, časopisov	21 210,29 €
Softvér	142,00 €
Spotreba PHM	1 288,00 €
Interiérové vybavenie	11 232,00 €

Spotreba elektrickej energie	7 291,00 €
Spotreba plynu	4 908,00 €
Vodné – stočné	953,00 €

Služby celkom : 42 729,60 €

V tom :

Opravy a udržiavanie - opravy strojov a prístrojov, PC, auta, budovy	3 105,03 €
Cestovné	1 401,84 €
Reprezentačné	89,97 €
Ostatné služby	38 132,76 €
Z toho poštovné, telekomunikačné služby	3 424,58 €

Uvedené náklady tvoria bežné výdavky na chod organizácie. Organizácia v roku 2023 hospodárila s pridelenými finančnými prostriedkami čo najefektívnejšie a z rozpočtu boli pokryté iba najnevyhnutnejšie nákupy a služby. Finančné prostriedky boli použité na bežnú prevádzku knižnice.

Prostriedky na knižničné fondy

V roku 2023 bol nákup knižného fondu vo výške 18 107,37 €, periodiká 3 102,92 Eur. Knižničný fond bol nakupovaný z viacerých zdrojov: ŽSK, vlastné zdroje, finančné zdroje z Fondu na podporu umenia a ďalších projektov. Finančná hodnota darovaných kníh a časopisov bola vo výške 3 362,76 Eur.

14.6 Mzdové náklady

V roku 2023 bol priemerný prepočítaný stav zamestnancov 18,6.

Osobné náklady celkom : 345 782,00 Eur

V tom :

Mzdy	238 436,00 €
Dohody o vykonaní práce a dohody o pracovnej činnosti	470,00 €
Poistenie, odvody do poisťovní	83 668,00 €
Sociálne náklady	23 208,00 €

Z toho :

- príspevok na stravovanie 13 632,00 €
- tvorba sociálneho fondu 2 576,00 €
- DPN 5 227,00 €

- odchodné do star. dôchodku 2 020,00 €

Priemerná mzda v roku 2023 bola vo výške **1 068,26** Eur, **znižila sa** oproti roku 2022 o 9,02 Eura.

14.7 Tvorba odpisov a finančné krytie

Organizácia odpisy z vlastného HIM s kódom zdroja 46 za rok 2023 nemala žiadne, a preto jej nevyplýva povinnosť finančne vykryvať odpisy majetku. Odpisy majetku za rok 2023 boli vo výške 15 833,53 Eur.

14.8 Faktúry, záväzky voči odberateľom, dodávateľom, celkový hospodársky výsledok, pohľadávky

Organizácia k 31.12.2023 mala neuhradené faktúry vo výške 152,95 Eur, ktoré boli doručené v januári 2024. Krátkodobé pohľadávky a záväzky k 31.12. 2023 tvoria mzdy a odvody do poisťovní za mesiac december 2023. Organizácia má výsledok hospodárenia za účtovné obdobie mínus -2 445,26 Eur. Záporný výsledok hospodárenia vznikol čerpaním ušetrených finančných prostriedkov s kódom zdroja 46 z minulých rokov.

14.9. Kapitálové transfery + úpravy

Organizácií v roku 2023 nebol pridelený kapitálový transfer.

14.10 Objem finančných prostriedkov získaných z grantového systému Fond na podporu umenia a z ďalších zdrojov

Oravská knižnica Antona Habovštiaka v roku 2023 čerpala finančné prostriedky na nákup knižničného fondu z Fondu na podporu umenia, ktoré boli prenesené z roku 2022 vo výške 5 029,65 Eur.

Fond na podporu umenia:

- Zmluva č. 22-514-04972 – názov projektu *Nákup knižničného fondu (2022)* vo výške 8500,00 €. Finančné prostriedky boli prenesené vo výške 5 029,65 Eur do roku 2023, v uvedenom termíne boli vyčerpané.
- Zmluva č. 23-514-04105 – názov projektu *Nákup knižničného fondu (2023)* vo výške 18 000,00 €. Finančné prostriedky boli prenesené vo výške 12 094,79 Eur do roku 2024, v uvedenom termíne boli vyčerpané.
- Zmluva č. 23-513-01742 – názov projektu KUK fest (festival knihy umenia -kultúry) – realizácia komunitných aktivít, realizácia vzdelávacích aktivít pre verejnosť, realizácia multikultúrnych aktivít, realizácia prezenčných aktivít vo výške 5 000,00 €.
- Zmluva č. 22-513-01441 – názov projektu (Ne)obyčajné stretnutia s literatúrou (2023) vo výške 3 600,00 € .
- Zmluva č. 23-512-02005 – názov projektu *Modernizácia regionálneho oddelenia knižnice vo výške 7 000,00 €* .

Úrad vlády Slovenskej republiky:

- Zmluva č. UV SR 960/2022 – „Bezpečnosť vo virtuálnom svete“ (2022) vo výške 7 930,00 €. Zmluvu uzatváral Žilinský samosprávny kraj (zdroj financovania 111).

Úrad vlády Slovenskej republiky: Finančné prostriedky boli vyčerpané v roku 2023.

- Zmluva č. UV SR 1010/2022 – „Knižnica 2,0“ (2022) vo výške 4 000,00 €. Zmluvu uzatváral Žilinský samosprávny kraj (zdroj financovania 111). Realizácia prenesená do roku 2023 v plnej výške 4 000,00 €. Finančné prostriedky boli vrátené na Žilinský samosprávny kraj z dôvodu nerealizovania projektu.

Fond na podporu kultúry národnostných menšín

- Zmluva č. 23-214-01200 – názov projektu *S knižnicou k českej literatúre (2023)* vo výške 1 000,00 €. Finančné prostriedky boli vyčerpané.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky:

- Zmluva č. MK-6282/2022-180 – názov projektu *Knižnica pre všetkých* vo výške 17 000,00 Eur, (zakúpenie výpočtovej techniky na podporu zdravotne znevýhodnených osôb, označenie a výroba informačných tabúl).
- Zmluva č. MK-6774/2022-180 – názov projektu *Predsudky* vo výške 8 000,00 Eur, (podpora kultúry osôb so zdravotným postihnutím, alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva).

V máji 2022 bola uzatvorená Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. SK/FMP/11b/09/015 na realizáciu mikroprojektu „Kultúra nás spája“ v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika. Celková hodnota mikroprojektu je 23 500 Eur. Realizácia projektu prebiehala od 1.4. 2022 do 31.3. 2023. Žilinský samosprávny kraj nám v roku 2022 poskytol úpravou rozpočtu finančné prostriedky na realizáciu mikroprojektu vo výške 20 299,00 Eur. V roku 2023 po ukončení projektu nám boli zaslané finančné prostriedky podľa predloženej záverečnej správy projektu a záverečného vyúčtovania:

Finančné prostriedky ERDF: 18 756,19 Eur

Finančné prostriedky ŠR: 2 206,61 Eur

Uvedené finančné prostriedky boli zaslané na Žilinský samosprávny kraj v roku 2023.

Finančné dary a projekty účelovo viazané na kultúrnu činnosť a prevádzku knižnice poskytli:

BUKNA, advokátska kancelária – 350 €, Detská športová akadémia D. Kubín – 30 €, Cena Sakáčik – 700 €, SAK – Knihomoli do Aquaparku – 200 €, BKA, s.r.o. Dolný Kubín – 500 €, BUKNA, advokátska kancelária – 500 €, ALP TRADE s.r.o. Dolný Kubín – 200 €, OFZ a.s. Istebné – 500 €, Inovácie Žilinského samosprávneho kraja, ocenenie – 2 000 €, Janka Kevešová – 250 €, Centrum montessori Dolný Kubín – 260 €, Nadácia ČSOB (projekt realizovaný v roku 2024) - 10 000 €, Združenie miest a obcí Slovenska- Dolná Orava - 1 500 €, Nadácia ORANGE (projekt) - 3 940 €, ORAVING stavebniny s.r.o. Dolný Kubín – 400 €. Spolu kód zdroja 71 - 21 330 €.

14.11. Vykonávaná podnikateľská činnosť

Organizácia nevykonáva podnikateľskú činnosť.

II. ODBORNÁ ČINNOSŤ KULTÚRNEJ ORGANIZÁCIE

1. Základné činnosti knižnice

1.1. Knižničné fondy

Tab. 1 Zloženie knižničných fondov podľa druhu

Druh dokumentu	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	% z celku r. 2022	% z celku r. 2023	Rozdiel v %
knižničný fond	86 953	86 127	- 826	100	100	0
z toho špec.dokumenty	4 889	4 890	+ 1	5,62	5,68	+ 0,06
- z toho el.dokumenty	144	144	0	0,16/2,94	0,17/2,94	+ 0,01/0
- iné špec.dokumenty	250	251	+ 1	0,28/5,11	0,29/5,13	+ 0,01/+ 0,02
odborná pre dosp. + ŠD	31 722	30 732	- 990	36,48	35,68	- 0,8
krásna pre dosp. + ŠD	33 865	33 800	- 65	38,95	39,24	+ 0,29
odborná pre deti + ŠD	6 091	6 102	+ 11	7,00	7,08	+ 0,08
krásna pre deti + ŠD	15 275	15 493	+ 218	17,57	17,99	+ 0,42
periodiká – tituly	119	114	- 5			
periodiká – exempláre	119	114	- 5			

Tab. 2 Prírastky, úbytky

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
prírastok knižničného fondu	1 783	1 875	+ 92
z toho kúpou	1 442	1 676	+ 234
- z toho z rozpoč.zdrojov, vrátane vlastných príjmov a účelovej dotácie ŽSK	453	392	- 61
z toho darom (+ náhrady)	341	269	- 72
úbytok knižničného fondu	4 100	2 701	- 1 399
skutočný prírastok	- 2 317	- 826	- 1 491

Tab. 3 Skladba prírastkov podľa druhov literatúry

Druh literatúry	r. 2022 kniž.jedn.	r. 2023 kniž.jedn.	Rozdiel	r. 2022 v %	r. 2023 v %	Rozdiel v %
odborná pre dospelých	361	425	+ 64	20,25	22,67	+ 2,42
krásna pre dospelých	709	759	+ 50	39,76	40,48	+ 0,72
odborná pre deti	82	86	+ 4	4,60	4,59	- 0,01
krásna pre deti	608	604	- 4	34,10	32,21	- 1,89
špeciálne dokumenty	23	1	- 22	1,29	0,05	- 1,24
spolu	1 783	1 875	+ 92	100	100	

Tab. 4 Prírastok knižničných fondov kúpou na obyvateľa a používateľa

Prírastok KF /počet k.j. na:	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
1 obyvateľa	0,08	0,09	+ 0,01
1 používateľa	0,48	0,53	+ 0,05

Tab. 5 Jazykové zloženie prírastkov (z prírastkov kníh)

Jazyk dokumentu	Počet k.j.	% z celk.počtu
Slovenský	1 554	82,88
Český	304	16,21
Anglický	4	0,21
Francúzsky	1	0,05
Ukrajinský	9	0,48
Iné	3	0,16

Tab. 6 Počet zväzkov na obyvateľa a používateľa

Počet zväzkov KF na:	r.2022	r.2023	Rozdiel
1 obyvateľa	4,88	4,88	0
1 používateľa	29,16	28,36	- 0,8

Tab. 7 Prostriedky na nákup knižničných fondov v €

Druh dokumentu	Finančná hodnota knižných darov v r. 2022	€ na nákup KF v r. 2022		Finančná hodnota knižných darov v r. 2023	€ na nákup KF v r. 2023		Rozdiel v € na nákup KF 2022/2023
		spolu	z toho granty a fin.dary		spolu	z toho granty a fin. dary	
knihy a ostatné tlačené dokum.	2 523,57	15 157,09	10 221,00	2 816,04	18 107,37	13 635,45	+ 2 950,28
Špeciálne dokumenty	0	670,33	670,33	20,00	0	0	- 650,33
Spolu	2 523,57	15 827,42	10 891,33	2 836,04	18 107,37	13 635,45	+ 2 279,95
Periodiká	427,60	2 887,02	-	526,77	3 102,92	0	+ 215,90
Spolu nákup KF	2 951,17	18 714,44	10 891,33	3 362,81	21 210, 29	13 635,45	+ 2 495,85

Tab. 8 Priemerná cena dokumentov

Druh dokumentu	cena v r. 2022		cena v r. 2023		Rozdiel	
	MOC	FC	MOC	FC	MOC	FC
knihy a ost.tlač. dokumenty	14,14	10,68	14,52	11,27	+ 0,38	+ 0,59
špeciálne dokumenty	29,13	26,96	0	0	- 29,13	- 26,96
dokumenty spolu	14,38	10,97	14,52	11,27	+ 0,14	+ 0,3

Tab. 9 Nákup knižničných fondov v Eur na obyvateľa a používateľa

Nákup KF v Eur na:	r. 2022		r. 2023		Rozdiel	
	MOC	FC	MOC	FC	MOC	FC
1 obyvateľa	1,32	1,05	1,32	1,20	0	+ 0,15
1 používateľa	7,92	6,27	7,67	6,98	- 0,25	+ 0,71

Komentár ku knižničným fondom a ich ochrane

V roku 2023 bolo do fondu získaných **1 875** knižničných jednotiek v celkovej hodnote **20943,40 €**, čo je o 92 knižničných jednotiek a 2 592,42 € viac ako v predchádzajúcom roku. Na nákup knižničného fondu bolo vynaložených **21 210, 29 €**, čo bolo o **2 495,85 €** viac ako v predchádzajúcom roku. Podiel **finančných zdrojov zriaďovateľa**, vrátane vlastných príjmov, predstavoval sumu 4 471,91 € (v roku 2022 sumu 4 936,09 €, v roku 2021 sumu 4 219,15 €, v roku 2020 sumu 10 528,35 €, v roku 2019 sumu 9 737,66 €, v roku 2018 sumu 7 377,74 €, v roku 2017 sumu 5 717,09 €, v roku 2016 sumu 5 492,17 €, v roku 2015 sumu 6 222,17 €). **Mimorozpočtové prostriedky** na nákup fondu dosiahli úroveň **13 635,45 €** (v roku 2022 dosiahli hodnotu 10 891,33 €, v roku 2021 dosiahli hodnotu 26 611,47 €, v roku 2020 dosiahli hodnotu 5 116,76 €, v roku 2019 dosiahli hodnotu 7 026,00 € v roku 2018 dosiahli hodnotu 11 952,00 €, v roku 2017 dosiahli hodnotu 12 265,50 €, v roku 2016 dosiahli hodnotu 8 604 €, v roku 2015 dosiahli hodnotu 7 529,76 €). Hodnota **knižných darov a náhrad** bola vo výške **2 836,04 €** (v roku 2022 mali hodnotu 2 523,57 €, v roku 2021 mali hodnotu 3 712,74 €, v roku 2020 mali hodnotu 3 002,92 €, v roku 2019 mali hodnotu 4 784,30 €, v roku 2018 mali hodnotu 3 302,36 €, v roku 2017 mali hodnotu 5 689,68 €, v roku 2016 mali hodnotu 7 448,82 €, v roku 2015 mali hodnotu 5 025,04 €).

Na nákup knižného fondu sa v roku 2023 vynaložilo **18 107,37 €**, čo je o 2 950,28 € viac ako v predchádzajúcom roku. Z dotačného systému FPU z podprogramu Akvizícia knižníc boli zakúpené knihy v sume 10 952,44 €, z projektu podporeného Nadáciou Televízie Markíza v sume 475,74 €, z projektu podporeného z finančnej rezervy predsedu vlády SR v sume 1 207,27 €, z projektu podporeného Fondom na podporu kultúry národnostným menším v sume 1000 €.

Pri výbere a nákupe literatúry sa prihliadalo na požiadavky pracovníkov jednotlivých oddelení. Čitatelia zaslali 11 žiadostí na nákup konkrétnych kníh, ktorým sme sa snažili vyhovieť. Dôraz sa kládol na čo najvýhodnejší nákup nových prírastkov. Objednávky sa realizovali v prevažnej miere cez internetové obchody, kde sú najväčšie zľavy a tovar je za krátky čas dovezený priamo do knižnice. Pre nákup cez internet sme najviac využívali vydavateľstvo Slovart (rabat 35%), Ikar (rabat vo výške 30%), Distri Albatros (zľava 25%), internetové kníhkupectvo vydavatel.sk (zľava 30%), Pemic (zľava 24-32%), nakupovali sme aj v lokálnom kníhkupectve Libresso Dolný Kubín. **Rabat** pri nákupe KF dosiahol výšku 5206,89 € (v roku 2022 sumu 1 850,32 €, v roku 2021 sumu 7 259,35 €, v roku 2020 sumu 4 605,55 € v roku 2019 sumu 5 500,21 €, v roku 2018 sumu 6 462,25 €, v roku 2017 sumu 5 815,89 €, v roku 2016 sumu 5 705,72 €, v roku 2015 sumu 5 361,47 €).

Celkovo kúpou pribudlo do fondu 1 606 knižničných jednotiek, z toho z rozpočtových zdrojov 392 knižničných jednotiek.

Od používateľov knižnice, bývalých i súčasných zamestnancov, obyvateľov, vydavateľstiev a iných organizácií sme darom získali 259 knižničných dokumentov v hodnote 2 737,86 Eur. Z darovaných kníh sa robí výber, do fondu sa zaradia knihy, ktoré vo fonde nie sú zastúpené a knihy, ktorými vymeníme fyzicky poškodené rovnaké tituly. Ostatné sa ponúknu knižniciam v metodickkej pôsobnosti regionálnej knižnice, návštevníkom knižnice na vyhradených miestach, v rámci burzy kníh, ktorá bola súčasťou KUK festu, v priestoroch MsKS v rámci podujatia Hviezdoslavov Kubín. Všetky darované knihy sa distribuujú so súhlasom darcov.

Za stratené knihy bolo do fondu zaradených 10 náhrad v hodnote 98,18 €.

Na nákup periodík bolo vynaložených **3 102,92 €**, z toho 2 780,92 € bolo použitých na predplatné periodík pre rok 2024. Používateľom bolo k dispozícii 115 titulov periodík, z toho 33 regionálnych periodík, 55 periodík získaných kúpou a 26 darom, cudzojazyčných periodík bolo 14, 13 v českom jazyku, 1 v poľskom. Hodnota darovaných periodík bola 526,77 €. Noviny a časopisy objednávame centrálnie v Slovenskej pošte, s ktorou máme dlhodobú

spoluprácu. Niekoľko špeciálnych časopisov je objednaných priamo v redakciách (Trend, Poradca, Fraktál, IT Lib, Bulletin SAK, Strom života).

Na evidenciu novín a časopisov sa využíva modul Katalóg periodík v programe Clavius. Každý titul má svoj evidenčný list, kde sa zaznamenajú všetky potrebné údaje - názov, rok, ročník, periodicita, cena, oddelenie. Nové číslo sa po evidencii označí etiketou s čiarovým kódom. Informácie o periodikách si používatelia môžu nájsť v on-line katalógu Carmen.

Každý rok aktualizujeme údaje o fonde periodík pre celoštátny súborný katalóg periodík, ktorý je voľne k dispozícii na internete. Aktualizácia obsahuje: zoznam odoberaných časopisov, zmeny, ktoré nastali v príslušnom roku, zoznam vyradených novín a časopisov, aktualizácia základných biografických údajov periodík, zápis nových periodík, aktualizácia údajov o inštitúciách.

Z knižničného fondu bolo v roku 2023 vyradených 2 701 kniž.j. v hodnote 7 104,14 €. Vyradené boli multiplikáty, obsahovo zastarané, fyzicky opotrebované a dlhodobo nedobytné knihy. Vyradené knihy boli ponúknuté SNK a iným knižniciam (cca 70 kníh). Zoznamy boli uverejnené na webovej stránke knižnice.

V roku 2020 sme začali a v roku 2023 pokračovali v našej iniciatíve pod názvom Na ceste - Daruj knihe nový domov. Knihy, vyradené z fondu knižnice a darované, ktoré sme nezaradili do fondu, sme v podobe malých knižníc umiestnili na vlakových a autobusových staniách v Dolnom Kubíne, Kral'ovanoch, Párnici, v Oravskom Podzámku, Trstenej a Námestove, v aquaparku Dolný Kubín, na Hematologicko-transfúznom oddelení v Dolnooravskej nemocnici MUDr. L. N. Jégého, vo veterinárnej ambulancii Vetandrejčák, v súhrne to bolo vyše 800 kníh. Vyradené a nezaradené darované knihy (cca 600 kníh) boli ponúknuté záujemcom aj na KUKfeste, na kolonádovom moste, Hviezdoslavovom Kubíne, obecných slávnostiach, v stánku počas jarmoku, v priestoroch OK AH. V hodnotenom roku boli umiestnené tri malé knižnice s 300 knihami do firmy Miba Sinter Slovakia v Dolnom Kubíne. Firma, ktorá na Orave zamestnáva viac ako 700 ľudí, sa ako prvý zamestnávateľ v našom regióne podujal pre tento projekt na podporu čítania svojich zamestnancov.

V katalogizačnom spracovaní dokumentov nastala v roku 2018 zmena, po sérii školení v SNK Martin sme prešli na spracovanie dokumentov podľa pravidiel RDA (Resource Description and Access), ktoré vznikli ako nástupca anglo-amerických katalogizačných pravidiel - AACR2R. Medzi pravidlami AACR2 a RDA je značný stupeň compatibility, rozdielom je zápis údajov vrátane interpunkcie. Bibliografické záznamy tvorené podľa pravidiel RDA reagujú na nové trendy v sprístupňovaní informácií v prostredí moderných komunikačných techník a technológií. Umožňujú ich využitie v rôznych formátoch a rôznych nosičoch a majú vplyv na používateľov a ich požiadavky na katalógy a služby knižníc. V praxi to znamená uvádzanie väčšieho množstva údajov. Katalogizátorka priebežne realizovala aj opravu záznamov v Slovníkoch autorít a kľúčových slov.

Ochrana knižničného fondu

Pri ochrane knižničného fondu sa pracovníci knižnice riadia vnútornou smernicou. Fyzická ochrana kníh pred poškodením je zabezpečovaná obalovaním do ochrannej fólie z PVC. Knižničný fond na Oddelení náučnej literatúry (od roku 2006) je chránený prostredníctvom elektromagnetických brán, ktoré knižnica získala z grantových prostriedkov MK SR. V roku 2014 boli umiestnené elektromagnetické brány aj na Oddelenie beletrie, ktoré knižnica získala v rámci realizácie projektu prístavby a rekonštrukcie knižnice. V rámci tohto projektu bol v novej budove knižnice inštalovaný aj nový signalizačný systém EZS s prepojením na pult ochrany firmy Alarm D Dolný Kubín, ktorý zabezpečuje ochranu vstupu do knižnice, priestory beletrie, čítarne, regionálneho a detského oddelenia. V roku 2017 bol podporený FPU projekt na zabezpečenie ochrany knižného fondu na Oddelení literatúry pre deti a mládež, v rámci ktorého sa získal elektromagnetický zabezpečovací systém.

1.2. Používatelia, návštevníci

Tab. 10 Používatelia

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	Index 22/23
Počet používateľov	2 982	3 037	+ 55	101,84
- z toho z okres. sídla	2 019	2 123	+ 104	105,15
Deti do 15 rokov	1 128	1 197	+ 69	106,11
Počet používateľov vrátane používateľov, ktorým dobieha platná registrácia* a aspoň s jednou návštevou	3 488	3 609	+ 121	103,46
% používateľov DK z počtu používateľov	67,70	69,90	+ 2,20	103,24
% používateľov DK z počtu obyvateľov	11,32	12,03	+ 0,71	106,27

Tab. 11 Skladba používateľov podľa kategorizácie v KIS

Kategória používateľov	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	% z celku
A: študenti	370	312	- 88	10,27
B: dospelí	975	1 003	+ 28	33,03
- z toho rodinný preukaz 1. rodič	130	155	+ 25	5,10
2. rodič	14	19	+ 5	0,62
C: dôchodcovia, ZŤP	387	413	+ 26	13,60
D: deti do 15 rokov	1 128	1 197	+ 69	39,41
- z toho rodinný preukaz	195	235	+ 40	7,74
- z toho deti predškolského veku	111	71	- 40	2,34
F: právnické osoby	8	7	- 1	0,23
K: knižnice	21	11	- 20	0,36
P: pracovníci, čestní používat.	88	92	+ 4	3,03
T: turista	5	2	- 3	0,06

Tab. 12 Percento používateľov z počtu obyvateľov

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
% používateľov z počtu obyvateľov	16,73	17,21	+ 0,48
% dets. používateľov z počtu používateľov	37,82	39,41	+ 1,59
% dets. používateľov z počtu školopovinných detí	45,01	47,29	+ 2,28

Tab. 13 Počet návštevníkov, priemerná denná návštevnosť

Ukazovateľ		r. 2022	r. 2023	Rozdiel
Počet návštevníkov /fyzických osôb v knižnici/		68 014	73 118	+ 5 104
z toho	Počet účastníkov podujatí	18 987	22 055	+ 3 068
	Počet návštevníkov internetu v knižnici	241	158	- 83
Priem. denná návštevnosť (bez sobôt)		266	289	+ 23
Priem. denná návštevnosť vrátane sobôt		237	256	+ 19
Priem. denná návštevnosť – soboty		42	38	- 4
Maximálna denná návštevnosť		412	690	+ 278
Online návštevníci		89 010	90 858	+ 1 575
v tom	návštevníci on-line podujatí	183	0	- 183
	www stránka knižnice	66 605	68 621	+ 2 016
	online katalóg – počet prístupov	19 700	19 758	+ 58
	- z toho počet predĺžení cez internet**	1 537	1 529	- 8
	elektronické referenčné služby	985	950	- 35

Komentár k používateľom a návštevníkom

V roku 2023 sa v knižnici zaregistrovalo **3 037** používateľov, z toho **1 197** do 15 rokov. Oproti predchádzajúcemu roku sa celkový počet zaregistrovaných používateľov zvýšil o 55, vo vekovej kategórii do 15 rokov o 69 používateľov. Členský registračný poplatok je platný rok odo dňa jeho uhradenia, počet čitateľov, ktorí si uhradili poplatok v predchádzajúcom roku a alikvotná časť registrácie bola platná aj v roku 2023, pričom realizovali aspoň 1 návštevu knižnice bol 506. V súčte používateľov registrovaných v r. 2023 a používateľov, ktorým dobiehala registrácia z r. 2022 služby knižnice využívalo 3 609 osôb.

Z okresného sídla sa zaregistrovalo 2 123 používateľov, v celkovej skladbe používateľov tvorí táto skupina 69,90 % podiel. Percento používateľov z celkového počtu obyvateľov je 17,21%, percento detských používateľov z celkového počtu používateľov je 39,41 %.

Oravská knižnica sa, napriek celospoločenskému trendu poklesu záujmu o čítanie, snaží stabilizovať počet registrovaných používateľov nielen prostredníctvom kvalitných štandardných a špeciálnych služieb, ale aj formou zápisu vybraných kategórií používateľov bez zaplataenia členského poplatku. Ide o cieľavedomú aktivitu zameranú na motiváciu k čítaniu a výchovu čitateľov. Bezplatný zápis bol poskytnutý 299 žiakom prvého stupňa základných škôl v rámci aktivity Rytieri európskej rozprávkovej krajiny. Účastníci súťaže *Čítame s Osmijankom, pridaj sa aj ty* v počte 55 detí a v súťaži Knihomoli do aquaparku v počte 8 detí získalo ako odmenu za účasť v súťaži bezplatné členstvo. Počas *Týždňa slovenských knižníc* sa bezplatne zaregistrovalo 37 používateľov. Bezplatný zápis mali možnosť noví čitatelia využiť aj počas aktivít Leto v parku, Dni obcí, Valentín v knižnici, MDD, Týždeň mobility, Deň učiteľov, pri príležitosti konca školského roka pre žiakov ZŠ.

Knižnica ponúkla možnosť bezplatného zápisu výhercom v súťažiach, organizovaných knižnicou a čestným čitateľom. Ide o dobrovoľníkov, ktorí bez nároku na honorár pomáhajú

knižnici pri jej aktivitách a darcom viacerých exemplárov kníh, ktoré obohatia knižničný fond. Spolu bolo bezplatné členstvo poskytnuté 703 používateľom.

Od 3. 9. 2018 je novou službou pre rodiny s maloletými deťmi zavedenie *Rodinného preukazu*, v rámci ktorého plné členské platí jeden rodič a ostatní členovia platia zvýhodnené členské, 2. rodič 3 Eurá, deti do 15 rokov 1 Euro. Túto službu využilo 409 čitateľov, čo je o 70 viac ako v predchádzajúcom roku (155 osôb s plným členským, 19 osôb ako druhý rodič, 235 detí).

Členstvo v knižnici je možné získať aj prostredníctvom novej služby – *darčekovej poukážky* na ročný registračný poplatok. Záujemcovia môžu svojim blízkym venovať netradičný darček, ktorý si obdarovaný vymení za nový čitateľský preukaz alebo predĺži už existujúcu registráciu.

Od roku 2021 ponúkame tým, ktorí dovoľenkujú v Dolnom Kubíne a okolí, možnosť krátkodobej registrácie na 2 týždne za zvýhodnenú cenu turistického čitateľského preukazu za 2 Eurá s možnosťou využívať prezenčné a absenčné knižnično-informačné služby. Držitelia regionálnej turistickej karty Orava Card majú polovičnú zľavu na turistický čitateľský preukaz. V roku 2023 sa takto zaregistrovali 2 používatelia.

Knižnicu navštívilo celkovo **73 118 návštevníkov**, čo predstavuje nárast o 5 104 osôb. Podujatia navštívilo 22 055 účastníkov, čo je o 3 068 viac ako v predchádzajúcom roku. Prístup na Internet, prácu v textovom editore a tlač vlastných dokumentov využilo 158 záujemcov, čo je o 83 menej ako v roku 2022. Pokles záujmu o pripojenie na Internet na PC je ovplyvnený možnosťou využívať internetové wifi zóny na Oddelení náučnej literatúry a Oddelení detskej literatúry.

Priemerná denná návštevnosť, rátaná bez podielu návštevníkov využívajúcich služby knižnice v sobotu, predstavovala 289 návštevníkov, čo bolo o 23 návštevníkov viac ako v predchádzajúcom roku a priemerná denná návštevnosť, rátaná s podielom návštevníkov využívajúcich služby knižnice v sobotu, dosiahla počet 256 osôb, čo je o 19 návštevníkov viac ako v predchádzajúcom roku. Najvyššiu dennú návštevnosť sme zaznamenali 24.3.2023, keď knižnicu navštívilo 690 používateľov, z toho 371 využilo knižnično-informačné služby a 319 sa zúčastnilo na podujatiach. Počas sobôt knižnicu navštívilo 1 439 používateľov, z toho 341 do 15 rokov a priemerná denná návštevnosť za soboty bola 38 osôb. V roku 2023 bola knižnica otvorená počas 38 sobôt.

On-line služby – vstup na webovú stránku knižnice, vyhľadávanie v on-line katalógu knižničného fondu a regionálnych dokumentoch, v databáze medailónov nežijúcich osobností Oravy, vstup do konta a predĺženie si výpožičnej doby, rezerváciu dokumentov a elektronické referenčné služby využilo **90 858** používateľov, čo predstavuje nárast o 1 575 používateľov. Predlžovanie výpožičiek cez internet prostredníctvom vlastného konta realizovalo 1 529 používateľov, elektronické referenčné služby využilo 950 používateľov, do online katalógu sme zaznamenali 19 758 vstupov, na web stránku knižnice 68 621 vstupov, čo bolo o 2 016 viac ako v predchádzajúcom roku. Okrem webstránky knižnica prezentuje svoje aktivity aj prostredníctvom sociálnej siete Facebook, kde bolo v roku 2023 zverejnených 507 príspevkov, ktorých obsah videlo 41 125 virtuálnych návštevníkov a dosah príspevkov sa zvýšil o 16,9%. Na sociálnej sieti Instagram sledovalo naše aktivity 1 112 osôb, t.j. o 126 viac než v predchádzajúcom roku a bolo zverejnených 147 príspevkov, čo bolo o 24 menej ako v roku 2022.

1.3 Výpožičné služby

Tab. 14 Výpožičky

Výpožičky	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	% z celku
výpožičky spolu	165 497	167 246	+ 1 749	100
odborná lit. pre dospelých + ŠD	45 567	45 132	- 435	26,99
krásna lit. pre dospelých + ŠD	51 140	50 309	- 831	30,08
odborná lit. pre deti + ŠD	9 797	10 386	+ 589	6,21
krásna lit. pre deti + ŠD	40 738	39 880	- 858	23,84
periodiká	18 255	21 539	+ 3 287	12,88
Z toho špeciálne dokumenty	441	682	+ 241	0,41
- z toho AV dokumenty	51	57	+ 6	0,03
- elektronické dokumenty	84	158	+ 74	0,09
- iné špeciálne dokumenty	306	466	+ 160	0,27

Tab. 15 Výpožičky podľa druhu

Výpožičky	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	% z celku
výpožičky celkom	165 497	167 246	+ 1 749	100
z toho absenčné	151 237	149 923	- 1 314	89,64
z toho prezenčné	14 260	17 323	+ 3 063	10,36

Tab. 16 Výpožičky podľa druhu dokumentov

Výpožičky	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	% z celku
výpožičky celkom	165 497	167 246	+ 1 749	100
z toho odborná literatúra – knihy	55 007	54 975	- 32	32,87
krásna literatúra - knihy	91 794	90 050	- 1 744	53,84
periodiká	18 255	21 539	+ 3 287	12,88
špeciálne dokumenty	441	682	+ 241	0,41

Tab. 17 Výpožičky kníh podľa používateľov

Výpožičky kníh	r. 2022	r. 2023	Rozdiel	% z celku
výpožičky kníh celkom	146 801	145 025	- 1 776	100
z toho pre dospelých	96 424	95 225	- 1 199	65,66
z toho pre deti	50 377	49 800	- 577	34,34

Tab. 18 Výpožičky na obyvateľ'a, na používateľ'a, obrat knižného fondu

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
výpožičky na 1 obyvateľ'a celkom	9,28	9,48	+ 0,2
výpožičky kníh na 1 obyvateľ'a	8,23	8,22	- 0,01
výpožičky na 1 používateľ'a celkom	55,49	55,06	- 0,43
výpožičky kníh na 1 používateľ'a	49,22	47,75	- 1,47
počet vrátených kníh cez bibliobox	9 659	9 305	- 354
obrat knižného fondu *	1,78		- 0,3

V roku 2023 bolo celkovo realizovaných **167 246** výpožičiek, čo je o 2 749 výpožičiek viac ako v predchádzajúcom roku. Celkovo bolo prezenčne a absenčne požičaných **145 025** kníh,

čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles o 1 776 kníh. Požičaných bolo **12 539** periodík, čo predstavuje nárast o 3 287 výpožičiek v porovnaní s rokom 2022.

Z hľadiska skladby výpožičiek, absenčné výpožičky kníh a periodík predstavovali **149 923** výpožičiek, čo je o 1 314 menej ako v roku 2022 a z celkového počtu tvoria 89,64 %, prezenčných výpožičiek bolo realizovaných **17 323**, čo je o 3063 viac ako v predchádzajúcom roku a z celkového počtu tvoria 10,36 %.

Podľa druhu literatúry bolo realizovaných **45 132** výpožičiek odbornej literatúry pre dospelých, čo predstavuje pokles o 435, podiel z celku 26,99 %, **50 309** výpožičiek krásnej literatúry pre dospelých, pokles o 831, podiel z celku 30,08 %, **10 386** výpožičiek odbornej literatúry pre deti, nárast o 589, podiel z celku 6,21 %, **39 880** výpožičiek krásnej literatúry pre deti, pokles o 858, podiel z celku 23,84 %.

V rámci prepočtových ukazovateľov sme dosiahli nasledujúcu úroveň – počet výpožičiek celkom na 1 obyvateľa: 9,48 výpožičiek, počet výpožičiek celkom na 1 používateľa: 55,06 výpožičiek.

Základné služby - absenčné a prezenčné výpožičky sú poskytované v zmysle zákona bezplatne. Spoplatňované sú reprografické služby, rešeršné služby, medziknižničná výpožičná služba, rezervácie dokumentov, odloženie dokumentov objednaných cez on-line katalóg.

V čase, keď knižnica nie je otvorená, môžu čitatelia využiť na vrátenie vypožičaných dokumentov schránku na knihy, ktorá bola zrealizovaná v rámci stavebných úprav hlavnej budovy knižnice v roku 2014. Túto službu využilo v hodnotenom roku 4 447 čitateľov, čo je o 47 viac ako v predchádzajúcom roku a vrátených bolo 9 305 kníh, čo je o 354 menej ako v roku 2022. Schránku využívajú aj anonymní darcovia na podarovanie knižných darov.

Tab. 19 Medziknižničná výpožičná služba

MVS	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
MVS iným knižniciam	184	180	+ 6
MVS z iných knižníc	146	225	- 115

Medziknižničná výpožičná služba je jedným zo základných spôsobov spolupráce medzi knižnicami. Pomáha nám vyplniť nedostupnosť žiadaného dokumentu vo vlastnom fonde, plní funkciu alternatívneho získania dokumentov a uspokojenia potrieb používateľov. Na zistenie dostupnosti vo fondoch iných knižníc využívame ich on-line katalógy zverejnené na internete.

Xerokópie článkov boli objednávané zo Slovenskej národnej knižnice Martin, Národného centra zdravotníckych informácií, Univerzitetnej knižnice v Bratislave, Slovenskej ekonomickej knižnice v Bratislave. Monografie sme požičiavali zo Štátnej vedeckej knižnice Košice, ÚK SAV v Bratislave, Slovenskej národnej knižnice v Martine, Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave, UK Katolíckej univerzity v Ružomberku, Slovenskej lekárskej knižnici v Bratislave, Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne, Slovenskej ekonomickej knižnice v Bratislave, CVTI v Bratislave, Zemplínskej knižnici v Trebišove, UK Filozofickej fakulty Bratislava. Veľmi dobrá spolupráca pretrváva s knižnicami Žilinského samosprávneho kraja, čo umožnil súborný katalóg Carmen. Požičiavali sa monografie z Krajskej knižnice v Žiline, Turčianskej knižnice v Martine, Liptovskej knižnici G.F. B. v Liptovskom Mikuláši. OK AH zapožičala knihy do Krajskej knižnice v Žiline, Turčianskej knižnice v Martine a Liptovskej knižnice G.F. B. v Liptovskom Mikuláši.

Používatelia OK žiadajúci požičanie monografií prostredníctvom MVS a MNVS hradili náklady na poštovné. Poplatok za objednanie sa v roku 2023 zvýšil o 0,20 centov. Za kladne vybavenú žiadanku bol účtovaný poplatok 3,30 € za jeden titul + manipulačný poplatok 0,50 centov.

V roku 2023 bolo pre používateľov OK AH objednaných spolu 247 kníh a článkov z periodík, čo bolo o 97 dokumentov viac ako v roku 2022. Kladne bolo vybavených 225 žiadaniek. Do OK AH bolo zaslaných 186 žiadaniek MVS, kladne bolo vybavených 180. MVS sme poskytli MsK v Námestove, SNK Martin, Obecnej knižnici v Oravskej Lesnej, Obecnej knižnici v Rabči, MsK v Tvrdošíne, Malokarpatskej knižnici v Pezinku, Univerzitnej knižnici v Bratislave a Považskej knižnici v Považskej Bystrici.

Tab. 20 Služby zdravotne znevýhodneným a iným špecifickým skupinám používateľov

Kategória používateľov	Počet	Počet abs. výpožičiek	Počet návštev doma/ v inštitúcii	Iné služby
slabozrakí a nevidomí *	-	-	-	
Imobilní *	-	-	-	
Domovy sociálnych služieb:				
Centrum sociálnych služieb Brezovec	kolekt.použ.		10	Tematické podujatia, tvorivé dielne, besedy
DSS Prameň	kolekt.použ.	-	7	Prezenčné výpožičky kníh, čítanie, hry s knihami, besedy, kvízy, tvorivé dielne
Iní:				
Spojená škola - ŠZŠ pre žiakov s telesným postihnutím	kolekt.použ.	11	7	Tematické podujatia, besedy, hlasné čítanie, súťaže, kvízy, tvorivé dielne, výstavy výtvarných prác žiakov
Špeciálna MŠ D. Kubín	kolekt.použ.		1	Hodina čítania
Denný stacionár Miško Dolný Kubín	kolekt.použ.	19	7	Prezenčné výpožičky kníh a časopisov, tematické podujatia, tvorivé dielne
Úsmev, prosím, nezisková organizácia	kolekt.použ.		3	Zapojenie do činnosti knižnice 3 osôb so zdravotným znevýhodnením

* (Pozn. Uviest' konkrétny počet slabozrakých, nevidomých, ŤZP, imobilných používateľov nie je možné, nakoľko Špeciálnu ZŠ pre žiakov s telesným postihnutím navštevujú žiaci s mentálnym a viacnásobným postihnutím, t. j. mentálne postihnutie v kombinácii s telesným, zrakovým, sluchovým či iným postihnutím a klientmi Centra sociálnych služieb sú taktiež jednotlivci s mentálnym a viacnásobným postihnutím. Z tohto dôvodu teda nie je možné špecifikovať požadované kategórie zdravotne znevýhodnených používateľov.)

Oravská knižnica, vedomá si svojej sociálnej funkcie, kladie dôraz na to, aby boli jej služby prístupné všetkým skupinám používateľov v mieste svojej pôsobnosti. Vyvíjame úsilie, aby sme boli flexibilní, pomáhali a prispôbovali sa potrebám komunity. Naším cieľom je, aby sa návštevníci v knižnici cítili komfortne, naše aktivity v zmysle inklúzie spájali rôznorodé sociálne skupiny používateľov a vytvárali sme kreatívny, komunitný a bezpečný priestor pre všetkých.

Pre znevýhodnených požívateľov - seniorov, imobilných, ŤZP a dlhodobo chorých používateľov z Dolného Kubína, ktorí nemajú možnosť navštevovať knižnicu, poskytujeme donáškovú službu kníh.

Dlhodobo knižnica spolupracuje so *Spojenou školou – Špeciálnou ZŠ pre žiakov s telesným postihnutím*. Pre týchto žiakov pravidelne organizujeme kultúrno-výchovné podujatia. Integrácia používateľov so zdravotným či sociálnym znevýhodnením do prirodzeného prostredia knižnice, motivovanie k čítaniu a rozvíjanie ich čitateľských zručností patrí k prioritám našej kultúrno-výchovnej činnosti. Snažíme sa vytvoriť z knižnice miesto, kde sa prekonávajú komunikačné a spoločenské bariéry, vytvárajú nové vzťahy a prehĺbujú záujem o knihy a čítanie. Počas roka sme pre žiakov ŠZŠ pripravili 16 podujatí.

Aj v roku 2023 úspešne pokračovala naša spolupráca so zariadením sociálnej služby *Denný stacionár Miško* v Dolnom Kubíne, ich klienti sa pravidelne raz za 2 mesiace zúčastňovali na spoločných čítaniach, tvorivých dielnach, súťažiach a podujatiach, požičiavali si knihy, spoločenské hry a zábavné kartové hry Brainbox.

Budova knižnice je bezbariérová. K dispozícii je tiež výťah, ktorý môžu využívať nielen imobilní používatelia, ale aj návštevníci so zrakovým postihnutím, pretože je možné ovládať ho pomocou braillovho písma, hlasový výstup upozorňuje na aktuálnu polohu výťahu. Knižnica získala od Mesta Dolný Kubín certifikát *Zariadenie priateľské k zdravotne postihnutým* na základe viacerých povinných kritérií: pomoc pri vstupe do prevádzky, asistencia pri využívaní ponúkaných tovarov a služieb, empatický prístup k potrebám návštevníka v súlade s rozsahom jeho handicapu, pomoc pri opustení prevádzky. Záväzné podmienky sú uvedené v *Memorande o spolupráci pri znížení bariér pre sociálne znevýhodnených a zdravotne postihnutých spoluobčanov a návštevníkov mesta Dolný Kubín*, ktoré podpísal primátor mesta, predsedníčka SZTP ZO a riaditeľ Oravskej knižnice.

Dôchodcovia a držiteľia preukazov ZŤP majú 58% zľavu na členskom poplatku. Vojnoví veteráni majú možnosť bezplatného členstva v knižnici.

Oravská knižnica má od konca roka 2021 OKAH podpísanú zmluvu so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči o poskytovaní knižnično-informačných služieb digitálnej knižnice SKN nevidiacim, slabozrakým a inak zdravotne postihnutým používateľom. V zmysle tejto zmluvy knižnica zabezpečila počítač s internetom a špeciálnym softvérom s hlasovým výstupom a od r. 2022 poskytuje pre zdravotne znevýhodnených záujemcov pomoc pri registrácii do digitálnej knižnice Slovenskou knižnicou pre nevidiacich a pri vyhľadávaní a stiahnutí zvukových kníh. Zlepšovanie dostupnosti našich služieb aj pre používateľov so zdravotným znevýhodnením a seniorov mal za cieľ projekt Knižnica pre všetkých, v rámci ktorého sme vytvorili študijno-pracovné miesto s nastaviteľným stolom a ergonomickou stoličkou, vybavené novým hardvérom - počítač, notebook, veľká klávesnica a myš, bezdrôtové slúchadlá, elektronická lupa, prenosný skener a skenovacie pero. Indukčné slučky, ktoré zabezpečia prenos zvuku priamo do načúvacieho aparátu pomôžu pri využívaní služieb knižnice osobám s poruchami sluchu, vydanie knižničného poriadku v súlade s európskymi pravidlami tvorby ľahko čitateľných a ľahko zrozumiteľných textov pomôžu používateľom s poruchami zraku.

Pod názvom Ruka v ruke sme s Centrom sociálnych služieb Brezovec, ZŠ J. Matušku a MŠ Obrancov mieru v Dolnom Kubíne už druhý rok realizovali spoločný medzigeneračný sociálny experiment, v rámci ktorého sa seniori a deti počas roka pravidelne stretávali, čítali si, komunikovali, tvorili, hrali sa, vystrihovali, lepili, kreslili, vyrábali fašiangové masky, pracovali s hlinou, pripomínali si tradície a zvyky, spievali, cítili sa spolu dobre a radostne. Spoločné spoznávanie, rozprávanie a počúvanie, vzájomné hry, spoločné zážitky pri trávení voľného času, aktivity zamerané na rozvoj tvorivých zručností a kognitívnych schopností pod vedením odborných sociálnych pracovníkov, knihovníkov, pedagógov a art terapeutov vytvorilo priestor pre nové zážitky, priateľstvá a medzigeneračné prepojenie vybranej skupiny

detí a seniorov. Počas roka sa uskutočnilo 10 spoločných stretnutí. Za realizáciu aktivity bola OKAH zo strany Slovenskej asociácie knižníc udelená v roku 2023 cena SAKAČIK.

Pre seniorov sme v spolupráci s Národnou koalíciou pre digitálne zručnosti a povolania SR - Digitálna Koalícia realizovali 4 kurzy pod názvom Internet a e-mail pre seniorov v rozsahu 20 hodín jeden kurz, celkovo sa na kurzoch zúčastnilo 32 osôb.

Znevýhodnenej skupine ľudí – osobám bez domova boli určené aktivity projektu Predsudky. Cieľom projektu bola podpora dostupnosti kultúry ľuďom bez domova, rozvoj ich kultúrnych potrieb, seberealizácia, tvorivé využitie voľného času, možnosť verejnej prezentácia umeleckých výtvorov a pocitov znevýhodnených osôb pred širokou verejnosťou, ako aj poukázanie na potrebu tolerancie, predchádzanie predsudkov a stereotypov, posilňovanie vzťahov medzi znevýhodnenými skupinami a majoritou. Tvorivé dielne pre nich boli pripravené v spolupráci s lektormi z oblasti literárneho, výtvarného a fotografického umenia. Stretnutí sa zúčastňovali aj psychológovia, ktorí účastníkov usmerňovali pri vyjadrovaní ich pocitov.

V spolupráci s OZ Úsmev prosím dostali v roku 2023 šancu traja mladí chlapci s Downovým syndrómom raz za dva týždne na pár hodín vyskúšať si pod dohľadom mentorov rôzne činnosti, ktoré sú súčasťou bežného chodu knižnice – pečiatkovanie, triedenie a ukladanie kníh, strúhanie pasteliek, asistovanie pri kolese šťastia a za výpožičným pultom. Po prvýkrát v živote mali chlapci možnosť zapojiť sa do pracovného procesu, získať nové skúsenosti a prežiť si pocit užitočnosti.

Realizovali sme tretí ročník vianočnej knižnej zbierky „Darujeme darované“, v rámci ktorej sme odovzdali viac ako 120 kníh, darovanými našimi čitateľmi, do Centra sociálnych služieb Brezovec, zariadeniu nízko-prahovej sociálnej služby pre deti a rodiny, nocľahárni STOP-ŠANCA a Zariadeniu opatrovateľskej služby v Dolnom Kubíne.

V roku 2023 bolo pre znevýhodnené skupiny používateľov uskutočnených 73 podujatí, z toho 33 pre osoby so zdravotným postihnutím, 31 pre seniorov, 9 pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením.

1.4 Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

Tab. 21 Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
počet podujatí	683	930	+ 247
- z toho informačná výchova /kolektívov/	44	49	+ 5
Počet podujatí - pre deti predškolského veku	63	90	+ 27
- pre deti do 15 rokov	481	565	+ 84
- pre mládež	33	47	+ 14
- pre dospelých	106	228	+ 122
- počet podujatí organizovaných mimo knižnicu	268	266	- 2
- počet online podujatí	3	0	- 3
počet účastníkov podujatí	19 170	22 055	+ 3 068
- z toho počet online návštevníkov podujatí	183	0	- 183

Výber z najvýznamnejších podujatí:

Týždeň slovenských knižníc – TSK (6.3. – 12.3.2023)

Počas 24. ročníka *Týždňa slovenských knižníc*, konaného pod tradičným mottom *Knižnice pre všetkých* s aktuálnou témou *Knižnice, záruka kvalitných informácií*, sme zrealizovali pestrú paletu podujatí:

Je náš počut' – tretí ročník netradičného projektu na podporu čítania a propagácie knižníc, ktorého iniciátorom bola Oravská knižnica, sa konal 8.3.2023 o 15.30 hod. Naprieč celým Slovenskom sa k podujatiu, kedy sa v jeden deň a v jednu hodinu čítali pre verejnosť úryvky z kníh, pripojilo 70 knižníc. Patronát nad podujatím prevzala prezidentka SR Zuzana Čaputová. Formu čítania si mohli knižnice zvoliť, čítalo sa v priestoroch knižníc, pred nimi, na uliciach, v parkoch, na námestiach, v niektorých sa čítalo priamo z okna a aktivitu streamovali, iné ju zdieľali cez sociálne siete alebo čítali do obecných rozhlasov. Vzhľadom na akútny problém dezinformácií a hoaxov v elektronickom prostredí sa čítali diela, ktoré sa daným témam venujú. V Oravskej knižnici sa čítali aj diela o živote T. H. Florina pri príležitosti 50. výročia úmrtia a úryvky z publikácií oravského rodáka prof. Milana Remka. Pozvanie Oravskej knižnice zúčastniť sa na podujatí a čítať prijali rôzne osobnosti, predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja Ing. Erika Jurinová, primátor mesta Dolný Kubín Ing. Ján Prílepok, prednosta okresného úradu v Dolnom Kubíne Mgr. Pavol Ľorko, poslanec ŽSK Mgr. Zdenko Kubáň, veľvyslanec a bývalý poslanec Európskeho parlamentu MUDr. Miroslav Mikolášik, riaditeľ odboru kultúry Mgr. Martin Hromada, PhD., riaditeľ Oravskej knižnice Antona Habovštiaka Mgr. art. Roman Večerek, riaditeľka Mestského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne Mgr. Martina Mesárošová, riaditeľka ZŠ Martina Kukučina Mgr. Katarína Števonková, redaktorka RTVS Mgr. Zdenka Prílepková, členky neformálneho mládežníckeho parlamentu Mladí za mesto/Teens for town Dorota Eva Večereková, Júlia Kakačková a mnoho iných čitateľov, či dobrovoľníkov. O hudobný sprievod sa postarala Mgr. Natália Žuffová.

Rómovia recitujú – krajské kolo 7. ročníka celoslovenskej súťaže, kde sa OKAH stala partnerom občianskeho združenia Ďakujem – „Paľikerav“, ktorý je organizátorom tejto recitačnej súťaže. Riaditeľ Oravskej knižnice Roman Večerek bol predsedom poroty a účinkujúcim poskytol cenné rady pri recitovaní.

Zápisky spod Choča – prezentácia a krst knihy vysokoškolského pedagóga a chemika, oravského rodáka Miroslava Remka, spojená s vernisážou prác dolnokubínského výtvarníka Luka Braseho, ktorý knihu ilustroval. Podujatie moderoval redaktor a spisovateľ Miroslav Frindt, ako hudobný hosť vystúpila speváčka a herečka Andrea Bučko.

Pozri ako krásne prší – výstava výtvarných prác Rosie Naive Art, ktorá svojším autorským rukopisom a humorom reaguje na aktuálne spoločenské dianie a ekologické témy.

Týždeň otvorených dverí – komentovaná prehliadka knižnice a jej tajných zákutí

Noc s Andersenom - Na zážitky bohatého podujatia sa zúčastnilo 23 detí, zažili čítanie rozprávky od H. Ch. Andersena o Škaredom káčatku pri príležitosti 180 rokov od vydania, navštívili hasičskú stanicu, zdobili medovníky, súťažili s vydavateľstvom Slovart o knihu, tvorili Lesnú hádanku, hrali divadielka a spoločenské hry, riešili kvízy, trénovali Mozgovňu, riaditeľ knižnice sa s nimi zahral na kúzelníka, pripomenuli si prostredníctvom Osmijankových rozprávok 100. výročie narodenia Kristy Bendovej.

Detské oddelenie pripravilo v spolupráci s Obchodnou akadémiou v Dolnom Kubíne - Ambasadorskou školou Európskeho parlamentu *pasovanie prvákov* za Rytierov európskej rozprávkovej krajiny. Každý deň počas TSK bol tematicky venovaný jednej členskej krajine EÚ. Študentky OA si pripravili ukážky rozprávok a ďalšie zaujímavé informácie k danej krajine. Na aktivite sa zúčastnilo 14 tried prvákov zo ZŠ v Dolnom Kubíne.

Návštevníci knižnice si počas TSK mali možnosť prezrieť aj výstavu fotografií Juraja Bednáríka *Putovanie svetom*, výstavu exlibrisov slovenského básnika Theo H. Florina a českého grafika Roberta Broža *Slovo básnikovo, kresba umelcova*, zakúpiť knihu na burze kníh, inšpirovať sa na výstave Najčítanejšie knihy 2022.

Diskusia s Rusom o Rusku (22.2.2023)

Pre študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb a pre širokú verejnosť sme pripravili stretnutia s tridsaťročným Filippom Sedovom z ruského Jaroslavl'a, počas ktorých si vypočuli príbeh Rusa, ktorý si váži, že môže žiť na demokratickom Slovensku a odmieta ruský útok na Ukrajinu. O celoročnej humanitárnej pomoci porozprával Jiří Kolínský, spoluzakladateľ nezávislej občianskej iniciatívy Liptov pre Ukrajinu. Súčasťou podujatia bolo aj premietanie dokumentárneho filmu režisérky Viery Dubačovej „Tí, ktorí zostali“ o životných príbehoch ľudí, ktorí napriek ohrozeniam naďalej žijú na miestach okupovaných a bombardovaných ruskou armádou na Ukrajine.

Diskusia s vojnovým reportérom Tomášom Forróom (5.3.2013)

V spolupráci s Dobrovoľnými hasičmi mesta Prešov sme zorganizovali stretnutie so slovenským vojnovým reportérom Tomášom Forróom, ktorý hovoril o živote na frontovej línii a predstavil svoju knihu „Donbas. Svadobný apartmán v hoteli Vojna“. Kniha umožňuje lepšie pochopiť okolnosti vzniku a súčasnej eskalácie konfliktu na Ukrajine, odhaľuje podstatu hybridnej vojny, kto má záujem na udržiavaní napätia, kto sú ľudia bojujúci na oboch stranách a prináša príbehy civilistov, ktorí žijú vo vojnovnej zóne. Na stretnutí bola predstavená aj charitatívna zbierka Pomôžme prežiť zimu, z ktorej vyzbierané prostriedky sa použijú na nákup materiálu pre civilistov, záchranárov a hasičov na Ukrajine.

Zaži kino v knižnici – Scandi (január - február 2023), Be2Can (október - november 2023), dobrodružné dokumentárne filmy (apríl, december 2023).

OKAH sa stala miestom premietania štyroch súčasných severských filmov v rámci celoslovenskej prehliadky Scandi. Návštevníci mali možnosť vidieť filmy: Divoch (24.1.), Oceľové dámy (31.1.), Rytieri spravodlivosti (7.2.) a Ninja baby (14.2.)

Vďaka Film Europa SK sme návštevníkom v rámci výberovej prehliadky festivalových filmov Be2Can ponúkli artové filmy, ocenené na festivaloch v Berlíne, Benátkach a Cannes: Posledný strih (12.10.), Blízko (26.10.), Neuveriteľné, ale pravdivé (9.11.), Miluj svojho robota (23.11.).

Dňa 13.4. sa v knižnici uskutočnilo premietanie krátkych dobrodružných filmov Best of expedičná kamera - Na dvoch kolesách, ktoré predstavili nový extrémny šport jaskynný unicycling. V decembri boli v rámci festivalu zimných filmov Snow Film Fest 2023 premietnuté dokumentárne filmy, približujúce dobrodružné zážitky z lyžovania v Nepále a Laponsku, freeride v nórskech fjordoch, na Sibíri a v Gruzínsku, snowboarding v nedostupných údoliach Álp.

Frankofónne matiné (20.3.2023)

Pri príležitosti Medzinárodného dňa frankofónie sa v spolupráci s pedagogičkou Gymnázia Pavla Országha Hviezdoslava PaedDr. Lenkou Zgútovou uskutočnilo pre verejnosť a študentov gymnázia matiné so zaujímavým programom – francúzske raňajky, kvíz pre frankofilov, beseda s bývalým europoslancom a veľvyslancom v Kanade Miroslavom Mikolášikom, premietanie filmu v originálnom francúzskom znení.

Finisáž výstavy Pozri, ako krásne prší (31.3.2023)

Finisáž výstavy Ruženy Babicovej – Rosie Naive Art, ktorej výtvarné diela svojším autorským rukopisom a humorom reagujú na aktuálne spoločenské dianie a ekologické témy, bola spojená s besedou s Metodom Macekom zo Záchrannej stanice pre zranené živočíchy v Zázrivej a filmovou projekciou dokumentárneho filmu Kataríny Tekelovej Šanca prežiť. Ako hudobný hosť vystúpila arménska skladateľka a speváčka Karin Sarkisjan.

(Ne)obyčajné stretnutia s literatúrou (2023) (máj – december 2023)

Projekt, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, bol určený prevažne žiakom základných škôl. Hlavnou náplňou projektu boli osobné stretnutia a rozhovory so slovenskými spisovateľmi a ilustrátormi, ktorí tvoria pre deti a mládež, a tiež prezentovanie pôvodných literárnych diel.

Aktivity pre deti sa realizovali formou hodín hlasného a zážitkového čítania, čitateľských dielní, tvorivých literárnych a výtvarných dielní, súťaží, výstaviiek kníh a osobných stretnutí so spisovateľmi a ilustrátormi kníh: Petrom Opetom, Ľuboslavom Paľom, Romanom Bratom, Hedvigou Gutierrez, Danušou Dragulovou-Faktorovou, Júliusom Belanom, Jurajom Raýmanom, Bystríkom Vančom. Počas tvorivých dielní zapojené deti pracovali s ukážkami textov kníh, dokončovali príbehy, tvorili básne z vybraných slov, tvorili dialógy s hrdinami kníh, z vybraných veršov básni skladali svoje, využívali svoju slovnú zásobu i predstavivosť. V rámci projektu sa uskutočnili aj *Zábavné workshopy s časopismi*, deti sa stretli so šéfredaktorkou detského mesačníka Slniečko Ľubicou Kepštovou, ktorá im v rámci komentovanej prehliadky putovnej výstavy *Slniečkový krasohľad* predstavila vznik a históriu časopisu. Zároveň naživo, prostredníctvom vystúpení Petra Gärtnera, zažili dramatizované spracovanie textu O čertovi Kolofónovi. Jeden z najčítanejších detských časopisov v knižnici – Fifiík im priblížil jeho dvorný ilustrátor Miro Regitko. Zúčastnené deti mohli sledovať ako vzniká ilustrácia a získať prehľad o technikách, ktoré používa. Následne mali možnosť vyjadriť svoju kreativitu tým, že dokreslili autorovu ilustráciu podľa vlastnej fantázie a dve dievčatá vytvorili dokonca portrét výtvarníka. Každý účastník workshopov si okrem jedinečného zážitku odniesol aj výtlačok časopisu Fifiík.

Pre čitateľov a návštevníkov knižnice sme opäť pripravili záložky venované vybraným slovenským autorom, obsahujúce základné údaje o ich živote a tvorbe, ako aj zoznam ich diel nachádzajúcich sa vo fonde našej knižnice. Tentoraz nimi boli Kristína Baluchová, Peter Opet, Mária Lazárová, Ján Uličiansky a Marta Matus.

Noc literatúry (17.5.2023)

Na šiestich netradičných miestach (Obradná sieň Mestského úradu, Hasičská stanica, Čaplovičova knižnica, Oravská galéria, ateliér Luka Braseho, Florinov dom) čítali regionálne osobnosti (Miroslav Frint, Miroslava Kupčuláková, Jaroslav Kysel, Pavol Ľorko, Roman Večerek, Erik Vrábek) opakovane úryvky z literárnych diel súčasnej európskej literatúry v 30-minútových intervaloch. Návštevníci podujatia prechádzali v prestávkach z miesta na miesto, poradie si zvolil každý sám. Na podujatí odzneli úryvky z diel - Tulin Erkan: Medárik (Belgicko), Juan José Millás, Juan Arsuaga: Sapiens a neandertálec (Španielsko), Elle van Rijn: Museli sme ich zachrániť (Holandsko), Stanislav Rakús: Ľútostivosť (Slovensko), Pascal Mercier: Perlmannovo mlčanie (Švajčiarsko), John Boyne: Komnata ozvien (Írsko).

Beseda s vedkyňou Dr. Michaelou Musilovou (8.6.2023)

V spolupráci s vydavateľstvom Artis Omnis sme pre študentov Gymnázia POH a širokú verejnosť pripravili besedy s vedkyňou a astrobiologičkou Michaelou Musilovou, na ktorých sa zoznámili s jej životným príbehom a knihou Žena z Marsu, ktorá opisuje jej náročnú osobnú a profesionálnu cestu cez štúdium na prestížnych zahraničných univerzitách, expedíciách na rôzne kontinenty a výstupy na najvyššie hory sveta, výskum a spoluprácu s NASA a Európskou vesmírnou agentúrou až po úlohu veliteľky vo viac ako 30 simulovaných misiách na Mesiace a Mars. Súčasťou besedy pre viac ako 100 účastníkov v spoločenskej miestnosti OKAH bolo premietanie dokumentárneho filmu Hakuna Matata Kilimanjaro o jej výstupe na tento africký vrchol a vystúpenie hudobného hosťa Mariána Geišberga.

KUK fest (festival knihy - umenia - kultúry) (jún 2023)

Projekt, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, priniesol v dňoch 19. - 24. júna 2023 priaznivcom slovenskej literatúry a umenia bohatý multikultúrny program. Začiatok festivalu sa odohrával v Oravskej knižnici a patrilo tvorivým dielňam pre deti, pričom tí najodvážnejší sa mohli vydať spoznávať nespriístupnené zákutia Oravskej knižnice. Širokej verejnosti bola určená vernisáž výstavy výtvarníka Juraja Martišku, podujatie s názvom Ambientárium a workshop Obuj sa (šitie barefoot sandálov) a najedz (ponuka veganského gulášu návštevníkom) občianskeho združenia Kráasy Oravy. Hlavný program prebiehal vo štvrtok a piatok na Hviezdoslavovom námestí v Dolnom Kubíne, kde na publikum čakala séria autorských besied s Jánom Uličianskym, Magdou Vášaryovou, Evou Borušovičovou, Toňou Revajovou, Tomášom Kriššákom, Arpád Soltészom a Jurajom Červenákom. Počas besied s autormi členovia výtvarného klubu OZ Inšpirácie zachytávali festivalovú atmosféru záznamovými ilustráciami. Hudobnú časť programu odštartoval koncert zoskupenia Wolfgang Amaterus a účastníkov súťaže Talents for Europe, diváci si tiež mohli vychutnať kapely Ruky od múky, Mojše Band a koncert Evy Sukovej, ktorá vystupuje pod umeleckým menom Blondýna. Deti si prišli na svoje počas predstavení Pán Nápad zachraňuje svet a Kozliatka v podaní divadla Divadla TUŠ, resp. Bábkového divadla Žilina, všetkých zaujala autorská komédia Pavla Seriša Pri kase. Program festivalu spestrila aj výstava fotografií z minulého ročníka festivalu na kolonádovom moste, výtvarnícky plenér pod vedením Juraja Martišku, plenér s keramikárkou Danielou Pápežovou, beseda O prírode a ekológii s europoslancom Michalom Wiezikom, zakladateľom Záchrannej stanice pre zranené živočíchy v Zázrivej Metodom Macekom, ekológom a aktivistom občianskej iniciatívy My sme les Ondrej Kameniarom. Súčasťou festivalu bol aj knižný trh s prezentáciou nových kníh slovenskými vydavateľstvami a burza kníh, ako aj tombola, do ktorej nám vecné ceny darovalo vydavateľstvo Artforum, Verbarium, Callo zmrzlina. Vyvrcholením štvrtkového programu bola ohňová show zoskupenia Eldur, piatkový program skompletizovalo predstavenie Bohorovní (bar kabaret noir), ktoré z dôvodu nepriaznivého počasia odohral Ansámbeľ nepravidelného divadla v priestoroch MsKS. V sobotu podvečer festival zakončilo podujatie dobrovoľníkov z Dolného Kubína s názvom OPEN CALL – Mladí za mesto.

Prázdniny v knižnici (júl – august 2022)

Detské oddelenie OK AH sa zapojilo do celoslovenského projektu *Prečítané leto*, ktorý iniciuje OZ Krajina čitateľov s partnermi vydavateľstvom Martinus a časopisom Bublina. Počas celého leta sa pre celú rodinu od najmenších až po rodičov a starých rodičov realizovali podujatia podporujúce čítanie a fantáziu detí. Každý týždeň im boli predstavené nové typy na dobré knihy, mohli súťažiť, vyrábať drobnosti, spoznávať svet okolo seba, relaxovať, pozeráť rozprávky, hrať sa, zúčastňovať sa výtvarných a literárnych dielní. Na stoloch boli inštalované výstavy publikácií krásnej i náučnej literatúry a iných pomôcok k danej téme. Každý týždeň sa venoval inej téme, iným knihám a aktivitám, jednotlivé týždne boli zamerané na témy: o lupách, kvapkách, nových priateľstvách, domove, dobrom jedle, koreňoch, cestách, číslach, hviezdach. Deti si svoje zážitky a dojmy z kníh a tvorivých aktivít mohli zapisovať do zaslaného Spomienkovníka. Do aktivít sa zapojilo 227 detí.

V dňoch 7.8.-11.8.2023 sa 22 detí zúčastnilo denného čitateľského tábora S knihou po regiónoch, kde ich čakal bohatý program. Okrem zlepšovania svojich čitateľských zručností pri čítaní nových kníh, pracovali pod vedením lektorky s hlinou na hrnčiarskom kruhu, spoznali tvorbu Petra Uchnára v Oravskej galérii a následne tvorili vlastný ostrov Laputa, vyrábali plechového Boba na motívy knihy Hedvigy Gutierrez a originálnu záložku Chrontulienku, navštívili Stanišovskú jaskyňu, Park miniatúr v Liptovskom Jáne, Múzeum oravskej dediny v Zuberici, sokoliarov v Oravskom Podzámku, súťažili v skladaní rozprávkových hrdinov z lega, tvorili si táborový denník, odmenili sa táborovou tombolou,

prešli okolie Dolného Kubína aj náučný chodník okolo Zverovky v Roháčoch a zažili mnoho ďalších zaujímavých aktivít.

Počas leta zamestnanci knižnice spolu s mladými dobrovoľníkmi pripravili v rámci mestského podujatia Leto v paru a Leto v meste pre deti veľa tvorivých dielní, hier a zábavného čítania. Využívať mohli aj letnú terasu a drevený domček, kde sa nachádzali okrem knižiek, aj hračky, hry a výtvarné potreby.

Návštevníci knižnice – rodičia, deti, starí rodičia sa mohli inšpirovať ako zaujímavo tráviť voľný čas s deťmi počas prázdnin prostredníctvom kníh a čítania. Čítanie, tvorenie, rozprávania priniesli nové vedomosti a príjemne strávený čas pre všetkých zúčastnených.

Dni európskeho kultúrneho dedičstva (19.-23.september 2022)

V rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré vzniklo roku 1985 iniciatívou Rady Európy, pripravilo Detské oddelenie v spolupráci s Oravskou galériou 14 podujatí pre školské skupiny, zamerané na tvorbu významného maliara, ilustrátora a grafika Martina Benku pri príležitosti 135. výročia jeho narodenia. V knižnici sa deti bližšie zoznámili s jeho ilustráciami literárneho diela P. O. Hviezdoslava – Hájnikova žena. Následne v galérii si prezreli jeho maliarsku tvorbu, dramatizovali príbeh podľa vystavených obrazov, vyskúšali si rôzne výtvarné postupy pri dotváraní krajinomalby.

V zmysle hlavnej témy DEKD 2023 „Dedičstvo ži“ bolo pripravené podujatie Z prútia košík, ktorého sa zúčastnili spoločne seniori z Centra sociálnych služieb Brezovec a deti zo ZŠ Janka Matúšku Dolný Kubín. Košíkár Vladimír Branický im porozprával o remesle a jeho histórii a všetci si spoločne vyskúšali plietať košíky a korbáče.

Európsky týždeň mobility (16.-22.9.2023)

OK AH sa aj v aktuálnom roku pripojila k európskej kampani, ktorej cieľom je udržateľná mobilita, nahradenie cestovania osobnými autami ekologickejšími formami. Témou aktuálneho ročníka bola dôležitosť znižovania energetických nákladov a spotreby v doprave a mottom Šetri energiou. Detské oddelenie zrealizovalo pre žiakov ŽŠ čitateľské dielne, kde pracovali s textami dopravných rozprávok a tvorili pexeso. Pre deti MŠ a klientov DS Miško pripravili stretnutia na tému dopravná výchova a eko mobilita, s účastníkmi sa zahrali na dopravné prostriedky a riešili zábavné kvízy. V prípade, že prišli čitatelia do knižnice na bicykli, získali ročné členské bezplatne. Na oddelení náučnej literatúry bola prezentovaná výstava máp – cyklotrasy po Slovensku a trasovanie plánovanej cyklotrasy okolo Oravskej priehrady.

Indodiesel na ceste - cestovateľská prezentácia Mareka Slobodníka (2.11.2023)

Viac ako 100 návštevníkov knižnice zažilo videá, slideshow a rozprávanie s banskobystrickým cestovateľom Marekom Slobodníkom o šesťmesačnej, náročnej, 20-tisíckilometrovej ceste štyroch cestovateľov na dieslových motocykloch Royal Enfield z ďalekej Indie až na Slovensko.

Informačné centrum Europa Direct

Od 12.5.2022 Oravská knižnica spolupracuje s informačným centrom Europa Direct Žilina, ktorého cieľom je sprostredkovať širokej verejnosti informácie a dokumenty o Európskej únii. V r. 2023 boli realizované aktivity zamerané na upevnenie vedomostí o EÚ. Prostredníctvom rozprávok sa deťom predstavili autori a jednotlivé krajiny a výhody, ktoré poskytuje členstvo v EÚ. Podujatí sa zúčastnili žiaci ZŠ Janka Matúšku a ZŠ Istebné, v počte 5 podujatí pre 90 detí.

Stretnutie s historikom umenia Petrom Kresánkom (14.12.2023)

Na stretnutí bola prezentovaná nová publikácia historika umenia Petra Kresánka *365 výtvarných a stavebných pamiatok Orava*, ktorá má formát stolového „večného kalendára“. Pre každý deň v roku je zobrazená jedna fotografická a textová informácia – ako dielo vyzerá, kde sa nachádza, najnovšie zistenia o tom, kedy vzniklo, kto bol tvorcom, čo vypovedá o súvislostiach s ďalšími dielami v kultúrnom dedičstve Oravy. Maľby, sochy i stavby predstavujú najmä sakrálne umenie, kritériom výberu do publikácie bola ich jedinečnosť a kvalita. Večerom plným dobrej nálady, množstva informácii a krásnych fotografií návštevníkov sprevádzala emeritná riaditeľka Oravskej galérie Eva Luptáková.

Priateľ knižnice (16. december 2023)

Tradičnou súčasťou konca kalendárneho roka je udelenie ocenenia *Priateľ knižnice*, ktoré je poďakovaním Oravskej knižnice za nezištnú spoluprácu a priazeň. V rámci záverečného podujatia pre verejnosť – vianočného koncertu speváčky Soni Jány Louhivouri (Dolný Kubín, Fínsko) a klaviristky Dady Klementovej (Česko), ktoré uviedli zhudobnené básne Milana Rúfusa a Jána Skácela, sa uskutočnilo udelenie ocenenia Priateľ knižnice 2023. Získali ho mladí dobrovoľníci z neformálnej skupiny Mladí za mesto, ktorí v knižnici organizujú pravidelne podujatie ARTclub, jazykové konverzácie, pomáhajú pri organizovaní KUKfestu, letnej burzy kníh, podujatí v rámci celomestskej kultúrnej iniciatívy Leto v parku, Leto v meste, zbierke Červené maky a ďalších aktivitách.

Besedy a autorské čítania:

Počas roku sme realizovali autorské besedy s Petrom Opetom, Luboslavom Paľom, Romanom Bratom, Hedvigou Gutierrez, Danušou Dragulovou-Faktorovou, Júliusom Belanom, Jurajom Raýmanom, Bystríkom Vančom, Katarínou Harmatovou, Adamom Kováčikom, Filippom Sedovom, Milanom Remkom, Michaelom Musilovou, Petrom Kresánkom, Jánom Uličianskym, Madou Vašáryovou, Toňou Revajovou, Tomášom Kriššákom, Arpádom Soltészom, Jurajom Červenákom.

Projekty:

Kultúra nás spája (apríl 2022 - marec 2023)

OK AH realizovala od apríla 2022 projekt č. SK/FMP/11b/09/015 *Kultúra nás spája*, ktorý bol spolufinancovaný Európskou úniou, Európskym fondom regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika – Fond malých projektov.

Projekt bol zameraný na upevnenie partnerstva medzi Oravskou knižnicou a Městskou knihovnou Krnov, výmenu odborných skúseností a know how, spoločnú realizáciu kultúrnych a spoločenských aktivít, ktoré mali pozitívny dosah na zblížovanie sa obidvoch komunit, nadväzovanie medziľudských i profesionálnych vzťahov, vzájomné spoznávanie historického a kultúrneho dedičstva obidvoch regiónov.

V roku 2023 sa uskutočnila v Krnove vernisáž fotografií, ktoré vznikli počas 2 fotoplenérov pre neprofesionálnych autorov, 13 slovenských fotografov zaznamenalo na svojich fotografiách kultúrno-historické a prírodné zaujímavosti mesta Krnova a regiónu Slezsko, českí fotografi zas pamiatky a zaujímavosti Dolného Kubína a Oravy. Účastníci vernisáže získali aj nástenné a stolové kalendáre, ktoré priniesli ešte väčší výber fotografií.

Výstupom fotoplenérov bolo vydanie nástenných a stolových kalendárov. V decembri sa uskutočnila vernisáž fotografií v Oravskej knižnici.

V rámci projektu získala OK AH 3D tlačiareň, notebook, 2 tablety, elektronické stavebnice, spoločenské a didaktické hry. Nové technické vybavenie umožnilo realizovať zaujímavé

workshopy a tvorivé dielne pre deti a mládež. Na workshope s 3D tlačiarňou získali zúčastnené deti informácie o softvéri, kde si môžu modifikovať objekty na 3D tlač, upraviť veľkosť, hustotu výplne, postupnosť tlače, praktické rady o druhoch 3D tlačiarní, vhodných aj na rodinné použitie, druhoch filamentov – materiálu, z ktorého sa tlačia 3D modely. Dozvedeli sa aj zásady bezpečného zaobchádzania s tlačiarňou, ktorej časti, kde sa postupne po vrstvách tlačí 3D objekt, sú zahriate na vyše 200 stupňov. Získali veľa nových poznatkov, zoznámili sa s novou terminológiou, odniesli si ako darček vytlačený štvorlístok. Pri skladaní elektronických stavebníc preukázali zapojené deti technické zručnosti a logické myslenie, učili sa manipulovať s rôzne tvarovanými predmetmi, trénovali jemnú motoriku a manuálne zručnosti. O aktivity mali záujem aj vyučujúci fyziky a informatiky, predstavovali spestrenie vyučovacích hodín a názorné predvedenie vysvetľovaných fyzikálnych javov. V rámci projektu sme kúpili 91 kníh, aby sme umožnili čitateľskej verejnosti oboznámiť sa so súčasnou českou literárnou produkciou.

Spolu a s knižnicou (január – august 2023)

Projekt sa uskutočnil vďaka podpore Nadácia televízie Markíza, bol zameraný na prepojenie dvoch kultúr slovenskej a ukrajinskej, na vytváranie vzťahov medzi slovenskými a ukrajinskými deťmi. Cieľom bolo prežitie spoločných zážitkov a nadviazanie nových priateľstiev prostredníctvom spoločných hier, tvorivých dielní, zážitkového čítania a ukážkou tradícií z oboch štátov. Účastníci si vyskúšali zdobenie medovníkov, ochutnali ukrajinské národné jedlá, zoznámili sa s bežnými slovami v oboch jazykoch a porovnávali ich, skladali kirigami spolu s profesionálnym výtvarníkom Karolom Krčmárom, vyrábali si masky, zaspievali a zatancovali si s folklórnym súborom Kohútik, zdobili kraslice servítkovou technikou, zabavili sa s klaunom, zasúťažili si s kvízmi, navštívili Park dejateľov, výstavu vo Florinovom dome, sokoliarov a archeoskanzen v Oravskom Podzámku. Projekt splnil svoj zámer, deti zažili veľa zábavy, veľa nového sa naučili a vyskúšali si vlastnými rukami, slovenské a ukrajinské deti nadviazali kamarátske vzťahy.

Bezpečne vo virtuálnom svete (október 2022 - marec 2023)

Projekt bol realizovaný vďaka podpore z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR v oblasti vzdelávania. Jedným z primárnych zámerov projektu bolo zvýšiť informačnú a digitálnu gramotnosť cieľových skupín – detí a mládeže. Zrealizovali sme 2 interaktívne hodiny pod názvom Mať tak o koliesko viac, v rámci ktorých žiaci prvého stupňa získavali informácie z dvoch zdrojov – kníh a internetu. Smerovali sme ich k tomu, aby si osvojili kritickejší prístup k posudzovaniu hodnovernosti informácií získaných z internetu a knihy a čítanie vnímali ako zaujímavý a vhodnejší spôsob získavania poznatkov. V dvoch tematických podujatiach pod názvom Podaj mi ruku kamarát sme sa prostredníctvom kníh Gabiky Futovej a Romana Brata zamerali na problematiku dospievania, vzájomnej vhodnej a nevhodnej komunikácie aj prostredníctvom sociálnych sietí, virtuálnych a reálnych priateľstiev. Interaktívnou formou sme sa zamerali na tému dôležitosti kvalitných medziľudských vzťahov, prosociálneho správania, tolerancie, empatie a pozitívnych hodnôt. Súčasťou tejto témy bolo aj vyhlásenie kreatívnej súťaže Sila priateľstva: virtuálny a reálny priateľ, v rámci ktorej mali účastníci vytvoriť krátky príbeh alebo komiks na danú tému. Workshopy Tlač na 3D tlačiarni, Tvorba videa na Youtube, Tvorba blogov, vlogov a podcastov priniesli zúčastneným žiakom nielen veľa technických poznatkov, cenných praktických rád, ale aj hodnotové posolstvo, že cieľom nemá byť samoúčelná prezentácia samého seba, ale vlastným príkladom motivovať rovesníkov k aktívnemu životnému prístupu, prinášať poznanie a prospech pre iných. Na problematiku boja proti šikane a kyberšikane bola zameraná prednáška pod názvom S maskou na tvári, ktorú viedli lektori z projektu ovce.sk Miroslav Drobný a Barbora Kormančíková pre 2. stupeň základných škôl a prednáška Riziká

virtuálneho sveta pre rodičov a pedagógov. Súčasťou prednášok bolo aj premietanie filmov o šikanovaných mladých ľuďoch s veľmi silným emocionálnym účinkom. Pre žiakov 1. stupňa ZŠ títo lektori problematiku bezpečného a etického správania sa na internete prezentovali prostredníctvom animovaných rozprávok a dramatizovaným vystúpením, svojou názornosťou a zrozumiteľnosťou zúčastnených žiakov veľmi zaujali.

O čom píšú Oravci? (september – november 2023)

Nový projekt Oravskej knižnice, ktorý má za cieľ predstaviť postupne verejnosti aj menej známych autorov, ktorí píšú o našom regióne alebo majú osobitné prepojenie na Oravu, ako aj iné zaujímavé osobnosti. Realizáciu autorských besied s Dolnokubínčanom Adamom Kováčikom a Katarínou Harmatovou, rodáčkou z Habovky, finančne podporilo Slovenské literárne centrum. Účastníci sa viac dozvedeli o ich tvorbe, vydaných knihách a literárnych plánoch do budúcnosti. Video záznam z besied bol zverejnený na youtube kanáli Oravskej knižnice.

Predsudky (október – december 2023)

Projekt bol finančne podporený z Ministerstva kultúry SR, z programu Kultúra znevýhodnených skupín, podprogramu 2.4. Neformálne vzdelávanie. Vznikol v spolupráci s mestom Dolný Kubín a klientami Nocľahárne Stop-Šanca-Kotva. Znevýhodnené skupiny ľudí sú často marginalizované, na okraji spoločnosti, vystavené sociálnej a kultúrnej izolácii. Cieľom projektu bola podpora dostupnosti kultúry ľuďom bez domova, rozvoj ich kultúrnych potrieb, seberealizácia, tvorivé využitie voľného času, možnosť verejnej prezentácie umeleckých výtvorov a pocitov znevýhodnených osôb pred širokou verejnosťou, ako aj poukázanie na potrebu tolerancie, predchádzanie predsudkov a stereotypov, posilňovanie vzťahov medzi znevýhodnenými skupinami a majoritou. Tvorivé dielne pre nich boli pripravené v spolupráci s lektormi z oblasti literárneho, výtvarného a fotografického umenia. Stretnutí sa zúčastňovali aj psychológovia, ktorí účastníkov usmerňovali pri vyjadrovaní ich pocitov.

Biblioterapia sa konala pod vedením spisovateľa Adama Kováčika. Na týchto stretnutiach sa účastníci naučili ako môžu vyjadriť svoje pocity pomocou písania. Písali vlastné príbehy, ale aj denníky, kde opisovali svoj bežný deň.

Lektorkou Arteterapie bola výtvarníčka Daniela Pápežová. Na prvom stretnutí sa pracovalo s hlinou, účastníci si vyrobili vlastné výrobky, poháre, tanieriky, dekorácie. Na ďalšom stretnutí si vyskúšali maľbu na sklo a na poslednom glazúrovali svoje hlinené výtvory.

Fotografickú dielňu viedol fotograf Jakub Krška, ktorý účastníkom v úvode vysvetlil základy práce s digitálnym fotoaparátom a následne fotili prostredie, v ktorom bývajú, mesto a okolitú prírodu. Posledné stretnutie bolo venované portrétom. Psychologickú pomoc pri vyrovnávaní sa so životnou situáciou, získavaní nových zručností a osobnostnom rozvoji jednotlivých účastníkov poskytovali psychologičky Zuzana Machajová a Anna Kutliaková.

Súčasťou projektu boli prednášky pre študentov stredných škôl, realizované v spolupráci s resocializačným centrom MANUS pre plnoleté fyzické osoby po liečbe drogových a iných závislostí v Martine. Klienti tohto centra priblížili svoje skúsenosti a príbehy. Prednášky sa konali na štyroch stredných školách v Dolnom Kubíne - Obchodná akadémia Dolný Kubín, Gymnázium P.O. Hviezdoslava, SOŠ obchodu a služieb Dolný Kubín, Stredná odborná škola polytechnická Dolný Kubín.

Projekt Predsudky bol zakončený vernisážou výstavy fotografií a výtvarných diel, ktoré vytvorili účastníci stretnutí, dobročinnou aukciou a premiérou dokumentu, v ktorom sa z bezmenných ľudí z ulice stali ľudia, na ktorých záleží. Výstupom z projektu bolo aj vydanie bulletinu, ktorý fotodokumentáciou zmapoval priebeh projektu, priniesol úryvky z písomných

vyjadrení pocitov účastníkov, reakcie študentov na besedu s klientmi resocializačného centra, spätnú väzbu lektorov, psychológov, sociálnych pracovníkov k naplneniu zámerov projektu.

Klubová činnosť knižnice:

Fontána – literárny klub. Vznikol a pri knižnici pôsobí od roku 1999. Členovia klubu sa stretávajú raz do mesiaca. Na stretnutiach sa konajú tvorivé dielne, čítanie a rozborov vlastnej tvorby, diskusie o literatúre a umení, informácie o knižných novinkách, literárnych súťažiach. Svoju tvorbu uverejňujú v klubových zborníkoch, časopisoch. Pre verejnosť pripravujú autorské čítania v knižnici.

Klub moderných spoločenských hier – Klub ponúka pre malých a veľkých návštevníkov knižnice, rodiny s deťmi, partiám kamarátov možnosť tráviť svoj voľný čas v knižnici a zároveň majú možnosť si niektoré spoločenské hry zapožičať aj domov na dva týždne. Ponuka hier je pestrá, rôznych žánrov, pre rôzne vekové kategórie a rôzne stupne obťažnosti. Fond spoločenských hier zahŕňa aktuálne 87 kusov.

Klub pána Osmijanka – ponúka aktivity v popoludňajších hodinách v priestoroch detského oddelenia pre deti, ktoré milujú čítanie, ilustrovanie, zapájanie sa do rôznych iných aktivít knižnice (literárne kvízy, výtvarné a literárne súťaže s vydavateľstvami apod.). Deti rôznych vekových skupín zmysluplne pod vedením knihovníčky trávia svoj voľný čas, rozvíjajú svoje čitateľské a výtvarné zručnosti.

S kočíkom do knižnice - od februára 2023 sa začala spolupráca s Mami klubom Dolný Kubín zameraná na podporu záujmu o čítanie už od najútlejšieho veku. Každý prvý štvrtok v mesiaci pripravili pracovníčky detského oddelenia pre maminky a ich deti do 4 rokov maňuškové divadielka (Ťahal dedko repku, Tri prasiatka, Drevený zámoček, Červená čiapočka, O Gul'kovi Bombul'kovi, O Janičkovi, Rukavička) spojené s ďalšími tvorivými aktivitami – spievanie, tancovanie a ďalšie pohybové aktivity, podpora vnímania zvuku a rytmu, tvorenie papierových medovníkov, precvičovanie riekaniek, hranie sa a čítanie s interaktívnymi knihami, precvičovanie rôznych výtvarných techník.

Výstavy a nástenky

Výstav fotografií, výtvarných prác detí, umeleckých diel, tematických materiálov a výstaviiek kníh bolo pripravených 118 (v roku 2022: 122), násteniek 15 (v roku 2022: 23). Výstavkami kníh a nástenkami si pripomíname výročia a sviatky, reagujeme na aktuálne problémy a udalosti, predstavujeme svoju činnosť, nové knihy, propagujeme kultúrne podujatia v meste a regióne.

Výstavy sa realizovali v spoločenskej miestnosti, na chodbách a v oknách knižnice, v letnej čítárni. Pripravili sme autorské výstavy výtvarníkov: Ruženy Babicovej - Rosie Naive Art, Luka Braseho, Adely Režnej, Jána Mikuša, výstavy fotografií: Jána Brunčáka, Juraja Bednárika, Antona Ošťaďnického, Márie Šimovej, Viery Remkovej, Mira Brtka.

V spolupráci s Bibianou, medzinárodným domom umenia pre deti sme pripravili výstavu Obrázky z otázky, ktorá predstavila animovaný film a viacerých animátorov. Zároveň sme na výstave Najkrajšie knihy Slovenska 2022 predstavili kolekciu ocenených 19 kníh z rovnomennej súťaže, ktorú doplnili ilustrácie Petry Lukoviczovej z knihy Michala Hvoreckého Lebo preto a ilustrácie z knihy Káva Davida Soboňa. S Bibianou bola pripravená aj výstava Tiché putovanie, ktorá predstavila 130 titulov z celého sveta od výnimočných svetových ilustrátorov. Knihy bez textov, obsahujúce len obrázky podnecovali fantáziu detských návštevníkov pri tvorení vlastných príbehov. Návštevníkom knižnice bola

ponúknutá výstava Animanimals, ktorá vznikla v spolupráci s Bibianou a nemeckým štúdiom animovaného filmu FILM BILDER v Stuttgarte podľa seriálu Animanimals režisérky Julie Ocker. Hviezdami štvorminútových animovaných filmov sú milé zvieracie postavy v trojrozmernej podobe s vlastnosťami, ktoré sa na prvý pohľad javia ako hendikepy, no ukážu sa postupne ako výhody. Návštevníci výstavy sa mohli so zvieratkami hrať, spievať, skákať, pomôcť im a zažiť rôzne dobrodružstvá.

Výstavami fotografií, Ex librisov, bulletinov a bibliofilii Hviezdoslavovho Kubína sme si pripomenuli 115. výročie narodenia a 50. výročie úmrtia básnika a diplomata Theo H. Florina.

Návštevníkom sme ponúkli aj ďalšie výstavy: výstava fotografií na kolonádovom moste pripomenula okoloidúcim minuloročný Kukfest a bola pozvánkou na tohtoročný festival Kníh, kultúry a umenia, výstava Naša a svetová Klára Jarunková predstavila osobnosť a literárne dielo jednej z našich najúspešnejších autoriek, výstava Knihovníci priniesla portréty pracovníkov OKAH, ktoré vytvorili miestni výtvarníci z výtvarného klubu, výstava súťažných fotografií z 3. ročníka súťaže Stromy a my, výstava Slniečkový krasohľad, ktorá priblížila vznik a históriu obľúbeného detského časopisu, výstava fotografií, keramiky a sklomalieb, ktorých autormi boli ľudia bez domova v rámci realizácie projektu Predsudky.

V priestoroch letnej čítárne bola umiestnená výstava fotografií Jakuba Kršku – Cesta po Afrike (Malawi).

V spolupráci s Post Bellum SK sme pripravili putovnú výstavu Herstory, ktorá bola inštalovaná na veľkých paneloch v Dolnom Kubíne na Hviezdoslavovom námestí. Okoloidúci si mohli prečítať príbehy životných osudov 15 žien so silnou vôľou, ktorá im pomohla presadiť sa a uspieť v náročných životných situáciách, aj prežiť nebezpečné udalosti. Súčasťou výstavy bola aj diskusia s historičkou Marínou Zavackou, ktorú moderoval Juraj Rizman, riaditeľ komunikácie a vzťahov s verejnosťou neziskovej organizácie Post Bellum SK.

Súťaže a ankety

Súťaž *Kniha Oravy 2022* zorganizovala knižnica v spolupráci s partnermi MY - Oravské noviny, TV DK – Infoštúdio mesta Dolný Kubín, regionálne noviny Spoločník a oblastnou organizáciou cestovného ruchu Klaster Orava. Súťažili publikácie, ktoré vyšli v r. 2022 a sú s regiónom Orava späté tematicky alebo osobou autora v textovej či obrazovej časti. Knihy nominovali autori, vydavatelia, knihkupci alebo čitateľská verejnosť. Do 15. ročníka bolo nominovaných 24 kníh v dvoch kategóriách (beletria 11 publikácií, odborná literatúra 13 publikácií). O ich umiestnení rozhodli čitatelia prostredníctvom anketových lístkov na jednotlivých oddeleniach knižnice, elektronickým hlasovaním, vyplnením a dorúčením hlasovacieho lístka uverejneného v regionálnych periodikách. Celkovo bolo zaslaných 1471 hlasov, ktoré určili nasledovné poradie víťazných kníh. V prvej kategórii – beletria: 1. miesto: Eva Lofajová - *Pod krídlom Serafa*, 2. miesto: Adam Kováčik - *Nemé hlasy*, 3. miesto: Anton Lauček - *Misionár Ján*. V druhej kategórii - odborná literatúra sa umiestnili: 1. miesto: Kolektív autorov - *Veličná v spomienkach a obrazoch*, 2. miesto: Peter Olexák - *Stručná história vzťahov cirkvi a štátu*, 3. miesto: Eva Kurjaková, Marek Graňák - *Farský kostol svätých Petra a Pavla v Zubrohlave*.

Z hlasujúcich účastníkov boli vyžrebovaní traja, ktorí získali vecné ceny od Oravskej knižnice a mesta Dolný Kubín, predplatné na regionálne noviny MY Oravské noviny a bezplatné členstvo v knižnici na 12 mesiacov.

Z víťazných publikácií súťaží v jednotlivých regiónoch Žilinského samosprávneho kraja bola zostavená výstava, ktorá sa postupne predstavila vo všetkých regionálnych knižniciach ŽSK.

Oravská knižnica sa aj v školskom roku 2021/2023, po trinásť-krát, zapojila do celoslovenskej čitateľskej súťaže pre deti *Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj ty*. Súťaž je zameraná na rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov 1. stupňa ZŠ. S knihovníčkou detského

oddelenia A. Javorkovou sa do súťaže zapojilo 9 tried zo ZŠ Janka Matúšku a ZŠ Petra Škrabáka v Dolnom Kubíne, ZŠ s MŠ Kňažia, ZŠ s MŠ Zázrivá a Školský klub pri SZŠ pre deti so zdravotným postihnutím. Knihovnička sa so zapojenými triedami stretávala pravidelne každý týždeň od januára do konca apríla v rámci hodín tvorivého písania, čitateľských a výtvarných dielní. V tomto ročníku získala 4. A zo ZŠ PŠ a ŠK pri SZŠ ocenenie za zaslané práce.

Detské oddelenie zapojilo svojich čitateľov do viacerých výtvarných a literárnych súťaží. V rámci celoslovenskej kampane na podporu čitateľskej a prírodovednej gramotnosti detí pod názvom Les ukrytý v knihe, ktorú realizuje Národné lesnícke centrum vo Zvolene, sa z Dolného Kubína zapojilo 230 detí svojimi originálnymi prácami do výtvarnej súťaže *Lesná hádanka – tvorba vlastnej knihy*. Cieľom súťaže bolo formou slovnej alebo kreslenej hádanky poukázať na zaujímavosti zo sveta živej a neživej prírody – uhádnuť daný objekt alebo jav nachádzajúci sa v lese. Odmenené boli 3 školské kolektívy: Základná škola Janka Matúšku - prváci, Základná škola Martina Kukučina - tretiaci a deti z MŠ Námestie slobody z DK. Počas kampane sa v knižnici uskutočnili aj 2 stretnutia s lesnými pedagógmi, ktorí im pripravili množstvo zábavných kvízov, tvorenia, čítania rozprávky O hlucháňovi z knihy Miroslava Sanigu, pátrania v náučných knihách o tajomstvách lesa. Slávnostné vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo 16. júna 2023 v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene, kde Alena Javorková, pracovníčka detského oddelenia OK AH získala od NLC diplom za aktívnu účasť v projekte – Najaktívnejšia knihovnička.

Detskí čitatelia sa zapojili aj do súťaže s časopisom Slniečko Poviem ti o peknej knižke a do súťaže vydavateľstva Slovart Nakresli psíka, spolu 435 účastníkov.

V spolupráci so spisovateľkou Katarínou Škorupovou OKAH vyhlásila 3. ročník celoslovenskej súťaže pre žiakov 3. – 6. ročníka ZŠ a 1. ročníka osemročných gymnázií *Nedokončený príbeh*. Spisovateľka poskytla ešte nepublikovanú časť príbehu Malotriedka – Maloklietka, ktorí účastníci súťaže podľa svojej fantázie dokončili, zúčastnilo sa 101 detí z celého Slovenska.

OKAH vyhlásila 2. ročník celoslovenskej výtvarnej súťaže pre deti od 6 do 10 rokov pod názvom Prečítaj a nakresli, v rámci ktorej mali účastníci vytvoriť predpísanou technikou maľovanku na motívy Dobšinského rozprávok Žabina kmotra, O mechúrikovi, Zakliaty zámok. Do súťaže sa zapojilo viac ako 300 detí.

V školskom roku 2022/2023 bola druhýkrát vyhlásená súťaž pre triedne kolektívy základných škôl a jednotlivcov pod názvom *Knihomoli do Aquaparku*. Podľa pravidiel súťaže museli mať žiaci zo súťažiacej triedy platné členské, doteraz nezaregistrovaní ho získali bezplatne, pravidelne navštevovať knižnicu a minimálne traja z triedy museli prečítané knihy prezentovať písomnou, kreslenou alebo powerpointovou formou, prípadne formou fotografie a videa. Zapojeným jednotlivcom sa zaznamenával počet vypožičaných kníh do čitateľskej knižky, podmienkou úspešnosti v súťaži bola účasť na aspoň jednom podujatí, stručný opis, čo sa mu na prečítanej knihe páčilo alebo nepáčilo. Do súťaže sa zapojilo 5 triednych kolektívov a 10 jednotlivcov, víťazi (ZŠ s MŠ Babín) získali bezplatne trojhodinový vstup do AquaRelaxu Dolný Kubín, pre druhý ocenený kolektív (6. C ZŠ M. Kukučina) sme s spolupráci s mladými dobrovoľníkmi pripravili podujatie Noc v knižnici, tretí (2. B ZŠ M. Kukučina) si pochutnali na zmrzline, ktorú sponzorsky poskytla firma Callo zmrzlina. Víťazom medzi jednotlivcami sa stal jedenásťročný Peter Hajdúch. Realizácia aktivity bola podporená aj Slovenskou asociáciou knižníc v rámci programu „Partnerstvo alebo Spojme svoje sily 2023“. Zo získaných finančných prostriedkov sme zakúpili vecné ceny – knihy a občerstvenie pre účastníkov Noci v knižnici.

V októbri 2023 boli pre žiakov 4. a 5. ročníka ZŠ realizované regionálne kolá literárno-vedomostnej súťaže Knižný vševedko. Písomný test bol zameraný na otázky zo slovenskej a svetovej literatúry, vychádzal z učebných osnov, aktuálnych čitateľských preferencií

a noviniek v knižnom fonde. Sprievodným podujatím v rámci riešenia literárneho testu bola aj krátka hovorená bibliografia nových kníh v knižnici. Do súťaže sa zapojilo 512 detí z 24 tried. Na krajskom kole dňa 8.11.2023 v Krajskej knižnici v Žiline získala súťažiaca za OKAH druhé miesto.

OK AH zorganizovala štvrtý ročník fotografickej súťaže Stromy a my, do ktorej sa mohli zapojiť súťažiaci v 2 kategóriách: do 18 rokov a od 18 rokov. Súťažiaci zasielali fotografie v elektronickej forme, spolu sa zúčastnilo 63 súťažiacich, ktorí zaslali 186 fotografií. Zaslané fotografie vystavujeme v priestoroch knižnice.

On-line kultúra

On-line kultúre sme sa venovali v menšej miere, keďže zlepšená epidemiologická situácia nám umožnila realizovať svoje aktivity prevažne v prezenčnej forme. Na našej web stránke sú stále informácie o voľne dostupných e-knihách a digitalizovaných knihách Čítajte zadarmo, kde sú uvedené odkazy na Zlatý fond denníka Sme, e-knihy zdarma z fondu Mestskej knižnice v Prahe a pod. Od konca roku 2020 v spolupráci s českým portálom Palmknihy (predtým eReading) poskytujeme čitateľom možnosť zapožičať si prostredníctvom nášho on-line katalógu e-knihy, v roku 2023 bolo požičiavanie e-knží poskytované bezplatne. Od roku 2022 pribudla aj možnosť požičiavať si detské e-knihy v rámci aplikácie Kubo Club. Čitatelia s platnou registráciou mohli túto službu využívať bezplatne.

Počas roka sme si na FB pripomínali výročia slovenských i svetových literárnych osobností, vrátane odkazu na ich knihy zobrazené v on-line katalógu.

Na kanáli Youtube sú stále k dispozícii videá, kde v rubrike *Čítam, teda som* sa o svojom vzťahu ku knihám a knižnici vyznávali oravské osobnosti: europoslanec Miroslav Mikolášik, predsedníčka ŽSK Erika Jurinová, právnik a politik Milan Galanda, výtvarník Luka Brase, vicemajsterka sveta vo vodnom slalome Soňa Stanovská, futbalista Dušan Tittel, maliar a ilustrátor Miroslav Knap, muzikant a pedagóg Leonard Vajdulák. K 100. výročiu úmrtia P. O. Hviezdoslava bolo nahraných viac ako 9 hodín básní a on-line prednášky odborníkov o jeho živote a diele. Zverejnených je aj 16 videí pod názvom O láske za mikrofónom, na ktorých moderátori a redaktori z RTVS, Markízy, TA3 a TVJOJ načítali úryvky z rôznych diel, básní, publikácií o láske, vzťahoch a priateľstvách. Zaujímaví si môžu pozrieť videá s načítanými rozprávkami v originálnom jazyku, zverejnené sú rozprávky z Dánka, Talianska, Francúzska, Grécka, Česka, Bulharska, Poľska, Nemecka, Maďarska, Chorvátky a Fínska. Pre najmenších sú publikované Večerničky spod Choča, v ktorých rozprávky načítali staré mamy, ako aj videá, v ktorých bábka Knihomol'a, riaditeľ knižnice Roman Večerek a Barbora Mokošová predstavili knižnicu, čítanie, zaujímavé knihy.

V roku 2023 v rubrike Vyber si dobrú knihu pribudli ďalšie knižné tipy od publicistu a knižného recenzenta Ľubomíra Jaška. Inšpirovať sa čitatelia môžu aj v rubrike Knižná minútka od oravskej spisovateľky a publicistky Olgy Gluščíkovej. Počas adventu boli na FB zverejňované knižné tipy s vianočnou tematikou.

Počas Týždňa mozgu 13.-19.3.2023 boli na FB zverejňované otázky, viažuce sa k životu a tvorbe Theo H. Florina, najrýchlejší súťažiaci so správnymi odpoveďami boli odmenení vecnými cenami.

Na web stránke knižnice bol publikovaný bulletin Predsudky, v ktorom je textom a fotografiami zaznamenaný priebeh projektu pre ľudí bez domova.

Na Youtube kanáli sme v roku 2023 publikovali inštruktážne video, zamerané na vyhľadávanie v on-line katalógu, prihlásenie sa a nastavenie čitateľského konta, video dokument o realizácii projektu Predsudky a záznamy z besied s regionálnymi spisovateľmi Katarínou Harmatovou a Adamom Kováčikom v rámci cyklu O čom píšú Oravci?

2. Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť

Tab. 22 Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť

Ukazovateľ	r. 2022	r. 2023	Rozdiel
počet registrovaných bibliograf. a faktogr. informácií zameraných na regionálne témy	1421	1471	+ 50
Počet vypracovaných bibliografií /tlačené+elektronické/ spolu	7	4	- 3
z toho kalendárium	-	-	-
ročenka	-	-	-
personálna bibliografia	1	-	-
bibliografický leták	5	4	- 1
iné /životopis.medailón, inf.leták a pod./	1	2	+ 1
počet vypracovaných rešerší	54	45	- 9
- z toho počet rešerší na regionálne témy	14	12	- 2
počet titulov monitorovaných periodík spolu	105	105	-
- z toho periodiká regionálneho zamerania	36	33	- 3
počet záznamov v databáze regionálnej článkovej bibliografie spolu	24 062	24 614	+ 552
z toho ročný prírastok spolu	709	552	- 157
- z toho články z periodík	559	502	- 57
články zo zborníkov, kapitoly z kníh a iných špeciálnych tlačovín	150	50	- 100
fond regionálnych dokumentov spolu	3 701	3 789	+ 88
z toho - knihy /počet KJ/	3 540	3 756	+ 55
- periodiká /počet titulov/	36	33	- 3
- iné - spracované v KIS /drobné tlače, AV dokumenty, firemná lit., grafika, mapy a iné špec. dokumenty/	125	125	-
elektronická databáza regionálnych autorít - počet autorít spolu	1 417	1 456	+ 39
z toho osobné autority	710	729	+ 19
korporatívne autority	707	727	+ 20
elektronická databáza fotografií - počet spracovaných záznamov fotografií v KIS	-	-	-
výpožičky regionálnych dokumentov spolu	1 109	1 925	+ 816
z toho - knihy	255	260	+ 5
- periodiká	854	556	+ 298
- výstrižky	-	-	-
- iné	-	-	-
počet zrealizovaných regionálnych podujatí /garant podujatia - regionálne oddelenie/	-	9	+ 9
počet návštevníkov regionálneho oddelenia	384	218	- 166
počet využívaných elektronických databáz	1	1	-

Úsek bibliografie a regionálnej literatúry je odborným pracoviskom Oravskej knižnice Antona Habovštiaka, plní funkciu regionálneho bibliograficko–informačného centra pre okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín, dokumentuje sociálno-hospodársky, spoločenský a kultúrny rozvoj regiónu Orava.

Základná koncepcia práce s regionálnou literatúrou sa zameriavala na systematické dopĺňovanie fondu o tituly s regionálnou tematikou, ktoré boli vydané v roku 2022. Informácie o novej regionálnej literatúre získavame vyhľadávaním na internetových stránkach, prieskumom edičnej ponuky rôznych inštitúcií, účasťou na kultúrno-spoločenských podujatiach. Formou písomných i telefonických požiadaviek sme oslovovali miestnych

vydavateľov a autorov, kde sme sa väčšinou stretávali s ústretovým poskytovaním vydaných dokumentov. Povinným výtlačkom získavame periodickú tlač v regióne (v roku 2022 to bolo 36 titulov regionálnych, mestských, obecných, školských a iných typov periodík). Darom získavame knižné publikácie, brožúry, propagačné materiály, letáky a tlač menšieho rozsahu od obyvateľov, používateľov, autorov, vydavateľov a kultúrnych inštitúcií. Vydavatelia zasielajú mestské, obecné, školské a cirkevné časopisy do knižnice priebežne, informácie o vydaných periodikách získavame aj monitorovaním webových stránok úradov a inštitúcií v regióne a následným požiadaním starostov obcí o pravidelné zasielanie obecných novín do knižnice v zmysle zákona o povinných výtlačkoch.

Regionálny knižničný fond je používateľom prístupný len za prítomnosti pracovníkov knižnice, aby bola zabezpečená jeho ochrana.

Technické vybavenie - 2 PC (pracovné stanice pre oddelenie), plošný skener A₄ EPSON, plošný skener A₃ Microtek ScanMaker 9800 XL, HP LaserJet Pro M203dm (čiernobiela laserová tlačiareň), CANON (farebná laserová tlačiareň), CANON kopírovací stroj.

Na úseku sa priebežne spracovávala databáza súbežnej regionálnej bibliografie „Orava v tlači 1994–2022“ v knižničnom systéme Clavius. Databáza je výberom analyticky spracovaných článkov a štúdií z regionálnej a ostatnej na Slovensku vychádzajúcej tlače, kníh, zborníkov a rôznych publikácií dokumentujúcich hospodársky a sociálny rozvoj regiónu Oravy. K 31. decembru 2023 obsahovala databáza 24 614 bibliografických záznamov, pribudlo 552 záznamov v regionálnej článkovej databáze. Plné texty článkov z celoslovenskej tlače sú archivované vo forme výstrižkov.

Výpožičné, rešeršné a bibliograficko–informačné služby na úseku regionálnej bibliografie sú využívané predovšetkým študentmi vo všetkých formách štúdia, pracovníkmi kultúrnych zariadení, regionálnych médií a iných subjektov v meste, ako aj ďalšími záujemcami o regionálne témy z radov registrovaných používateľov. Monitoring periodickej tlače je poskytovaný podľa záujmu, jednotlivcom aj inštitúciám len na požiadanie. Sprístupnením regionálnej databázy na webovej stránke knižnice sa zvýšil záujem používateľov o samorešeršovanie, priebežne im boli poskytované inštruktáže vo vyhľadávaní relevantných informácií v databáze regionálnych článkov a analyticky spracovaných zborníkov a ďalších publikácií. Skvalitnenie informačného komfortu čitateľov a používateľov je prioritná úloha knižnice, používateľom poskytujeme on-line referenčné služby a elektronické dodávanie informácií, napr. zasielanie emailom tematických rešeršných výstupov, rôznych faktografických údajov a pod.

Súčasťou fondu sú aj sekundárne bibliografické dokumenty, ktoré sú systematicky doplňované. Informačný aparát predstavujú bibliografické kartotéky a príručná knižnica oddelenia. Príručná knižnica obsahuje odborné i všeobecné encyklopédie, muzeálne i literárne zborníky, ročenky, biografické slovníky, tematické bibliografie a pod. Z regionálnych kartoték sú najviac využívané: tematická, miestopisná a kartotéky osobností. V elektronickej podobe je spracovaných viac ako 400 osobností, ktoré sú sprístupnené pre používateľov tiež na webovej stránke knižnice. V automatizovanom knižničnom systéme Clavius v module Regionálna databáza sú priebežne spracovávané dáta regionálnych osobností s ich stručným životopisom pre zostavenie kalendárií oravských osobností.

V roku 2023 bolo spracovaných 45 elektronických rešeršných výstupov, z toho 12 na regionálne témy, ktoré boli spracované z fondu Oravskej knižnice, Slovenskej národnej bibliografie a on-line katalógov knižníc.

V roku 2023 sme si pripomenuli 115. výročie narodenia a 50. výročie úmrtia slovenského básnika, literáta, redaktora a diplomata, rodáka z Dolného Kubína Theo H. Florina. Pripravili sme výstavu Theo H. Florin – Človek so srdcom básnika, kde si návštevníci mohli pozrieť dokumenty a fotografie z jeho života a tvorby, personálnu bibliografiu, Bulletin Hviezdoslavovho Kubína, Bibliofílie HK, Zápisníky HK, ktorých bol dlhé roky

zostavovateľom. Pod názvom Slovo básnikovo, kresba umelcova bola inštalovaná v priestoroch knižnice výstava exlibrisov Thea H. Florina a grafika Roberta Broža. Známý dolnokubínsky súčasný výtvarník Luka Brase vytvoril grafiku s portrétom T. H. Florina, ktorá bola na veľkom roll-upe umiestnená na netradičnom mieste – priečelí knižnice. Od mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca DR v Iránskej islamskej republike Ladislava Balleka sme získali list s vyjadrením osobných spomienok a inšpirácií, viažucich sa k osobnosti a dielu T. H. Florina.

Úsek bibliografie a regionálnej literatúry vydal biografické letáky k 210. výročiu úmrtia Antona Bernoláka, 180. výročiu narodenia Ivana Branislava Zocha, 50. výročiu úmrtia Theo H. Florina, 20. výročiu úmrtia Márie Jančovej a životopisný medailón k 60. výročiu úmrtia Miloša Janošku.

Dňa 19.9.2023 sa v OKAH konala porada bibliografov Žilinského kraja aj za prítomnosti pracovníčok z SNK Martin Mgr. Simony Glončáková a Mgr. Ivany Glončáková. Na úvod koordinátorka bibliografickej činnosti ŽK Nataša Lajdová stručne zhodnotila činnosť regionálnych pracovísk za rok 2022 a vyzdvihla potrebu budovania pracovísk regionálnej bibliografie. Bibliografky diskutovali na témy Kniha Oravy, Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografov, potreba budovania digitálnej knižnice, aktuálne postupy katalogizovania a spracovávanía článkov. Pracovníčky SNK oboznámili účastníčky porady s projektom Digitálnej knižnice SNK (DIKDA) a spôsobmi vyhľadávania v online dostupných digitalizovaných dokumentoch. V závere bibliografky absolvovali exkurziu v priestoroch Oravskej knižnice.

Na Kolokviu českých, moravských a slovenských bibliografov, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 15. – 17. 10. 2023 vo Vedeckej knižnici v Olomouci odznel príspevok za OK AH *Florinove bibliofílie*, ktorý spracovala bibliografka Mgr. K. Kožáková, PhD. V príspevku predstavila básnika a diplomata Theo H. Florina, ktorý aktívne prispel aj do kultúrneho života v Dolnom Kubíne. Podieľal sa na organizovaní Hviezdoslavovho Kubína a pri tejto príležitosti vydával vzácne tlače – bibliofílie. Svojim obsahom ide o malé umelecké diela, ktoré dostávali účastníci HK a príspevkom sme ich prezentovali odbornej verejnosti.

Bibliografka spracovala dva projekty do Slovenského literárneho fondu pod názvom O čom píšú Oravci?, v rámci ktorého sa širokej verejnosti budú postupne predstavovať na besedách regionálni autori a ďalšie zaujímavé a doteraz menej známe osobnosti.

Podrobnejšie informácie o podujatiach s regionálnou tematikou sú uvedené v časti 1.4 Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia.

Úsek regionálnej bibliografie bol presťahovaný do iných priestorov v knižnici a získal nové interiérové vybavenie vďaka finančnej podpore z FPU, ŽSK a vlastných zdrojov. Podrobnejšie informácie sú uvedené v časti Revitalizácia interiérov knižnice.

3. Metodická a poradenská činnosť knižnice

3.1. Metodické návštevy

	r.2022	r.2023	Rozdiel
Počet metodických návštev	14	20	+ 6
– z toho verejné knižnice	14	18	+ 4
školské knižnice	0	2	+ 2
špeciálne knižnice	-	-	-
Počet konzultácií	93	95	+ 2
Odborné podujatia	3	2	- 1

3.2 Vnútroknížničná metodika – zameranie

V rámci vnútroknížničnej metodiky sme sa zamerali na riešenie odborných a technických problémov súvisiacich s prevádzkou knižnice, usmerňovanie a inováciu odborných činností a služieb, vypracovanie koncepcií, interných dokumentov a metodických materiálov, rozborovú činnosť, spracovávanie štatistík, výkazov a správ, sprístupňovanie informácií o knižnici študentom vysokých škôl ako podklady na ich seminárne, bakalárske, diplomové a rigorózne práce, vypracovanie dotazníkov, formulárov a podkladov pre zriaďovateľa a Odbor kultúry ŽSK, SNK Martin a ďalšie inštitúcie (napr. prieskum Propagácia knižníc a ich činností vo vzťahu k verejnosti a vo vzťahu ku knižniciam v metodologickej pôsobnosti, odpočet plnenia Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti za roky 2021-2023, Súhrn aktivít zameraných na seniorov, prieskum na monitorovanie zabezpečenia udržateľnosti vykonávania projektu v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko-Slovensko 2014–20122 – projekt knižnice v Limanowej Poklady pohraničia, dotazník Kybernetická bezpečnosť organizácií na Slovensku, plnenie programového rozpočtu, ročný výkaz o knižnici, ročný výkaz neperiodických publikácií, spracovanie údajov do benchmarkingu knižnice, ročná správa o činnosti a hospodárení kultúrnej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK za r. 2022).

Od 1.10.2023 začala platnosť aktualizovaného a doplneného Knižničného a výpožičného poriadku, vrátane úpravy cenníka poskytovaných služieb.

Metodička zabezpečovala servis nad systémom Clavius, sumarizovala nájdené chyby, komunikovala s dodávateľmi systému a servisným technikom, aby bola zabezpečená korektná prevádzka systému a nová služba bezhotovostnej platby poplatkov. V priebehu roka komunikovala s firmou Paisy, dodávateľom digitálneho preukazu, pri riešení problémov a nastavení funkčnosti preukazov, zasielala digitálne preukazy používateľom. Dňa 16.2.2023 sa v OKAH uskutočnila porada riaditeľov a metodikov regionálnych knižníc Žilinského kraja s firmou Paisy a servisným technikom KIS Clavius Valérom Romokom k aktuálnemu a perspektívnemu fungovaniu digitálnych preukazov.

Metodička ako vedúci projektový manažér koordinovala realizáciu projektu *Kultúra nás spája*, ktorý bol podporený z Programu INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika v rámci Fondu malých projektov. Počas projektu zabezpečovala spoluprácu a komunikáciu s českým partnerom Městskou knihovnou Krnov, organizačné zabezpečenie a realizáciu aktivít projektu. Po ukončení projektu spracovala jeho vecné vyhodnotenie. Participovala na realizácii a vyhodnotila projekt Bezpečne vo virtuálnom svete, ktorý bol podporený z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR v oblasti vzdelávania. Spracovala projekt do Nadácie Orange Hravá robotika v knižnici, projekt Kultúrne a vzdelávacie podujatia Oravskej knižnice (2024) do FPU, Program 5.1.3, cezhraničný projekt do Programu INTERREG V-A Poľsko – Slovensko 2021-2027, Fond malých projektov, vrátane komunikácie s poľským partnerom, prekladateľkou a prieskumom trhu k jednotlivým položkám rozpočtu.

Metodička zabezpečovala administráciu požičiavania e-kníh, používania digitálnych preukazov, v čase neprítomnosti IT manažéra riešila problémy s výpočtovou technikou. Zabezpečovala mailovú komunikáciu s čitateľmi v rámci služby Spýtajte sa knižnice, komunikovala s CVTI pri plnení úloh vyplývajúcich z uzatvorenej dohody o partnerstve a spolupráci, komunikovala s pracovníkmi knižníc v Žilinskom kraji v súvislosti s používaním a nastavením digitálnych preukazov a fungovania KIS Clavius, Zúčastnila sa pri organizačnom zabezpečení a realizácii viacerých podujatí (KUKfest, Noc literatúry, aktivity projektov, realizácia výpožičných služieb na DO počas sobôt).

OKAH sa zapojila do národného projektu Zlepšovanie digitálnych zručností seniorov, ktorý realizovala Národná koalícia pre digitálne zručnosti a povolania SR - Digitálna Koalícia. Metodička komunikovala so zástupcami projektu, po obsahovej a technickej stránke

pripravila a realizovala 4 kurzy pod názvom Internet a e-mail pre seniorov v rozsahu 20 hodín. Počas kurzov sa účastníci krok za krokom učili používať počítač - ako ho zapnúť a vypnúť, pracovať s myšou, písať text, vyhľadávať informácie na internete, poslať mail, ako poslať a otvoriť si prílohy. Oboznámili sa aj s ďalšími funkciami a možnosťami prehliadača Google a v závere kurzu si on-line spôsobom otestovali nové zručnosti a získali certifikát o absolvovaní kurzu. Ako asistentka pri realizácii kurzov pomáhala Pavlína Martinkovičová, ktorá v knižnici vykonávala prax pre uchádzača o zamestnanie v rámci národného projektu „Prax pre mladých“.

Odbornú prax v knižnici absolvoval študent 3. ročníka Katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva na Žilinskej univerzite Kristián Kormaňák, ktorý sa zapájal do prác na jednotlivých oddeleniach, poskladal 3D tlačiareň a prezentoval zamestnancom jej fungovanie.

V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (Nariadenie GDPR) a Zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov knižnica vykonala technické, organizačné a personálne opatrenia zodpovedajúce legislatívnym podmienkam spracúvania osobných údajov. Knižnica má vypracovanú bezpečnostnú smernicu v oblasti ochrany osobných údajov, s tretími stranami, ktoré majú k osobným údajom prístup v rozsahu potrebnom na zabezpečenie prevádzky softvéru a hardvéru, má uzatvorené zmluvy o ochrane osobných údajov podľa Nariadenia GDPR. V súvislosti s účinnosťou tohto nariadenia knižnica zároveň zvýšila ochranu svojho webového sídla a online katalógu pomocou SSL certifikátu. Týmto opatrením sa zabezpečila dátová komunikácia medzi webom/katalógom knižnice a návštevníkmi, aby sa zabránilo prípadnému úniku osobných údajov a hesiel našich používateľov pri vstupe do ich čitateľského konta. Pre lepšiu ochranu osobných údajov zamestnancov knižnica v závere roka 2022 zakúpila elektronický dochádzkový systém Fingera od spoločnosti Innovatrics, ktorá patrí medzi svetovú špičku v oblasti biometrických technológií, zameraných na identifikáciu a verifikáciu osôb. Do skúšobnej prevádzky bol systém uvedený v apríli 2023, od septembra 2023 sa evidencia dochádzky zamestnancov vedie len pomocou tohto systému.

3.3. Okresná metodická pôsobnosť

Tab. 23 Okresná metodická pôsobnosť

Rok	Počet verejných knižníc v metodickej pôsobnosti *	Úväzok metodičky pre okresnú metodikú	Počet odborných podujatí pre knihovníkov	Počet metodických návštev mestských a obecných knižníc	Počet konzultácií
2022	56	1	3	14	93
2023	56	1	2	18	95

* bez regionálnej knižnice

3.4 Stav verejných knižníc v metodickej pôsobnosti knižnice podľa jednotlivých okresov:

Oravská knižnica A. Habovštiaka má vo svojej metodickej pôsobnosti 56 verejných knižníc v okrese Dolný Kubín (1 obecná profesionálna, 21 neprofesionálnych), Námestovo (1 mestská, 2 obecné profesionálne, 18 neprofesionálnych) a Tvrdošín (2 mestské, 1 obecná profesionálne, 10 neprofesionálnych). V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa stav knižnic nezmenil.

Tab. 24 Verejné knižnice

Ukazovateľ	Okres Dolný Kubín	Okres Námestovo	Okres Tvrdošín
Počet obyvateľov v okrese spolu	38 769	64 166	35 768
Počet obyvateľov v okresnom sídle	17 643	7 503	8 784
Počet školopovinných detí v okrese	3 748	7 934	3 480
Počet školopovinných detí v okresnom sídle	2 531	1 162	832
Počet verejných knižníc v okrese	23	20	13
z toho regionálna knižnica	1	0	0
mestské knižnice + pob.	0	1	2
profes. knižnice + pob.	1	3	1
neprof. knižnice + pob.	21	18	10
Počet zrušených knižníc			
Počet nepracujúcich knižníc			
z toho počet knižníc nepracujúcich viac ako 5 rokov			
Počet knižníc s obnovenou činnosťou			
Zmeny v profesionalizácii /+ -/			
Počet knižníc bez finančných prostriedkov na nákup KF			
Počet automatizovaných knižníc			
Počet knižníc s internetom pre verejnosť			
Centrálny nákup pre knižnice - počet knižníc			
Počet spracovaných projektov/počet konzultácií k projektom			

Sieť profesionálnych knižníc

Sieť verejných knižníc s profesionálnymi pracovníkmi v metodickej pôsobnosti Oravskej knižnice tvoria 3 mestské knižnice a 5 obecných knižníc. Všetky verejné knižnice s profesionálnymi zamestnancami v metodickej pôsobnosti OKAH majú výpočtovú techniku, knihovnícky program a prístup na internet. Knižnično-informačný systém Clavius používa Mestská knižnica v Trstenej, Námestove a Tvrdošíne, Obecná knižnica v Rabči, Nižnej a Zákamennom, všetky knižnično-informačné služby sú automatizované a knižnice umožňujú svojim čitateľom aj vyhľadávanie dokumentov v on-line katalógoch a prístup do čitateľského konta. Tieto knižnice prechádzali od roku 2010 postupne z KIS Libris do KIS Clavius, priebežne im bola poskytovaná metodická pomoc pri zaškolení v práci s novým systémom. Obecná knižnica v Oravskej Lesnej používa systém Libris, z dôvodu častej zmeny na mieste knihovníka sa ešte nepristúpilo k realizácii automatizovaných výpožičných služieb. V knižnici v Zázrivej pokračovalo retro spracovanie knižničného fondu v systéme MaSK. Knižnica v Zákamennom v roku 2021 prekonvertovala svoje dáta z KIS Libris do Clavia. Fondy v knižniciach v Nižnej, Zákamennom, Oravskej Lesnej a Zázrivej obsahovali veľa zastaranej, opotrebovanej a duplicitnej literatúry, knižnice boli usmernené, aby sa výraznejším spôsobom zamerali na vyradovanie tejto literatúry, v niektorých knižniciach metodička priamo realizovala výber kníh navrhnutých na vyradenie.

Interiérovou úpravou vo viacerých etapách v r. 2018-2022 prešla Mestská knižnica v Trstenej, Tvrdošíne a Námestove, Obecná knižnica v Zákamennom, Oravskej Lesnej a Rabči. Knižniciam boli podporené projekty z dotačného systému FPU a za finančného príspevku zriaďovateľov sa zmenili na moderné, esteticky atraktívne a používateľsky komfortnejšie kultúrno-informačné centrá v mieste svojho pôsobenia.

Metodická pomoc sa zameriavala aj na poskytovanie odborných usmernení a konzultácií pri vypracovávaní a záverečnom vyhodnocovaní projektov do grantového systému FPU.

Projekty na nákup literatúry v roku 2023 podali knižnice v Námestove (podporený vo výške 9000 Eur), Rabča (3 000 Eur), Tvrdošín (3 800 Eur), Trstená (2 800 Eur), Zákamenné (1 300 Eur), Zázrivá (1 000 Eur). Projekty na získanie interiérového a technického vybavenia podala knižnica v Námestove (nepodporené). Projekty na podporu podujatí podali knižnice v Námestove (4 000 Eur), Rabči (2 000 Eur), Trstená (2 000 Eur).

Sieť neprofesionálnych knižníc

Metodická činnosť v rámci neprofesionalizovaných verejných knižníc bola aj v tomto roku zameraná na zisťovanie stavu a činnosti jednotlivých obecných knižníc, odbornej úrovne vedenia základných evidencií, korektné vyplňanie ročného štatistického výkazu o činnosti knižnice, úrovne poskytovania výpožičných služieb, zaškoľovanie nových neprofesionálnych knihovníkov, odporúčania pri plánovaní automatizácie knižníc a následné zaškoľovanie pri práci s knižnično-informačnými systémami, vypracovávanie, realizáciu a vyhodnocovanie projektov, usmernenie pri realizácii fyzických revízií knižných fondov a ich následnom evidenčnom vysporiadaní, ponuka darovaných a vyradených kníh na obohatenie fondu. V niektorých obciach sa objavili tendencie zlučovať verejné knižnice so školskými, v týchto prípadoch usmerňujeme pracovníkov obecných úradov, aby dodržiavali metodické pokyny SNK k zlučovaniu knižníc, keďže v obciach dochádza k ich faktickému zlúčeniu, ale nie sú zrealizované náležité administratívne zmeny (rozhodnutie obecného zastupiteľstva o zlúčení, zmena štatútu, odhlásenie pôvodnej knižnice a nahlásenie novej v Zozname knižníc SR).

V rámci svojej metodickej pôsobnosti poskytujeme knihovníkom neprofesionálnych knižníc, prípadne pracovníkom obecných úradov odborné usmernenie a konzultácie pri vypracovávaní projektov do grantového systému FPU. V roku 2023 podalo projekty na nákup knižného fondu 7 knižníc: Krušetnica (podporené sumou 1 000 Eur), Novoť (1 300 Eur), Lokca (1 300 Eur), Štefanov nad Oravou (1 500 Eur), Liesek (1 200 Eur), Habovka (1 200 Eur), Brezovica (1 300 Eur),

Žiadosti do programu FPU 5.1.2 Vybavenie knižníc a menšia knižničná infraštruktúra, na získanie interiérového a technického vybavenia podalo 5 knižníc: Lokca (podporené sumou 7 000 Eur), Medzibrodie nad Oravou (2 000 Eur), Liesek (nepodporené), Pribiš (nepodporené), Bobrov (nepodporené).

Nepodporenie žiadostí knihovníkov a pracovníkov obecných úradov do značnej miery demotivuje, aby aktívne využívali tieto možnosti v ďalších rokoch.

V sieti neprofesionálnych knižníc majú automatizovaný knižnično-informačný systém Libris Obecná knižnica v Oravskej Polhore a Oravskom Podzámku (v r. 2021 stagnujúca), systém MaSK knižnice v Rabčiciach, Podbieli, Novoti. Knižnica v Habovke prešla v r. 2021 zo systému Mask do KIS Clavius. Obecná knižnica v Oravskom Veselom realizovala spracovanie svojho fondu v programe Clavius. V roku 2018 bol do Obcej knižnice v Zuberci zakúpený KIS Clavius a knihovníčka spracovala celý knižný fond a v roku 2019 pristúpila k realizácii automatizovaných výpožičných služieb. V roku 2022 prešla knižnica v Liesku z KIS Libris do KIS Clavius, knižnica v Štefanove nad Oravou používa program WinCITY knižnica, program pre knižnice ako súčasť balíka programov pre samosprávy od spoločnosti Topset Solutions. Niektoré knižnice majú svoj fond, čitateľov a výpožičky evidované v tabuľkách Excel, ktoré si naformatovali podľa predlôh prírastkového zoznamu, zoznamu čitateľov a denníka činnosti s možnosťou jednoduchého vyhľadávania v týchto súboroch. Niektoré knižnice s neprofesionálnymi knihovníkmi a školské knižnice prejavili záujem o automatizáciu. Knihovníkov, pracovníkov obecných úradov a škôl sme informovali o možnostiach výberu knihovníckych softvérov.

Oficiálne sumárne štatistické údaje siete verejných knižníc okresov Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín poskytne Národné osvetové centrum až po spracovaní celého

štatistického zisťovania v oblasti kultúry, ktorého sú aj za oblasť knižníc od roku 2015 povereným garantom.

Sieť školských a špeciálnych knižníc

Tab. 25 Sieť školských knižníc

Ukazovateľ	Okres Dolný Kubín	Okres Námestovo	Okres Tvrdošín
Počet školských knižníc v metodologickej pôsobnosti (ZŠ, SŠ)	14	20	12
Počet metodických návštev školských knižníc	2	0	0
Počet metodických konzultácií	0	0	0

Tab. 26 Špeciálne knižnice

Ukazovateľ	Okres Dolný Kubín	Okres Námestovo	Okres Tvrdošín
Počet metodických návštev špeciálnych knižníc	0	0	0
Počet metodických konzultácií	0	0	0

Do roku 2020 (vrátane) mala koordinátorka KVC a služieb v pracovnej náplni aj metodickú činnosť pre školské knižnice a keď realizovala podujatie na škole, ktorá mala školskú knižnicu, zrealizovala aj metodickú návštevu. Od roku 2021 metodickú činnosť pre školské a špeciálne knižnice poskytujeme na požiadanie. Na webovej stránke Oravskej knižnice sú zverejnené základné informácie pre prácu školských knižníc.

Situácia v školských knižniciach sa zlepšuje, predovšetkým v tých, ktoré mali podporené projekty z MŠ SR a FPU. Školské knižnice rozvíjajú svoju činnosť predovšetkým v súlade s vyučovacím procesom školy a rozvíjaním čitateľskej gramotnosti žiakov. Priestorovo a materiálne sú vybavené podľa možností školy. Knižničný fond sa dopĺňa najmä z nákupov, ale tiež z darov od sponzorov, rodičov detí a učiteľov. Pozitívnym faktom je, že viaceré školy pravidelne vyčleňujú finančné prostriedky na nákup kníh i periodík a získavajú zdroje v rámci projektov na modernizáciu svojich knižníc. Knižnice si vedú evidencie a spracúvajú štatistické výkazy, čitateľské zázemie tvoria žiaci, učitelia a ostatní pracovníci školy.

Školské knižnice sa zapájajú aj do tradičného celoslovenského súťažného projektu Najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice, v aktuálnom 19. ročníku to bola téma Školská knižnica vám dáva priestor, aby ste boli výnimoční“, súťaže sa zúčastnili za oravský región knižnice pri ZŠ M. Kukučina D. Kubín, SPŠ Tvrdošín, ZŠ Slnecná Námestovo, Gymnázium Trstená, ZŠ s MŠ Mútne, ZŠ s MŠ Komenského D. Kubín, ZŠ s MŠ Oravská Polhora, Špeciálna ZŠ D. Kubín. Knižnica pri ZŠ Slnecná Námestovo získala 4. miesto spomedzi 167 zapojených škôl.

V školských knižniciach ako knihovníci pracujú zamestnanci škôl, najmä pedagógovia. V ZŠ M. Kukučina v Dolnom Kubíne bolo v knižnici vytvorené chránené pracovisko pre knihovníka a knižnica je v prevádzke každý pracovný deň. Podobná je i situácia v ZŠ Janka Matúšku v Dolnom Kubíne, kde pracuje školská knihovníčka na plný pracovný úväzok. V týchto knižniciach pripravujú školské knihovníčky aj kultúrno-výchovné podujatia pre žiakov školy.

Metodickú pomoc školským knižniciam poskytujeme v oblasti spracovania fondu, jeho evidencie v prírastkovom zozname a klasifikácie podľa MDT, stavania knižného fondu, vyradovania literatúry, informovaní o dostupných knižnično-informačných systémoch, príprave projektov a podujatí. V hodnotenom roku bola poskytnutá metodická pomoc školskej knižnici pri ZŠ J. Matúšku v Dolnom Kubíne.

4. Knižnica a spolková činnosť

Oravská knižnica je kolektívnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc (SSKK) a členom Slovenskej asociácie knižníc. Obidve profesijné organizácie sa podieľajú na príprave a realizácii odborných vzdelávacích aktivít pre knižnice a vytvárajú podmienky pre riešenie odborných a legislatívnych problémov knižníc. Pracovníci knižnice sa do činností týchto organizácií zapájali účasťou na vzdelávacích podujatiach.

Riaditeľ OKAH Roman Večerek pôsobí od r. 2022 v Správnej rade SAK, je predsedom odbornej komisie pre edičnú činnosť a marketing knižníc, členom odbornej skupiny pre medzinárodnú spoluprácu, členom sekcie verejných knižníc a zodpovedným redaktorom Bulletinu SAK. Pracovníčka OKAH Katarína Kožáková je členkou redakčnej Bulletinu SAK.

Riaditeľ OKAH Roman Večerek sa ako zástupca SAK zúčastnil v dňoch 15. – 17. 10. 2023 Na Kolokviu českých, moravských a slovenských bibliografov vo Vedeckej knižnici v Olomouci. V dňoch 17.-20.4.2023 sa spolu s predsedom SAK Ondrejom Látkom a riaditeľkou TK Martin Alžbetou Martinickou zúčastnil na 31. ročníku medzinárodnej odbornej knihovníckej konferencie, ktorú organizuje EBLIDA (Európsky výbor knižničných, informačných a dokumentačných asociácií). Hlavnou témou konferencie pod názvom „Kto má strach zo silných knižníc? Posilnenie postavenia občanov pre demokratickú a udržateľnú spoločnosť“ bolo demokratické presadzovanie ľudských práv v knižniciach, otvorenosť knižníc, ktoré využívajú moderné metódy a technológie pre integráciu menšín, celoživotné vzdelávanie pre digitálnu gramotnosť a prácu s komunitami. Riaditeľ OKAH Roman Večerek sa spolu s ďalšími členmi Správnej rady SAK a zástupcami verejných, akademických a vedeckých knižníc SR zúčastnil študijnej cesty do Európskeho parlamentu v Bruseli na pozvanie Európskeho parlamentu – Kancelárie na Slovensku. Účastníci sa stretli so slovenskými poslancami EP – Martinom Hojsíkom, Vladimírom Bilčíkom a Robertom Hajšelom, ktorým prezentovali najpálčivejšie problémy slovenského knihovníctva - prístup knižníc k digitálnemu obsahu, digitalizácia knižných dokumentov, elektronické knihy, elektronická databázy a prístup k nim, výzvy programov Európskej únie, odporúčania EBLIDA. Riaditeľ Kancelárie Európskeho parlamentu Stephen Clark na stretnutí prezentoval dôležitosť Európskej únie a postavenie knižníc v únii. Zástupcovia knižníc S. Clarka informovali o problém s dezinformáciami na Slovensku a úsilí knižníc systematicky sa venovať tejto problematike, ako aj ďalších problémoch slovenského knižničného systému. Účastníci navštívili knižnicu Európskeho parlamentu, návštevnícke centrum Parlamentárium a Dom európskej histórie.

OKAH je kolektívnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc, individuálnymi členmi je 9 pracovníkov knižnice. Vo výbore krajskej pobočky SSKK zastupuje OKAH Martina Fecskeová.

5. Štandardy pre verejné knižnice

Metodickým usmernením Ministerstva kultúry SR č. MK-4315/2020-110/11107 z 21.7.2020 boli zverejnené štandardy pre verejné knižnice vymedzujúce kvalitatívne a kvantitatívne parametre, ktoré majú knižnice spĺňať, aby sa ich činnosť a výsledky považovali za optimálne. Pre Oravskú knižnicu AH, ktorá patrí do kategórie sídiel do 20 000 obyvateľov, je odporúčané dosiahnutie nasledovnej úrovne štandardov:

Štandard	Odporúčaná hodnota	OKAH 2022	OKAH 2023
Umiestnenie knižnice	Zreteľné označenie, dostupnosť 15 min. jazdy autom v meste	Štandard splnený	Štandard splnený
Priestory pre používateľov	Min. 60 m ² na 1000 obyvateľov	37 m ²	39 m ²
Prevádzkový čas	40-45 týždenne	50	50
Knižničný fond	Nákup 1 € na obyvateľa	1,05	1,20
Študijné miesta	50	34	34
Prístup k internetu	6 verejne prístupných staníc	8	11
Webové sídlo	Dostupnosť informácií na webe	Štandard splnený	Štandard splnený
Elektronický katalóg	Dostupnosť on-line katalógu	Štandard splnený	Štandard splnený
Personálne zabezpečenie	Zabezpečenie všetkých úloh	Štandard splnený	Štandard splnený
Vzdelávanie zamestnancov	1 zamestnanec = 40 hodín ročne	Nesplnené	Nesplnené
Spokojnosť používateľov	- Viac ako 90 % používateľov nad 15 rokov hodnotí služby ako veľmi dobré/dobré - Viac ako 75 % používateľov do 15 rokov hodnotí služby ako veľmi dobré/dobré	Nesledované	Nesledované
Počet podujatí	300	683	930
% používateľov	15	16,73	17,21

6. Závěry

Z hľadiska realizácie jednotlivých úloh Stratégie slovenského knihovníctva môžeme činnosť Oravskej knižnice A. Habovštiaka v roku 2023 hodnotiť nasledovne:

Strategická oblasť 1. Formovanie informačných potrieb, podpora informačnej gramotnosti, riadenie a rozvoj ľudských zdrojov pre trvalú udržateľnosť a rozvoj činnosti knižníc.

Plnenie:

Oravská knižnica A. Habovštiaka zabezpečuje slobodný prístup k informáciám a poznatkom, svojou činnosťou vytvára podmienky pre rovnoprávne uspokojovanie kultúrnych, spoločenských a informačných potrieb a záujmov všetkých používateľov. Zohráva dôležitú úlohu v subsystéme neformálneho a informálneho vzdelávania, pri zvyšovaní čitateľskej a informačnej gramotnosti svojich používateľov, o čom svedčí aj vysoký počet realizovaných kultúrno-výchovných aktivít – 930 podujatí pre 22 055 účastníkov. Prioritou vo výchovno-vzdelávacom pôsobení je zvyšovanie informačnej gramotnosti všetkých kategórií používateľov, zvyšovanie čitateľskej gramotnosti a rozširovanie poznatkov z literatúry, najmä vekovej kategórie detí a mládeže, ako aj participácia na regionálnej výchove a podpore tvorivosti a záujmu o celoživotné vzdelávanie sa a aktívne trávenie svojho voľného času. Vysoký počet aktivít pre deti a mládež je výsledkom výbornej spolupráce so všetkými typmi škôl v meste Dolný Kubín a širšom okolí a zvýšeného záujmu pedagógov, ktorí tým oceňujú prínos našich podujatí vo výchovno-vzdelávacom procese. Rozsiahla je aj spolupráca s občianskymi združeniami, kultúrnymi inštitúciami, regionálnymi médiami a ďalšími subjektmi, s ktorými participujeme na realizácii

kultúrno-spoločenských aktivít, čím naplníme myšlienku fungovania knižnice ako komunitného, kultúrno-výchovného a informačného centra.

V centre našich aktivít a služieb sú aj znevýhodnené skupiny obyvateľov, dlhodobo knižnica spolupracuje so Spojenou školou – Špeciálnou ZŠ pre žiakov s telesným postihnutím a zariadením sociálnej služby Denný stacionár Miško. V roku 2023 v spolupráci OZ *Úsmev prosím* dostali šancu traja mladí chlapi s Downovým syndrómom raz za dva týždne na pár hodín vyskúšať si pod dohľadom mentorov rôzne činnosti v knižnici. Po prvýkrát v živote mali možnosť zapojiť sa do pracovného procesu, získať nové skúsenosti a prežiť si pocit užitočnosti. Pod názvom Ruka v ruke sme s Centrom sociálnych služieb Brezovec, ZŠ J. Matušku, ZŠ M. Kukučina a MŠ Obrancov mieru v Dolnom Kubíne už druhý rok realizovali spoločný medzigeneračný sociálny experiment, v rámci ktorého sa seniori a deti počas roka pravidelne stretávali, čítali si, komunikovali, tvorili. Za realizáciu tejto aktivity bola OKAH zo strany Slovenskej asociácie knižníc udelená v roku 2023 cena SAKAČIK.

Znevýhodnenej skupine ľudí – osobám bez domova boli určené aktivity projektu *Predsudky*. Cieľom projektu bola podpora dostupnosti kultúry ľuďom bez domova, rozvoj ich kultúrnych potrieb, sebarealizácia, tvorivé využitie voľného času, možnosť verejnej prezentácia umeleckých výtvorov a pocitov znevýhodnených osôb pred širokou verejnosťou, ako aj poukázanie na potrebu tolerancie, predchádzanie predsudkov a stereotypov, posilňovanie vzťahov medzi znevýhodnenými skupinami a majoritou. Tvorivé dielne pre nich boli pripravené v spolupráci s lektormi z oblasti literárneho, výtvarného a fotografického umenia. Stretnutí sa zúčastňovali aj psychológovia, ktorí účastníkov usmerňovali pri vyjadrovaní ich pocitov.

Realizovali sme tretí ročník vianočnej knižnej zbierky „Darujeme darované“, v rámci ktorej sme odovzdali viac ako 120 kníh, darovanými našimi čitateľmi, do Centra sociálnych služieb Brezovec, zariadeniu nízko-prahovej sociálnej služby pre deti a rodiny, nocľahárni STOP-ŠANCA a Zariadeniu opatrovateľskej služby v Dolnom Kubíne.

V roku 2023 bolo pre znevýhodnené skupiny používateľov uskutočnených 73 podujatí, z toho 33 pre osoby so zdravotným postihnutím, 31 pre seniorov, 9 pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením.

V oblasti rozvoja ľudských zdrojov a vzdelávania pracovníkov knižnice v roku 2023 organizácia podporila ich ďalšie odborné vzdelávanie formou účasti na jednotlivých seminároch, školeniach, webinároch realizovaných SNK Martin a inými inštitúciami podľa svojho pracovného zamerania (napr. Knižnica v živote dieťaťa, Riziká virtuálneho sveta, Kybernetická bezpečnosť, Benchmarking knižníc, Marketing, Katalogizačné a bibliografické spracovanie kníh, LEGO Education SPIKE Essential, Interreg Poľsko - Slovensko 2021 – 2027).

V súvislosti so získaním bezplatného prístupu do elektronických informačných zdrojov CVTI absolvovali pracovníci oddelenia náučnej literatúry on-line školenia, zamerané na vyhľadávanie a rešeršovanie relevantných informácií v databázach Elsevier: ScienceDirect a Primo. Riaditeľ OKAH Roman Večerek vystúpil dňa 20.9.2023 na 1. ročníku diskusného fóra Na slovíčko knihovníci, ktoré sa zaoberalo témou Spolupráca – najobtiažnejšia knihovnícka disciplína. On-line diskusie sa zúčastnil aj riaditeľ Knižničného inštitútu z Národnej knižnice ČR a zástupcovia SNK Martin.

Strategická oblasť 2. Budovanie, trvalé uchovanie, rozvoj a ochrana knižnično-informačných fondov

Plnenie:

Základným predpokladom poskytovania kvalitných knižnično-informačných služieb všetkým našim používateľom je kvalitné dopĺňovanie knižničného fondu. V situácii

limitovaných finančných zdrojov musia verejné knižnice v oblasti akvizície nových fondov neustále riešiť náročnú úlohu ako zosúladiť záujmy a požiadavky rôznorodých používateľských skupín, bohatú ponuku knižného trhu a svoje finančné možnosti. Oravská knižnica A. Habovštiaka získava nové prírastky kníh viacerými spôsobmi a z viacerých finančných zdrojov - prostriedkami od zriaďovateľa, mimorozpočtovými prostriedkami, ktoré získa vlastnou iniciatívou prostredníctvom grantov a dotácií, darom od priaznivcov knižnice, vydavateľstiev a iných organizácií.

V oblasti zabezpečovania informačných zdrojov bola dosiahnutá vyššia úroveň ako v predchádzajúcom roku, do fondu bolo získaných 1 875 knižničných jednotiek v celkovej hodnote 18 107,37 €, čo je o 92 knižničných jednotiek a 2 279,95 € viac ako v predchádzajúcom roku. Na nákup knižničného fondu, vrátane periodík, bolo vynaložených 21 210, 29 €, čo bolo o 2 495,85 € viac ako v predchádzajúcom roku. Podiel finančných zdrojov zriaďovateľa, vrátane vlastných príjmov predstavoval sumu 4 471,91 €, mimorozpočtové prostriedky na nákup fondu dosiahli úroveň 13 635,45 €, čo predstavuje 64 % z celkovej sumy vynaloženej na nákup knižničného fondu. Významným zdrojom dopĺňovania knižničného fondu sú aj dary od fyzických a právnických osôb, z počtu všetkých získaných knižničných jednotiek predstavovali dary podiel 14 %.

V nákupe knižničného fondu sa podarilo prekročiť odporúčaný štandard pre náš typ knižnice, ktorý má stanovenú sumu 1 € na 1 obyvateľa v kalendárnom roku, OK AH dosiahla v roku 2023 úroveň 1,20 €.

Strategická oblasť 3. Optimalizácia a rozvoj knižnično-informačných služieb a metód správy informácií a znalostí

Plnenie:

Oravská knižnica poskytuje svojim používateľom všetky štandardné knižnično-informačné služby (výpožičné, rešeršné, bibliograficko-informačné, služby MVS), ako aj elektronické služby, o ktoré je zo strany používateľov zvýšený záujem, čo dokumentuje ich nárast v štatistických výstupoch. Poskytovať kvalitné elektronické služby nám umožňuje knižnično-informačného systém Clavius, ktorý v r. 2012 knižnica získala prostredníctvom projektu ŽSK Informácie bez hraníc, spolufinancovaného Európskou úniou v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007-2013. Naši používatelia v rámci on-line služieb ocenili nové možnosti pri vyhľadávaní literatúry v on-line katalógu a vstupe do svojho konta (predĺžiť si výpožičnú dobu dokumentov, rezervovať žiadaný dokument, nastaviť si grafický vzhľad konta, zvoliť jazyk, zvoliť si zasielanie noviniek mailom, možnosť hodnotiť knihy, ktoré má používateľ požičané, nastaviť si spôsob a rozsah vyhľadávania dokumentov, zvoliť si spôsob zobrazovania výsledkov vyhľadávania). On-line spôsobom poskytujeme podľa záujmu aj ďalšie služby, napr. zasielanie tematických rešeršných výstupov, faktografických údajov a pod. Nový KIS Clavius nám umožnil aj zdieľanú katalogizáciu, stiahnutie záznamov prvotne spracovaných SNK Martin a knižnicami v konzorciu Virtua, Národní knihovnou Praha, Knihovnou mesta Ostrava a knižnicami, používajúcimi KIS Clavius, čím sa zredukovala duplicita a multiplicita pri spracovávaní dokumentov. Regionálne knižnice Žilinského kraja sú prepojené v rámci spoločného súborného on-line katalógu, čím používateľ získava komplexnejšie informácie a je aj efektívnym nástrojom pre služby MVS. Používatelia majú možnosť využívať aplikáciu SMARTkatalog2, ktorá im zabezpečí prístup do on-line katalógu zo svojich mobilných zariadení kedykoľvek a kdekoľvek. V roku 2019 bol do on-line katalógu Carmen ku každej knihe pridaný QR kód, aby sa zvýšil komfort používateľov pri vyhľadaní požadovaných dokumentov po príchode do knižnice. Knižnica používa typ VDSL internetového pripojenia s neobmedzeným prenosom dát a rýchlosťou 70-90/3,7-11 Mbit/s, čím sme zabezpečili rýchle

generovanie a zobrazovanie vyhľadávaných informácií v on-line katalógu knižnice, čo naši používatelia veľmi ocenili. V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (Nariadenie GDPR) a Zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov má od roku 2018 OKAH zabezpečenú kvalitnejšiu ochranu webového sídla a on-line katalógu implementáciou SSL certifikátu za účelom zabránenia prípadného úniku osobných údajov a hesiel našich používateľov, používaných pri vstupe do ich čitateľského konta. V roku 2022 sme sprístupnili bezplatné wifi pripojenie na internet, ktoré mohli využívať návštevníci detského oddelenia, aj na oddelení náučnej literatúry.

Servisná zmluva pre KIS Clavius je uzatvorená s p. Valérom Romokom, ktorý priebežne realizoval optimálne nastavenia funkcií KIS Clavius a on-line katalógu Carmen, kontroloval a vyhodnocoval bezpečnostné nastavenia serverov a upozorňoval na bezpečnostné riziká. OKAH zaplatila za ročnú licenciu všetkých používaných modulov sumu vo výške 1 335,55 Eur, za servisné služby podľa počtu pracovných staníc, na ktorých sa prevádzkoval KIS Clavius, sumu vo výške 805 Eur.

V roku 2021 začala spolupráca s Centrom vedecko-technických informácií, čím sme mohli čitateľom ponúknuť možnosť bezplatného prístupu do svetových odborných online databáz a využívať službu Bookport. Prístup do databáz nám umožňuje zvýšiť kvalitu poskytovaných rešeršných služieb. V roku 2022 sme ponúkli čitateľskej verejnosti novú službu – bezplatný vstup do databázy PressReader, ktorá obsahuje viac ako 7 000 titulov.

V roku 2021 sme sa zapojili do súborného katalógu InfoGate, bibliografické záznamy fondu OK AH sa sprístupnili na portáli InfoGate. Katalóg je využívaný aj pri katalogizácii nových prírastkov kníh.

Čitatelia majú možnosť požičiavať si e-knihy na základe licenčnej zmluvy s dodávateľom Palmknihy s.r.o Praha, aj v roku 2023 OKAH poskytovala túto službu pre záujemcov bezplatne a každý čitateľ si mohol mesačne požičať tri knihy. V roku 2022 sme ako novinku sprístupnili digitálnu knižnicu detských e-kníh od spoločnosti Kubo Media s.r.o. Bratislava. Obsahuje viac než tisíc titulov kníh, predovšetkým pre škôlkarov a najmladších školákov. Za sprístupnenie tejto smart novinky získala Oravská knižnica v r. 2023 1. miesto v kategórii Regionálne inovácie v rámci iniciatívy ŽSK Inovácia Žilinského kraja.

V októbri 2021 sme ako prvá knižnica na Slovensku spustili novú digitálnu službu s názvom Digitálny čitateľský preukaz, moderné smart riešenie čitateľských preukazov. Softvér bol vyvinutý v spolupráci s firmou Paysy, do konca roka začalo digitálny preukaz používať 736 čitateľov (v r. 2022 to bolo 571 čitateľov). Čitateľ má vďaka tejto aplikácii v mobilnom telefóne všetky informácie o vypožičaných knihách, ich počte a dátume vrátenia. Formou notifikácií knižnica zasiela aktuálne informácie a pozvánky na podujatia, preukaz je prelinkový na on-line katalóg a informácie o e-knihách. Voliteľnou funkciou je nastavenie si zasielania informácií o novinkách v knižnom fonde. Prostredníctvom digitálneho preukazu sú zasielané aj pripomienky o končiacej sa výpožičnej dobe a upomienky pri nevrátení kníh v termíne. V roku 2023 OKAH mala podporený projekt od ČSOB nadácie z grantového programu Digitálny Smart grant v sume 10 000 Eur, v rámci ktorého budú doprogramované ďalšie funkcionality digitálneho preukazu.

Počas rola sa kládol dôraz na proaktívnu propagáciu a marketingovú činnosť knižnice, zintenzívnilo sa používanie sociálnych sietí, zvýšila sa frekvencia príspevkov, rozšírilo sa ich tematické zameranie a rozsah. OK AH bola iniciátor marketingovej kampane S knižnicou na každom kroku, do ktorej sa postupne zapojili aj ostatné regionálne knižnice v Žilinskom kraji. Zámerom kampane je propagácia knižnice a jej služieb na nových a netradičných miestach prostredníctvom nálepiek, ktorých grafický a textový vizuál kreatívne odkazuje na prepojenie knihy a samotnej prevádzky. Na nálepkách je umiestnený programovateľný QR kód. Jeho flexibilita spočíva v tom, že štandardne odkáže čitateľa na web knižnice. Administrátor

knižnice ho dokáže aj na diaľku preprogramovať, aby čitateľa presmeroval na konkrétnu aktivitu, program, ktorý chce knižnica v danom čase promovat' na vlastnom webe. V roku 2023 sme zaznamenali 183 presmerovaní z QR kódov na web stránku knižnice. Aj používanie digitálneho čitateľského preukazu nám poskytlo ďalší marketingový nástroj – možnosť zasielania informácií a pozvánok, ktoré sa zobrazia v mobilnej aplikácii čitateľov. Držiteľom digitálneho preukazu bolo zaslaných 41 notifikácií s pozvánkami na podujatia a ďalších informácií.

Záujem zo strany používateľov o knižnično-informačné služby a ďalšie aktivity knižnice dokumentuje, že Oravská knižnica A. Habovštiaka je významnou kultúrnou, informačnou a vzdelávacou inštitúciou v územnej oblasti svojho pôsobenia a svojimi výsledkami činnosti sa dlhodobo zaraďuje do kategórie regionálnych knižníc s nadpriemernými dosiahnutými ukazovateľmi v rámci každoročného celoslovenského hodnotenia knižníc.

Na základe podkladov odborných pracovníkov knižnice spracovala:
Mgr. Martina Fecskeová, metodička Oravskej knižnice A. Habovštiaka

OBSAH SPRÁVY

I. VŠEOBECNÁ ČASŤ

4. Úlohy a miesto kultúrnej organizácie v národnom systéme kultúrnych organizácií	
4.1. Poslanie knižnice a jej funkcie	1
4.2. Plnenie prioritných úloh v roku 2022	2
4.3. Sieť verejných knižníc v regióne v zriaďovateľskej pôsobnosti iných subjektov	6
4.4. Potenciálne používateľské zázemie	6
5. Vzájomná koordinácia a kooperácia	
5.1. Spolupráca s kultúrnymi organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK	7
5.2. Spolupráca s kultúrnymi organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti iných subjektov	7
5.3. Spolupráca s mestami a obcami, organizáciami 3. sektoru, s občianskymi združeniami, s organizáciami poskytujúcimi služby v oblasti kultúry	8
5.4. Medzinárodná spolupráca – komentár, prehľad subjektov a aktivít	9
6. Riadiaca a kontrolná činnosť.	
6.1. Výsledky vnútornej kontrolnej činnosti	10
6.2. Výsledky kontrolnej činnosti kontrolných orgánov	10
7. Návštevnosť kultúrnej organizácie	11
8. Otváracie hodiny pre verejnosť a výška vstupného v roku 2015	
8.1. Otváracie hodiny centrálného objektu	11
8.2. Otváracie hodiny pobočiek, expozícií	11
8.3. Týždenný výpožičný čas	1
8.4. Výška vstupného - ročný registračný poplatok	11
8.5. Poskytované zľavy	11
8.6. Zmeny v otváracích hodinách a vo vstupnom v roku 2022	12
9. Projektová činnosť kultúrnej organizácie, granty, nadácie	12
6.1. Sponzorské príspevky, fundraising	12
10. Public relations	
7.1 Odborná publikačná činnosť pracovníkov kultúrnej	13
7.2 Publikačná činnosť o kultúrnej organizácii a jej činnosti	13
7.3 Edičná činnosť	14
7.4 Web stránka knižnice	15
7.5 Sociálne siete	15
7.6 Ďalšie aktivity knižnice v online prostredí	16
7.7 Iné marketingové aktivity	16
11. Ocenenia organizácie a jej pracovníkov	16
12. Majetok vo vlastníctve ŽSK v správe kultúrnej organizácie, priestorové podmienky, výstavba, rekonštrukcie	

12.1.	Pasportizácia nehnuteľného majetku vo vlastníctve ŽSK v správe OK AH	17
12.2.	Aktuálny stavebno-technický stav nehnuteľností	17
12.3.	Prevádzkované priestory využívané na vlastnú činnosť	17
12.4.	Prevádzkované priestory prenajaté od iných subjektov	17
12.5.	Prevádzkované priestory prenajaté iným subjektom	17
12.6.	Rekonštrukcie	18
12.7.	Opravy a údržba celkom a z toho riešenie havárií	18
12.8.	Vozový park	18
12.9.	Poistenie majetku	18
12.10.	Plnenie úloh na úseku BOZP, PO	18
13.	Ročné dane z nehnuteľností	18
14.	Elektronizácia, automatizácia, tech. vybavenie, výpočtová technika, elektronické médiá	18
12.	Personálna oblasť, personálne vybavenie	22
12.1	Organizačná štruktúra, kvalifikačná štruktúra, odborná prax zamestnancov, veková štruktúra zamestnancov, priemerná mzda	22
12.2	Počet zamestnancov na dohody, sezónnych zamestnancov, chránené pracovné miesta, aktivační zamestnanci	23
12.3	Počet a štruktúra pracovných miest neobsadených dlhšie ako 6 mesiacov	24
13.	Práca s dobrovoľníkmi	24
13.1	Počet zmluvných dobrovoľníkov, druhy a rozsah činností	24
13.2	Občianske združenia pracujúce pri organizáciách (na podporu činnosti)	24
14.	Hospodárenie kultúrnej organizácie	24
14.1	Rozpočet – bežný a kapitálový transfer	24
14.2	Čerpanie rozpočtu, úpravy rozpočtu, rozpočtové opatrenia v € (jednotlivo), upravený rozpis záväzných ukazovateľov rozpočtu – komentár, zdôvodnenie	25
14.3	Náklady, výnosy, sebestačnosť	26
14.4	Príjmy, výnosy – z vlastnej činnosti, z tržieb, z predaja majetku, nájmu, príp. iné výnosy, analýza príjmov podľa objektov (zo vstupného, z nájmu a iné)	26
14.5	Náklady na hlavnú činnosť, z toho prevádzkové náklady – energie, teplo, vodné, stočné, telekomunikačné služby, cestovné	27
14.6	Mzdové náklady	27
14.7	Tvorba odpisov a finančné krytie	28
14.8	Faktúry, záväzky voči odberateľom, dodávateľom, celkový hospodársky výsledok, pohľadávky	28
14.9	Kapitálové transfery + úpravy (objem finančných prostriedkov, využitie)	28
14.10	Objem finančných prostriedkov získaných z grantového systému Fond na podporu umenia a ďalších zdrojov	28
14.11	Vykonávaná podnikateľská činnosť (obsah činnosti, výška príjmov)	29

II. ODBORNÁ ČINNOSŤ

1.	Základné činnosti knižnice	
1.1	Knižničné fondy	30
1.2	Používatelia, návštevníci	34

1.3	Výpožičné služby	37
1.4	Vzdelávacie a kultúrno-spoločenské podujatia	41
2.	Bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť	54
3.	Metodická a poradenská činnosť knižnice	
3.1	Metodické návštevy	56
3.2	Vnútroknižničná metodika – zameranie	57
3.3	Okresná metodická pôsobnosť	58
3.4	Stav verejných knižníc v metodickej pôsobnosti podľa okresov	58
4.	Knižnica a spolková činnosť	62
5.	Štandardy pre verejné knižnice	62
6.	Záver	63